

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากกรณีศึกษา

ในบทนี้เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการศึกษากรณีศึกษา 2 แห่ง ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันทั้งในด้านรายได้ ขนาดพื้นที่ จำนวนประชากรและอาชีพของประชากร โดยกรณีศึกษาที่ 1: อบต. คลองบัว (ชื่อสมมติ) เป็น อบต. ที่มีบทบาทด้านการศึกษามาก คือ ทั้งจัดการศึกษาเองและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ส่วนกรณีศึกษาที่ 2 : อบต. เสาคิน (ชื่อสมมติ) เป็น อบต. ที่มีบทบาทด้านการศึกษาน้อย คือ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาน้อยและยังไม่ได้มีการจัดตั้งสถานศึกษาเอง

การนำเสนอในบทนี้ เป็นดังนี้

1. กรณีศึกษาที่ 1: อบต. คลองบัว
2. กรณีศึกษาที่ 2: อบต. เสาคิน
3. รูปเปรียบเทียบบทบาทของ อบต. กรณีศึกษา

ในแต่ละกรณีศึกษาจะนำเสนอเป็น 4 ตอน ได้แก่ 1) ข้อมูลเบื้องต้นของชุมชนและการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล 2) บทบาทที่ อบต. ปฏิบัติจริง ความคาดหวังและความพร้อมในการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา 3) ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา และ 4) สรุปสาระสำคัญของกรณีศึกษา

กรณีศึกษาที่ 1: อบต. คลองบัว

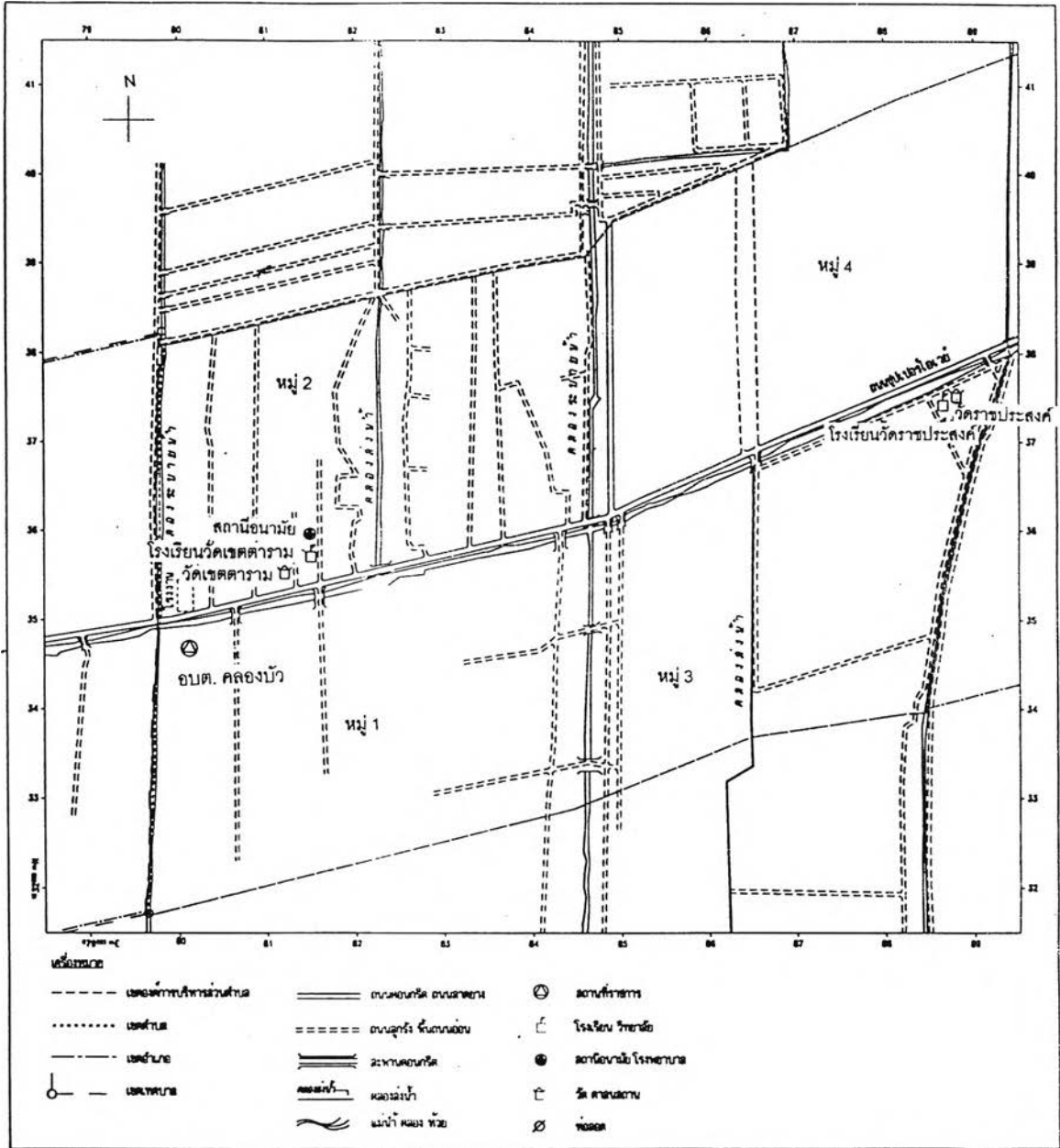
ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของชุมชนและการบริหารงานของ อบต.

1.1 ข้อมูลเบื้องต้นของชุมชน

ชุมชน อบต. คลองบัวเป็นชุมชนหนึ่งในจังหวัดภาคกลาง มีฐานะเป็นสภาตำบลมาก่อนที่จะยกขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล หรือ อบต. ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เมื่อวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2538 ประธานสภาและสมาชิกสภาซึ่งเป็นคนดั้งเดิมได้เล่าถึงสภาพชุมชนในขณะนั้นว่า " สภาพชุมชน ถนนหนทางไม่ดี ไม่มีน้ำประปา และไม่มีไฟฟ้าริมถนน แต่เมื่อจัดตั้ง อบต. ขึ้น ถนนหนทาง สภาพชุมชนก็ได้รับการพัฒนาดีขึ้น "

อบต. คลองบัว มีหมู่บ้านที่อยู่ในความรับผิดชอบ 4 หมู่บ้าน โดยมีอาณาเขต
และที่ตั้ง ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 อาณาเขตและที่ตั้งของ อบต. คลองบัว

อบต. คลองบัว มีประชากร 13,240 คน เป็นเพศชาย 6,118 คน และเพศหญิง 7,122 คน ความหนาแน่นเฉลี่ย 860 คนต่อตารางกิโลเมตร นอกจากนี้ยังมีประชากรแฝงอีกจำนวนหนึ่ง จากคำบอกเล่าของคนในพื้นที่ตรงกันว่ามีประชากรแฝง(หมายถึง ประชากรที่อาศัยอยู่จริงในพื้นที่ แต่ไม่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน) ในตำบลนี้ประมาณ 4 ถึง 6 พันคน นอกจากนั้นยังมีประชากรจร (หมายถึง ประชากรที่เข้ามาทำงานในพื้นที่เพื่อทำงานหรือติดตามผู้ปกครองเข้ามาแบบเข้าไปเย็นกลับ ไม่ได้อาศัยอยู่ถาวร) อีกจำนวนหนึ่ง

สำหรับจำนวนประชากรที่อยู่ในวัยเรียนนั้น จากการสำรวจของสถานีอนามัย ตำบลคลองบัว พบว่ามีเด็กอายุ 3 – 5 ปี ซึ่งอยู่ในวัยเรียนก่อนประถมศึกษาประมาณ 620 คน หรือร้อยละ 4.68 ของประชากรทั้งหมด และมีเด็กอายุ 6 – 11 ปี ซึ่งอยู่ในวัยเรียนประถมศึกษาประมาณ 1,170 คน หรือร้อยละ 8.84 ส่วนเด็กอายุ 12 –14 ปี ซึ่งอยู่ในวัยเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีประมาณ 594 คน หรือร้อยละ 4.83 สำหรับเด็กอายุ 15 –17 ปี ซึ่งอยู่ในวัยเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีประมาณ 640 คน หรือร้อยละ 4.49 นอกจากนี้ยังมีเด็กที่เป็นประชากรแฝงอีกจำนวนหนึ่งซึ่งยังไม่มีผลการสำรวจข้อมูล

ประชากรในภาพรวม เมื่อจำแนกประชากรตามเวลาที่เข้าอยู่อาศัย พบว่ามีประชากรอยู่ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มคนดั้งเดิม และกลุ่มคนที่ย้ายเข้ามาอยู่ใหม่ กลุ่มคนดั้งเดิมเหลือประมาณครึ่งหนึ่ง กลุ่มคนที่ย้ายเข้ามาอยู่ใหม่มักอาศัยอยู่ตามบ้านจัดสรรและบ้านเช่า ส่วนกลุ่มคนดั้งเดิมส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ที่บ้านเรือนเดิมที่อยู่ริมคลองหรือบนที่ดินของบรรพบุรุษ

ปัจจุบันตำบลคลองบัวมีโรงงาน 30 แห่ง มีโรงงานขนาดใหญ่ เช่น โรงงานผลิตชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์ โรงงานผลิตอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และโรงงานผลิตแก้ว เป็นต้น มีการทำการเกษตรอยู่บ้างเล็กน้อย การเปลี่ยนแปลงจากพื้นที่ทำการเกษตรมาเป็นพื้นที่ดินจัดสรรและประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรม ส่งผลทำให้ประชาชนวัยแรงงานส่วนใหญ่ที่ทำการเกษตรหันมาประกอบอาชีพรับจ้างในโรงงาน รับจ้างทั่วไปและค้าขาย

ชาวบ้านในปัจจุบันมีวิถีชีวิตต่างจากในอดีต อันเนื่องมาจากสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปจากสังคมเกษตรเป็นสังคมอุตสาหกรรม ทำให้ชาวบ้านมีวิถีชีวิตแบบสังคมเมืองซึ่งมีลักษณะที่ต่างคนต่างอยู่มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านจัดสรร ส่วนประชาชนที่อาศัยอยู่ริมคลองและในชุมชนเก่าที่วัดยังมีความสัมพันธ์กันอยู่บ้าง วัดยังคงเป็นศูนย์กลางของชุมชน

สถาบันหลักด้านการศึกษาในชุมชน

สถาบันหลักด้านการศึกษาในชุมชนคลองบัวประกอบด้วย องค์การศาสนา และ องค์การการศึกษา ดังนี้

องค์การศาสนา

มีวัดอยู่ 2 แห่ง ได้แก่ วัดราชประสงค์ ตั้งอยู่ที่หมู่ 3 สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2430 และ วัดเขตตาราม ตั้งอยู่ที่หมู่ 2 วัดทั้งสองแห่งนี้มีความสำคัญและมีความสัมพันธ์กับชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วัดเขตตารามมีบทบาทในการพัฒนาชุมชน ดังจะเห็นได้จากการสร้างโรงเรียนและการทำกิจกรรมของ อบต. เช่น การให้พระไปช่วยอบรมศีลธรรมแก่ประชาชนและนักเรียนเป็นประจำ การให้นักเรียนที่ยากจนรับประทานอาหารที่เหลือจากพระฉัน (โครงการข้าวกันบาตร) และการให้กลุ่มสตรีใช้สถานที่เป็นที่ทำการของกลุ่มสตรี เพื่อเย็บผ้าและงานฝีมืออื่น ๆ การให้ทุนการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณร ตลอดจนการตั้งกองทุนสงเคราะห์นักเรียน และกองทุนการศึกษาพระปริยัติธรรม สำหรับ วัดราชประสงค์ได้จัดตั้งโรงเรียนขึ้น และส่งพระมาช่วยสอนศีลธรรมแก่นักเรียน รวมทั้งเป็นสถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและสนามฟุตบอล จัดฝึกอบรมอาชีพ และเป็นที่พักกลุ่มแม่บ้าน ให้อาหารกลางวันแก่นักเรียน เป็นต้น

องค์การการศึกษา

ในเขตพื้นที่ชุมชนตำบลคลองบัวมีสถานการศึกษาสำคัญอยู่ 2 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนวัดราชประสงค์ (ชื่อสมมติ) โรงเรียนวัดเขตตาราม (ชื่อสมมติ) ซึ่งเป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และแหล่งการเรียนรู้ที่ให้บริการการศึกษา ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ อบต. คลองบัว 1 แห่ง ห้องสมุดประชาชน 1 แห่ง ศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนอำเภอ 1 แห่ง ศูนย์การเรียนชุมชน 2 แห่ง และศูนย์ฝึกอาชีพของ อบต. 1 แห่ง

1.2 การบริหารงานของ อบต. คลองบัว

1) อบต. คลองบัวในอดีตและปัจจุบัน

ตำบลคลองบัว เดิมเป็นสภาตำบล ต่อมาได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2538 และมีสถานภาพเป็น อบต. ชั้น 1 เนื่องจากมีรายได้เกิน 20 ล้านบาท มีการเลือกตั้งครั้งแรก เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2538 สมาชิกสภา อบต. ชุดแรกนี้ มีทั้งสมาชิกโดยตำแหน่งและที่มาจากการเลือกตั้ง สมาชิกโดยตำแหน่งมี 4 คน ส่วนสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งมี 8 คน จาก 4 หมู่บ้าน ๆ ละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 12 คน นอกจากนี้ยังมีพนักงานส่วนตำบลเป็นฝ่ายปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของสภาและคณะกรรมการบริหารโดยมีปลัด อบต. เป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด มีรองปลัด อบต. 1 คน หัวหน้าส่วนงานและบุคลากรในแต่ละส่วนงาน

สำหรับการปฏิบัติงานของ อบต. จากการบอกเล่าของคนในพื้นที่ชี้ให้เห็นประเด็นความขัดแย้งในเรื่องการก่อสร้าง โดยเฉพาะเรื่องการสร้างถนน น้ำประปา รวมทั้งได้เล่าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของ ผู้บริหาร อบต. และสมาชิก อบต. ว่า " ประชานกรรมการบริหารไม่สนใจงาน ปลัด อบต. ไม่เอาใจใส่งานไม่ลงพื้นที่ "

ปัจจุบัน สภา อบต. คลองบัวมีสมาชิกสภา อบต. รวม 8 คน จาก 4 หมู่บ้าน ผู้ที่ได้รับเลือกส่วนใหญ่เป็นคนดั้งเดิมในพื้นที่ 6 คน ส่วนอีก 2 คนเป็นคนที่มาจากที่อื่นไม่ได้เป็นคนพื้นเพในตำบลนี้มาก่อน เข้ามาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านจัดสรรในตำบลนี้เพื่อทำธุรกิจ ได้แก่ นายสรรเสริญ และ นายมานพ สมาชิกสภาชุดนี้มีความแตกต่างกันค่อนข้างมากในด้านอายุ วุฒิการศึกษาและอาชีพ โดยมีอายุระหว่าง 38 – 69 ปี มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับปริญญาโท สมาชิกสภาที่มีวุฒิปริญญาตรีและสูงกว่ามีเพียง 3 คน

2) โครงสร้าง อบต.ตามการรับรู้ของคนในชุมชน

ในจำนวนสมาชิกสภา อบต. คลองบัวทั้ง 8 คนนี้ ตามการรับรู้ของคนที่ทำงานใน อบต. เอง และชาวบ้านเห็นว่ามีกรแบ่งเป็น 2 ฝ่าย ซึ่งเรียกกันว่า "ฝ่ายรัฐบาลกับฝ่ายค้าน" กลุ่มที่ถูกเรียกว่าเป็น "ฝ่ายรัฐบาล" หมายถึง สมาชิกสภาที่เป็นคณะกรรมการบริหาร ประธานสภา และรองประธานสภา ซึ่งมีเสียงข้างมาก "ฝ่ายค้าน" คือ กลุ่มของสมาชิกสภาซึ่งมีเสียงข้างน้อยในสภา มีรายชื่อดังนี้

ฝ่ายรัฐบาล

นายสรรเสริญ	ตำแหน่ง ประธานกรรมการบริหาร (ผู้นำฝ่ายรัฐบาล)
นายพูน	ตำแหน่ง ประธานสภา
นายมานพ	ตำแหน่ง รองประธานสภา และเลขานุการสภา
นายบุญมี	ตำแหน่ง กรรมการบริหาร
นายสงบ	ตำแหน่ง กรรมการบริหาร

ฝ่ายค้าน

นายปริญญา	ตำแหน่งสมาชิกสภา (ผู้นำฝ่ายค้าน)
นายวิจิต	ตำแหน่งสมาชิกสภา
นายอาคม	ตำแหน่งสมาชิกสภา

ในการทำงานของ อบต. สมาชิกสภา อบต. ที่เป็นฝ่ายค้านจะคอยตรวจสอบและท้วงติงการทำงานของฝ่ายรัฐบาลในเรื่องต่าง ๆ ดังฉากและเหตุการณ์การประชุมสภา อบต. คลองบัวที่แสดงให้เห็นถึงการทำงานดังกล่าว ดังต่อไปนี้

1.3 ฉากและเหตุการณ์สำคัญที่แสดงให้เห็นถึงการบริหารงานของ อบต. คลองบัว “ ฝ่ายรัฐบาลกับฝ่ายค้าน ”

การประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองบัว สมัยสามัญ สมัยที่ 3 วันที่ 8 สิงหาคม 2544 ณ ห้องประชุมสภา อบต. คลองบัว เป็นการประชุมครั้งสำคัญที่มีการเลือกตั้งประธานและรองประธานสภา การพิจารณาร่างแผนพัฒนาตำบลประจำปี 2545 และร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2545

เหตุการณ์นี้มีกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ทั้งที่เป็นสมาชิกสภา พนักงานตำบล หัวหน้าส่วนราชการในตำบล หัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอทั้งที่เป็นพลเรือนและตำรวจ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกรรมการชุมชน กรรมการหมู่บ้าน ชาวบ้าน และผู้วิจัยซึ่งขอเข้าร่วมประชุมและอยู่ในเหตุการณ์นี้ด้วย

วาระแรก ประธานแจ้งเรื่องต่าง ๆ ให้ที่ประชุมทราบ ลำดับต่อมาเป็นการรับรองรายงานการประชุม เริ่มมีบรรยากาศที่ตึงเครียด มีการโต้แย้งกันในตอนที่ประธานสภาขอมติที่ประชุมในการรับรองรายงานการประชุม ซึ่งสมาชิกสภา อบต. ฝ่ายค้านได้งดออกเสียง ประธานสภาจึงถามสมาชิกสภาว่า “ การที่สมาชิกหลายท่านไม่ออกเสียงไม่ทราบว่ามีปัญหาอะไรหรือไม่ ” นายปริญญา ซึ่งเป็นผู้นำฝ่ายค้าน ได้กล่าวโต้ตอบว่า “ สมาชิกจะรับรองหรือไม่รับรองเป็นเอกสิทธิ์ของสมาชิกสภา ”

ในลำดับต่อไป เป็นการพิจารณา ร่างแผนพัฒนาตำบล เรื่องสำคัญที่มีการโต้ตอบกันค่อนข้างมาก คือ การตั้งงบประมาณเบี้ยสงเคราะห์ที่ยังชีพผู้สูงอายุ ซึ่งนายปริญญาได้ขอความชัดเจนในเรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยสงเคราะห์ และความเสมอภาคในการได้รับเบี้ยสงเคราะห์ ในขณะที่รองปลัดชี้แจงว่า การคัดเลือกนี้มาจากคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งและเกณฑ์การพิจารณาที่อิงระเบียบกรมประชาสงเคราะห์ หลังจากนั้นได้มีการซักถามและชี้แจงในเรื่องนี้อีกหลายประเด็น

จะเห็นได้ว่าการถ่วงดุลกันระหว่างฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านโดยฝ่ายค้านทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของฝ่ายรัฐบาลอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำฝ่ายค้านได้ท้วงติงการทำงานของฝ่ายรัฐบาลอย่างมีเหตุมีผลและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แม้จะมีเสียงข้างน้อยก็ตาม

ตอนที่ 2 บทบาทที่ อบต. ปฏิบัติจริง ความคาดหวัง และความพร้อมในการจัดการศึกษา และการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

2.1 บทบาทที่ อบต. ปฏิบัติจริงในการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

1) บทบาทในการจัดการศึกษา

ปัจจุบัน อบต. คลองบัว มีบทบาทจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การจัด ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การฝึกอาชีพและการให้บริการความรู้ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต. ตำบลคลองบัว

จากนโยบายการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อบต.คลองบัว โดยประธานกรรมการบริหาร อบต. คลองบัว คนปัจจุบัน จึงจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยมีเป้าหมายจัดตั้งทุกหมู่บ้าน ๆ ละ 1 แห่ง ปัจจุบันได้จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแล้ว 1 แห่ง ที่หมู่ 3 ในบริเวณโรงเรียนวัดราชประสงค์ ซึ่งงบประมาณ 979,500 บาท และเริ่มเปิดรับเด็กเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2544

ในระยะเริ่มต้นประธานกรรมการบริหาร อบต. เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจนและมีอาชีพรับจ้างทำให้ไม่มีเวลาเลี้ยงดูเด็ก จึงได้เสนอโครงการจัดสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต่อที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนวัดราชประสงค์ อันเป็นการสนองตอบต่อนโยบายการจัดอนุบาล 3 ขวบ สำหรับเหตุผลที่ อบต. จัดตั้งศูนย์ฯ อยู่ในบริเวณโรงเรียนดังกล่าวเพราะ "...เห็นว่ามีอาคารสถานที่อยู่แล้ว เพียงแต่เสียค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงอาคาร ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่าย เดิมจะจัดตั้งศูนย์ฯ ที่ซอยวัดเขตดารามซึ่งมีเด็กเป็นตัวป้อนมาก แต่ติดขัดในเรื่องระเบียบเนื่องจากที่ดินบริเวณดังกล่าวเป็นที่ดินที่เอกชนเช่าวัดจึงสร้างไม่ได้"

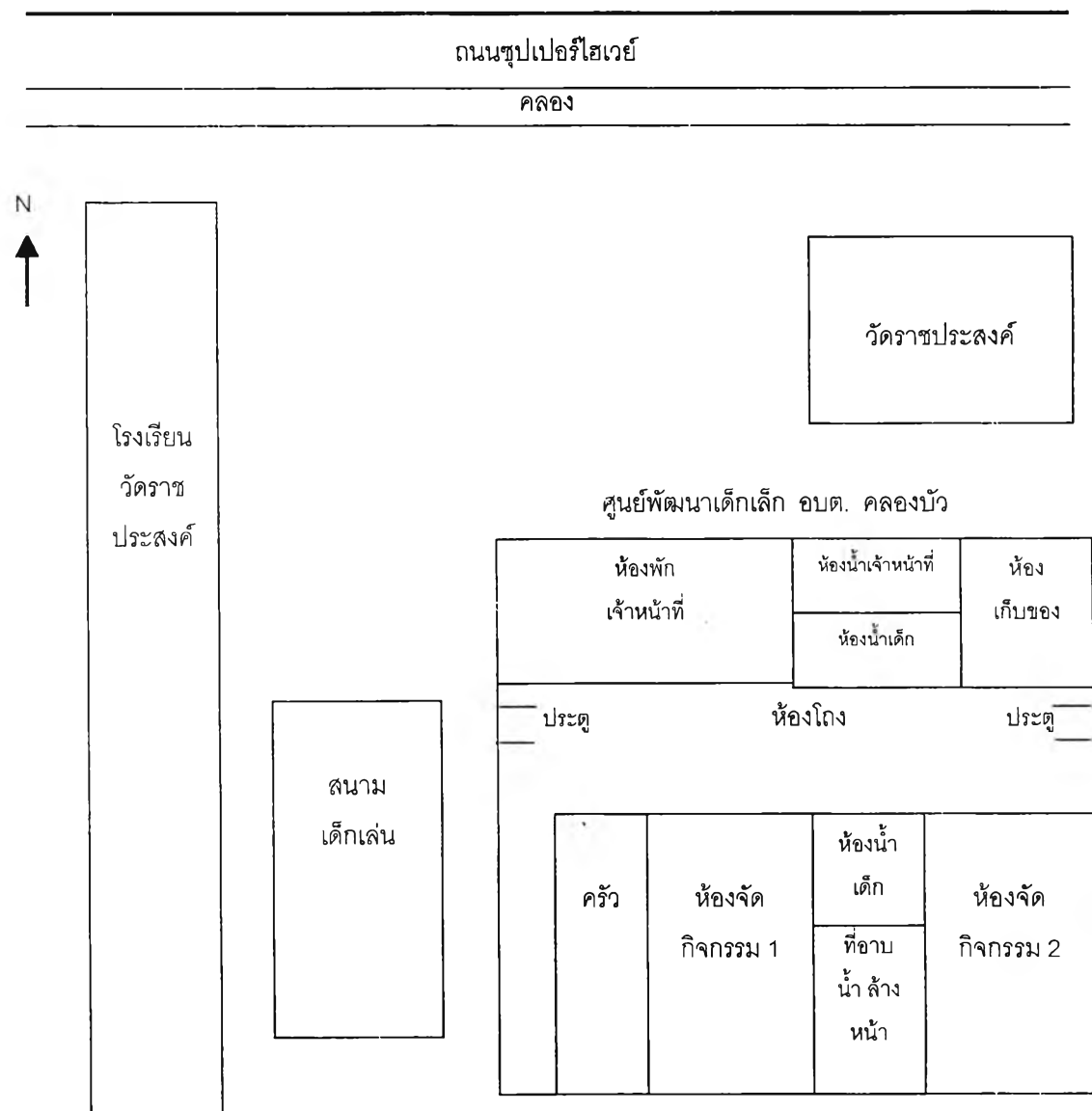
ที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สภาพแวดล้อม และลักษณะทางกายภาพ

ศูนย์ฯแห่งนี้ ตั้งอยู่ภายในบริเวณโรงเรียนราชประสงค์ ใกล้แนวเขตพื้นที่ของ อบต. กับเทศบาลที่อยู่ติดกัน สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปรอบศูนย์ฯ เป็นหมู่บ้านจัดสรร ชุมชนริมคลอง และโรงงาน เด็กที่อาศัยอยู่นอกเขตพื้นที่ อบต. ในบริเวณเขตติดต่อและที่อยู่ใกล้เคียงเดินทางมาเข้ารับบริการที่ศูนย์ฯ สะดวกมากกว่าเด็กที่อยู่ในเขต อบต. ที่อยู่ไกลออกไป ลักษณะของที่ทำกรศูนย์ฯ เป็นอาคารเรียนชั้นเดียว มีพื้นที่ประมาณ 600 ตารางเมตร ภายในอาคารมีการจัดแบ่งพื้นที่เป็นห้องต่างๆ ตามการใช้สอย เช่น ห้องพักเจ้าหน้าที่(ครูและผู้ช่วยครู) ห้องน้ำเด็ก ห้องน้ำเจ้าหน้าที่ เป็นต้น ด้านหน้าศูนย์ฯ มีสนามเด็กเล่น อยู่ระหว่างศูนย์ฯ กับโรงเรียน

ห้องจัดกิจกรรมเด็กมีขนาดค่อนข้างใหญ่ มีพื้นที่ห้องละประมาณ 100 ตารางเมตร ติดตั้งเครื่องปรับอากาศทั้ง 2 ห้อง ภายในห้องมีตู้สำหรับเก็บอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน

มีโต๊ะ เก้าอี้สำหรับเด็ก และที่นั่งเด็กวางไว้บนตู้ ฝาผนังรอบ ๆ ห้องมีรูปภาพต่าง ๆ มีโทรทัศน์ และ วีดีโอ อุปกรณ์ และสื่อการสอนต่าง ๆ ส่วนหนึ่ง อบต. เป็นผู้จัดหามาให้ ส่วนหนึ่งครู ผู้ดูแลเด็ก และ ผู้ช่วยช่วยกันทำ อย่างไรก็ตามการจัดซื้อวัสดุ มีข้อจำกัดเนื่องจากซื้อได้เฉพาะร้านที่มีเครดิตกัน

สำหรับแผนผังของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีรายละเอียดแสดงดังแผนภาพที่ 2
 แผนภาพที่ 2   แผนผังศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต. คลองบัว

การรับเด็ก

ศูนย์ฯ มีนโยบายรับเด็ก 3 – 5 ขวบ ที่อยู่ในพื้นที่ อบต. คลองบัว และหากเด็กในพื้นที่มาเข้าเรียนน้อยให้รับเด็กนอกเขตพื้นที่ได้ ในระยะแรกที่เปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีเด็กประมาณ 40 คน บางวันมีเด็กมาเรียนเพียง 20 คนเท่านั้น เนื่องจากมีปัญหาในการเดินทางไม่สะดวก เพราะไม่มีรถรับส่ง

ปัจจุบันมีเด็ก (ในบัญชี) จำนวนประมาณ 70 คน เปิดรับเด็กจำนวน 2 ห้อง โดย จำแนกเด็กตามอายุ เป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 1 ห้อง คือ เด็กกลุ่มอายุ 2 ปีครึ่ง – 3 ปี ประมาณ 30 คน และเด็กกลุ่มอายุ 3 ปีขึ้นไป – 4 ปี ประมาณ 40 คน ในแต่ละวันจะมีเด็กมาเรียน ประมาณ 45 - 50 คน ผู้ปกครองของเด็กส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างในโรงงานและรับจ้างทั่วไป ซึ่งมีฐานะยากจนถึงปานกลางและไม่มีเวลาเลี้ยงดูเด็ก เด็กที่มาเข้าเรียนประมาณร้อยละ 85 เป็นเด็กที่อยู่นอกเขตพื้นที่ ผู้ช่วยครูได้ให้ข้อมูลว่าเนื่องจากการเดินทางภายในเขตพื้นที่ไม่สะดวกเพราะ ศูนย์ฯ ตั้งอยู่สุดเขต และไม่มีรถรับ-ส่ง ประกอบกับเป็นย่านหมู่บ้านจัดสรรที่มีฐานะดีพอสมควร สามารถส่งลูกหลานไปโรงเรียนเอกชนใกล้เคียงได้

บุคลากรของศูนย์ฯ

ในระยะเริ่มแรกที่ศูนย์ฯ เปิดทำการ มีบุคลากรประจำศูนย์ฯ 3 คน ซึ่งมี ตำแหน่งเป็นลูกจ้างชั่วคราว ปัจจุบัน (ปี 2545) ศูนย์ฯ มีบุคลากรจำนวน 6 คน ประกอบด้วย ครูผู้ดูแลเด็ก 2 คน ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก 3 คน และนักการ 1 คน อายุระหว่าง 22 - 42 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงปริญญาตรี ครูทั้ง 2 มีวุฒิกการศึกษาระดับปริญญาตรี

กิจวัตรประจำวันของศูนย์พัฒนาเด็ก

7.00 น. ผู้ปกครองเริ่มทยอยกันมาส่งเด็ก ครูเทียน(ครูผู้ชาย)คอยรับเด็กพร้อมกับผู้ช่วยครู

8.00 น. มีรถตู้มาส่งเด็ก ผู้ปกครองที่มาส่งเด็กบางคนจูงเด็กไปส่งถึงห้อง บางคนส่งให้ครูและผู้ช่วยครู มีเด็ก 2-3 คน ซึ่งเป็นเด็กที่มาเข้าใหม่ไม่ถึงเดือนร้องไห้ไม่ยอมเข้าห้อง เด็กบางคนร้องไห้ไม่ยอมหยุด ผู้ช่วยครูพาไปล้างหน้าแล้วพาเข้าห้อง ครูผู้หญิงเข้ามาดูเด็กที่ร้องไห้ และบอกให้หยุดร้องเด็กบางคนก็ไม่ยอมหยุดครูก็ปล่อยให้ร้องไห้และออกไปดูเด็กอื่น สำหรับครูผู้ชายเมื่อเห็นเด็กร้องไห้จะเข้ามาปลอบ พูดจาอ่อนโยนให้เด็กหยุดร้อง

9.00 น. เด็กมาเกือบครบ ครูเริ่มให้เด็กทำกิจกรรม เริ่มจากให้เด็กฝึกวาดภาพ เขียนลายเส้น ระบายสี โดยครูแจกสมุดฝึกลายมือ และแจกดินสอให้เด็ก เด็กบางคนทำตามที่ครูสั่ง ครูดูเด็กได้เป็นบางคนเท่านั้น เด็กที่เหลือวาดกันเองบ้าง เล่นกันเองบ้าง ต่อจากนั้นเป็นการให้เด็กท่อง ก ไก่ ข ไข่ สอนให้นับตัวเลข ดูแผ่นภาพบ้าง เด็กบางคนเล่นไม่สนใจครู ครูต้องคอยดูและเรียกชื่อเด็กที่ชนตลอดเวลา ภายในห้องจึงค่อนข้างซุลงมุน เนื่องจากมีครูคนเดียวทำหน้าที่สอนและดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูไม่ค่อยได้เข้ามาช่วย จึงทำให้ครูไม่สามารถดูแลเด็กได้อย่างทั่วถึง ผู้ช่วยครูทำหน้าที่ดูแลการรับเด็กเข้าห้อง เช็ครายชื่อเด็กที่มาในแต่ละวัน ดูแลจัดอาหาร และจัดที่นอน

หลังจากนั้นเป็นการท่องเที่ยว คุณให้เด็กเดินเคลื่อนไหวอวัยวะต่างๆ และเล่น แข่งเรือ แต่มีเด็กบางคนใช้เวลาครูปอกให้ทำกิจกรรมแล้วไม่ทำ ครูก็จะลงโทษโดยไม่ให้ออกไป รับประทานอาหารพร้อมเพื่อน ในช่วงที่ครูจัดกิจกรรมให้เด็กอยู่นี้ ผู้ช่วยครูไม่ได้เข้ามาช่วยดูแล เด็ก แต่เข้าไปนั่งอยู่ที่ห้องพัก และพอใกล้เวลาที่ทางโรงเรียนนำอาหารมาส่ง ก็จะออกมาช่วยแม่บ้าน จัดเตรียมถาดอาหาร

10.30 น. โรงเรียนได้นำอาหารกลางวันมาส่งที่ศูนย์

10.45 น. ครูเริ่มปล่อยเด็กออกมารับประทานอาหาร ก่อนรับประทานอาหาร ครูให้เด็กพนมมือแล้วท่องพร้อมๆ กันว่า “ ขอบคุณคุณพ่อ ขอบคุณคุณแม่ ขอบคุณคุณครู ที่ให้ ลูกรับประทานอาหาร ” หลังจากนั้น เด็กเริ่มตักอาหารรับประทานกันเอง โดยมีครูและผู้ช่วยคอย ดูแล

11.30 น. เด็กทยอยเข้าห้อง และเข้านอน

14.00 – 16.00 น. มีผู้ปกครองเริ่มมารับเด็ก

การบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดย อบต. คลองบัว

การจัดองค์การของ อบต. คลองบัว ยังไม่มีส่วนงานที่รับผิดชอบด้านการศึกษา เป็นการเฉพาะ แต่ได้จัดงานด้านการศึกษาอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานปลัด อบต. ซึ่ง ปลัด อบต. ได้มอบหมายให้รองปลัด อบต. และหัวหน้าสำนักงานปลัด อบต. เป็นผู้รับผิดชอบดูแลการ ปฏิบัติงานของศูนย์ฯ โดยรองปลัด อบต. รับผิดชอบการบริหารงานของศูนย์ฯ ส่วนหัวหน้า สำนักงานปลัด อบต. รับผิดชอบเฉพาะเรื่องการจัดงบประมาณของศูนย์ฯ ซึ่งตั้งไว้ในสำนักงาน ปลัด อบต.

รองปลัด อบต. เป็นผู้รับผิดชอบดูแลการบริหารงานของศูนย์ฯ ร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่ง อบต. ได้แต่งตั้งขึ้น คณะกรรมการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กตำบลคลองบัว ประกอบด้วย คณะกรรมการ 3 คณะ คือ คณะกรรมการอุปถัมภ์ศูนย์ฯ คณะ กรรมการที่ปรึกษาศูนย์ฯ และคณะกรรมการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คณะกรรมการอุปถัมภ์ ศูนย์ฯ มี 2 ท่าน คือ เจ้าอาวาสวัดราชประสงค์และเจ้าอาวาสวัดเขตดาราม ส่วนคณะกรรมการที่ ปรึกษาศูนย์ฯ มี 2 คน เป็นตัวแทนของประชาชนในหมู่บ้านที่เป็นที่ตั้งของศูนย์ฯ

สำหรับคณะกรรมการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีจำนวน 7 คน ประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 เป็นประธาน ปลัด อบต. เป็นรองประธาน รองปลัด อบต. เป็นกรรมการ และเหรัญญิก มีประธานสภา และกรรมการบริหาร อบต. 3 คน ร่วมเป็นกรรมการ ทั้งนี้ประธาน กรรมการบริหาร อบต. เป็นผู้ทบทวนและขอให้ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 ซึ่งจบปริญญาตรี สาขาวิชาการเงิน มาเป็นประธานกรรมการศูนย์ฯ

คณะกรรมการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลคลองบัว มีหน้าที่คัดเลือกสถานที่ตั้งศูนย์ฯ ปรับปรุงดูแลรักษาอาคารสถานที่ให้เหมาะสมกับการพัฒนาเด็ก คัดเลือกควบคุมดูแลและให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก จัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอน เครื่องเล่นประจำศูนย์ฯ และวัสดุครุภัณฑ์ บริหารจัดการด้านการเงินของศูนย์ฯ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ พิจารณาคัดเลือกเด็กเข้ารับการศึกษาในศูนย์ฯ ติดตามดูแลโครงการที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ และเผยแพร่กิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์ฯ เพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติมีเพียงรองปลัด อบต. ซึ่งเป็นกรรมการเท่านั้นที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารงานของศูนย์ฯ จากการสอบถามครูและผู้ช่วยครูได้ให้ข้อมูลตรงกันว่า กรรมการส่วนใหญ่มาที่ศูนย์ฯ ในวันที่เปิดศูนย์ฯ เท่านั้น และเมื่อสอบถามกรรมการก็ได้รับคำตอบที่สอดคล้องกัน

ในด้านการจัดบุคลากร ในระยะเริ่มต้นที่ศูนย์ฯ เปิดดำเนินการนั้น อบต. ได้รับบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานในศูนย์ฯ จำนวน 3 คน ในตำแหน่งลูกจ้างชั่วคราว ได้แก่ ผู้ช่วยครู จำนวน 2 คน มีวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 1 คน และวุฒิการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ 1 คน และนักการ 1 คน ซึ่งมีวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีอัตราเงินเดือนคนละ 4,100 บาท รองปลัด อบต. เป็นผู้คัดเลือกบุคลากรดังกล่าว อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้ช่วยครูที่ได้รับการคัดเลือกคนหนึ่งเป็นน้องของคนสนิทกับรองปลัด ส่วนผู้ช่วยครูอีกคนหนึ่งเป็นญาติกับประธานกรรมการพัฒนาศูนย์ฯ

ต่อมา ได้ประกาศรับครูผู้ดูแลเด็กวุฒิปริญญาตรี วิชาเอกปฐมวัย 2 อัตรา เนื่องจากประธานกรรมการบริหาร อบต. ต้องการให้ศูนย์ฯ มีครูที่มีวุฒิด้านสาขาวิชาเอกปฐมวัยโดยตรง ในการคัดเลือกครู อบต. ได้แต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือก จากคณะกรรมการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีผู้มาสมัคร 7 คน คัดเลือกไว้ 2 คน คนแรกเป็นผู้หญิงจบสาขาวิชาเอกปฐมวัย คนที่สองเป็นผู้ชายจบสาขาวิชาเอกประถมศึกษา

อบต. จ้างครูในตำแหน่งลูกจ้างชั่วคราว โดยทำสัญญาจ้างเป็นรายปี และให้เงินเดือนตามวุฒิ คือ เดือนละ 6,360 บาท ต่อมา อบต. ได้จัดหาผู้ช่วยครูให้ศูนย์ฯ เพิ่มขึ้นอีก 1 คน โดยจ้างมาในตำแหน่งคนสวน วุฒิด้านการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แต่เวลารับจริงได้รับคนที่จบปริญญาตรี สาขาวิชาเอกคหกรรม มาเป็นผู้ช่วยครู

ในด้านการจัดแบ่งงานและมอบหมายงานหรือมอบหมายหน้าที่แก่บุคลากรในศูนย์ฯ นั้น รองปลัด อบต. ได้แบ่งงานในศูนย์ฯ ออกเป็น 2 ส่วน คือ งานสอนและงานธุรการ โดยได้มอบหมายให้ครูและผู้ช่วยครูแบ่งงานกันเอง ในส่วนของงานสอนได้มีการแบ่งงานให้ครู 2 คนรับผิดชอบกันคนละห้อง สำหรับผู้ช่วยครู อีก 3 คน นั้น ได้แบ่งให้ทำงานธุรการ 1 คน ซึ่งรับผิดชอบในการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่าย บัญชีรายชื่อเด็ก และการซื้อวัสดุ ที่เหลืออีก 2 คน ให้เป็นผู้ช่วยครู

ห้องละ 1 คน ผู้ช่วยครูรับผิดชอบในการรับเด็กเข้าห้อง ช่วยจัดนม อาหารกลางวัน ที่นอน และดูแลเด็กเวลากลับบ้าน สำหรับนักการรับผิดชอบทำความสะอาดและจัดเตรียมอาหารสำหรับเด็ก

ในด้านการพัฒนาบุคลากรของศูนย์ฯ ในระยะที่ศูนย์ฯ เริ่มเปิดดำเนินการ อบรม. ได้ให้ผู้ช่วยผู้ดูแลเด็กทั้ง 2 คน ไปดูการสอนของครูชั้นอนุบาลที่โรงเรียนวัดราชประสงค์ซึ่งอยู่ติดกัน ครูและผู้ช่วยครูให้ข้อมูลตรงกันว่าทาง อบรม. ยังไม่ได้จัดอบรมหรือส่งครูและผู้ช่วยครูไปอบรมและดูงาน ในเรื่องนี้รองปลัด อบรม. ให้ข้อมูลว่าที่ไม่ได้ส่งครูและผู้ช่วยครูไปดูงาน เนื่องจากส่วนกลางและจังหวัดยังไม่ได้มีการจัดอบรมให้ นอกจากนี้ยังติดขัดในเรื่องระเบียบการเบิกจ่าย ซึ่งผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลในเรื่องนี้แล้ว พบว่าส่วนกลางยังไม่ได้จัดอบรมให้จริงเนื่องจากไม่มีงบประมาณ ส่วนในเรื่องการเบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทางกรณีไปอบรมนั้น สามารถเบิกได้

ในด้านการสั่งการ ประสานงานและควบคุม รองปลัด อบรม. เป็นผู้รับผิดชอบดูแล สั่งการให้บุคลากรของศูนย์ฯ ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งประสานงานและควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของบุคลากรของศูนย์ฯ ซึ่งในระยะเริ่มเปิดดำเนินการ รองปลัด อบรม. เข้ามาดูแลการปฏิบัติงานประมาณสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง แต่ในระยะหลังไม่ค่อยเข้ามาดูแล โดยให้เหตุผลว่า มีงานที่รับผิดชอบมีหลายด้านทำให้ไม่มีเวลา แต่ก็ได้สั่งการและประสานงานกันทางโทรศัพท์ สำหรับเรื่องที่รองปลัด อบรม. เข้ามาดูแลและให้คำแนะนำนั้น เน้นในเรื่องการจัดและดูแลสถานที่มากกว่างานวิชาการซึ่งเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งครูได้เล่าว่า "รองปลัดเข้ามาดูแลในเรื่องความสะอาด ความเรียบร้อยของศูนย์ฯ และอุปกรณ์ แต่ไม่บ่อย" นอกจากนี้ยังได้ติดตามผลการปฏิบัติงานโดยสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ซึ่งจากผลการสำรวจพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่พอใจในผลการปฏิบัติงานของศูนย์ฯ

ในส่วนของกรรมการพัฒนาศูนย์ฯ ซึ่งมีหน้าที่ ควบคุม ดูแล และให้คำแนะนำการปฏิบัติงานของศูนย์ฯ จากการสอบถามผู้ดูแลเด็กและผู้ช่วยผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว พบว่า กรรมการดังกล่าวส่วนใหญ่ยังไม่ได้เข้ามามีบทบาทในเรื่องนี้ ผู้ดูแลเด็กให้ข้อมูลว่า "กรรมการส่วนใหญ่ไม่ค่อยเข้ามาที่ศูนย์ฯ นาน ๆ จะเข้ามาดูสักที ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากกรรมการพัฒนาศูนย์ฯ พัฒนาเด็กเล็กซึ่งกรรมการท่านหนึ่งได้เล่าให้ฟังว่า " ผมเข้าไปดูตอนที่ศูนย์ฯ เริ่มเปิดใหม่ ๆ เท่านั้น ตอนนั้นไม่ได้เข้าไปเพราะ ศูนย์ฯ เป็นรูปเป็นร่างแล้ว ผมถามจากผู้ปกครอง บางที่ผู้ปกครองก็รายงานผม "

1.2) การฝึกอบรมวิชาชีพโดย อบรม. คลองบัว

อบรม. คลองบัวได้จัดสอนวิชาชีพในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การจัดฝึกวิชาชีพช่างตัดผมชาย และสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มอาชีพสตรีตำบลคลองบัว โดยสนับสนุนให้กลุ่มสตรีเย็บเสื้อผ้าเพื่อให้มีอาชีพและรายได้ นอกจากนี้ยังได้จัดฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น และจัดตลาดนัดวิชาชีพเคลื่อนที่เพื่อให้บริการความรู้ด้านวิชาชีพแก่ประชาชน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

(1) การฝึกอาชีพช่างตัดผมชาย

ประธาน อบต. คลองบัว ได้ริเริ่มให้มีการเปิดสอนวิชาชีพตัดผมชาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกอบรมวิชาชีพช่างตัดผมให้แก่ประชาชนและให้บริการตัดผมในราคาถูก ซึ่งได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ เดือน ธันวาคม 2543 โดย อบต. จัดหาสถานที่ทำการ อุปกรณ์เครื่องมือในการตัดผมชายและจัดหาช่างตัดผมมาให้บริการสอนตัดผมฟรี และตัดผมในราคาถูก โดยจ้างลูกจ้างชั่วคราวมาเป็นช่างตัดผมและสอนตัดผมชาย 1 คน รับเงินเดือนประจำจาก อบต. และได้รับค่าตอบแทน ซึ่ง อบต. แบ่งรายได้จากค่าตัดผมให้ร้อยละ 20 ส่วนรายได้อีกร้อยละ 80 หักไว้เป็นค่าวัสดุสิ้นเปลือง ส่วนที่เหลือเป็นเงินเข้ากลุ่ม ประมาณเดือนละ 600 บาท รองปลัด อบต. เป็นผู้รับผิดชอบดูแลการปฏิบัติงานของช่างตัดผม และดูแลเรื่องค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ในแต่ละวันจะมีผู้มาใช้บริการตัดผมเฉลี่ยประมาณวันละ 10 คน ส่วนผู้ที่มาเรียนตัดผมนั้นตั้งแต่เปิดให้บริการมา มีผู้มาเรียนโดยประมาณเพียง 5 คน เท่านั้น ช่างตัดผมได้ให้ข้อมูลว่า "มีมาเรียนน้อยเนื่องจาก การสอนเน้นสอนทฤษฎี ไม่ค่อยได้ฝึกปฏิบัติเพราะไม่มีหัวให้ฝึกหัด ต้องรอเวลาที่มีเด็กมาตัดจึงจะได้ฝึกปฏิบัติ มีคนที่เรียนแล้วสนใจจะนำไปประกอบอาชีพเพียงคนเดียว" จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า ในแต่ละวันมีผู้มาใช้บริการตัดผมน้อยมาก ซึ่งในบางวันแทบจะไม่มีผู้มาใช้บริการ และไม่มีผู้มาเรียนตัดผม

(2) การจัดฝึกอบรมวิชาชีพ

อบต. คลองบัว ได้เริ่มโครงการอบรมวิชาชีพระยะสั้น ในปีงบประมาณ 2545 โดยได้จัดอบรมให้แก่เยาวชนนอกระบบที่ขาดโอกาสและประชาชนตำบลคลองบัว โดยจัดอบรมในวิชาชีพด้านอาหาร งานประดิษฐ์และอื่นๆ รวม 30 วิชา ในระหว่างวันที่ 1 ธันวาคม 2544 - 10 กุมภาพันธ์ 2545 ณ ที่ทำการของ อบต. สำหรับวิชาชีพที่เปิดสอน เช่น ซาลาเปา เค้ก กรอบรูปวิทยาศาสตร์ และนวดฝ่าเท้า เป็นต้น รองปลัด อบต. เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ โดยได้ประสานการจัดทำโครงการกับครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนที่มาใช้สถานที่ของ อบต. พบกลุ่มนักศึกษานอกโรงเรียน มีการวางแผนร่วมกันในเรื่องวิชาชีพที่เปิดสอนและวิทยากรที่เชิญมาอบรม มีการประชาสัมพันธ์โดยติดประกาศและขอให้กรรมการหมู่บ้านช่วยประชาสัมพันธ์ รวมทั้งให้ครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนช่วยประชาสัมพันธ์ พร้อมทั้งสำรวจความต้องการในการสมัครเข้ารับการฝึกอบรมในวิชาชีพต่างๆ รองปลัด อบต. ได้ทำการคัดเลือกผู้เข้ารับการอบรมวิชาละ 10 -15 คน ในแต่ละวิชา จัดหาวิทยากรจากโรงเรียนมัธยมศึกษา ศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียน และกลุ่มแม่บ้านสตรีมาเป็นวิทยากร และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ในการฝึก โดย อบต.

สนับสนุนค่าตอบแทนวิทยากร และค่าอาหารกลางวัน และอุปกรณ์บางรายการ สำหรับค่าวัสดุสิ้นเปลืองให้ผู้เข้ารับการอบรมช่วยกันจัดหาเอง

จากการสังเกตและสอบถามผู้เข้ารับการฝึกอบรมในวิชาชีพบางวิชา เช่น วิชาโหราศาสตร์เบื้องต้น ทำชาลาเปา และน้ำยาล้างจาน พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมในวิชาโหราศาสตร์ ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา กศน. และนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ส่วนวิชาชีพทำชาลาเปา สังขยา และน้ำยาล้างจาน ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่เป็นลูกจ้าง/พนักงานของ อบต. ส่วนประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลเข้ารับการอบรมน้อย จากการสอบถามผู้เข้ารับการอบรมบางคน พบว่า เหตุผลที่มาเข้าอบรมเพราะอยากจะเรียนรู้และลองไปทำเอง แต่ยังไม่มุ่งหวังที่จะนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพ อย่างไรก็ตาม มีปัญหาเรื่องเรียนว่าเก็บค่าวัสดุฝึกมากเกินไป และใช้คนใน อบต. มาเป็นวิทยากร

(3) กลุ่มอาชีพสตรี อบต. คลองบัว

อบต. คลองบัวได้สนับสนุนกลุ่มอาชีพสตรี โดยจัดซื้อจักรให้ 10 คัน ใช้งบประมาณ 170,000 บาท และจัดหาสถานที่ทำการให้ เป็นอาคารหลังเดียวกับที่ฝึกอาชีพช่างตัดผมชาย แต่เดิมมีกลุ่มสตรีอาชีพเย็บจักรได้รับการสนับสนุนจากพัฒนากรอยู่แล้ว ต่อมาได้ย้ายออกไปทำที่บ้านหัวหน้ากลุ่ม อบต. คลองบัวจึงสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มกันใหม่ ทำอาชีพเย็บจักร ประมาณ 10 คน โดยกรรมการบริหาร อบต. ได้ทาบทามให้นางดาวเรือง ซึ่งเคยเย็บจักรอยู่ที่กลุ่มเดิมมาเป็นประธานกลุ่ม และหาคนมาร่วมกลุ่มกัน และเสนอให้ อบต. ซื้อจักร เริ่มเปิดดำเนินการมาตั้งแต่เดือนเมษายน 2544

ในระยะเริ่มแรก มีคนมาเย็บจักร ประมาณวันละ 7 คน ทางกลุ่มได้แบ่งกันเย็บเป็นส่วนๆ และแบ่งรายได้กันเอง หักเงินรายได้เข้ากลุ่มไว้ร้อยละ 10 แล้ว มีรายได้ประมาณคนละ 200 บาทต่อวัน ตั้งแต่เปิดทำการมีคนมาหัดเย็บจักรประมาณ 5 คน พอหัดเย็บจักรเป็นแล้วก็ออกไปทำงานที่โรงงาน ต่อมาครูที่โรงเรียนวัดเขตดารามเอางานเย็บเสื้อนักเรียนมาส่งให้ทำ ทำได้พักหนึ่งก็เลิกไป เพราะต้องแก้งานมาก คนเย็บทำก็เลิกไป เหลืออยู่เพียง 2-3 คน ซึ่งทาง อบต. ขอให้อยู่ต่อไป

ต่อมาในเดือน ธันวาคม 2544 กลุ่มสตรีที่มาเย็บจักรได้แยกย้ายกันออกไปหมด เหลือนางดาวเรืองซึ่งเป็นประธานกลุ่มอยู่คนเดียวจึงต้องเลิกทำ นางดาวเรืองเล่าให้ฟังว่า "ที่เลิกไปเพราะมีปัญหาเรื่องคนซึ่งคุมกันไม่ได้ ประธานตรวจรับงานบอกให้แก้ก็ไม่แก้ พอส่งไปก็ตีกลับ คนมาเย็บจักรนี้จะไปก็ไปนี่ก็จะมาก็มา พอรับงานโหลราคาถูกก็บอกว่าไม่ได้อะไร พอรับงานโรงงานก็มีมือไม่ดีพอ" รองปลัด อบต. ได้ให้ข้อมูลว่า " การรวมกลุ่มประชาชนยังไม่ประสบผลสำเร็จเพราะคนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวไม่คำนึงถึงกลุ่ม แยกแยกกันเพราะผลประโยชน์ "

ในด้านการควบคุมดูแล รองปลัด อบต. เป็นผู้รับผิดชอบดูแล ในระยะแรก ที่เริ่มมีการจัดตั้งกลุ่ม รองปลัด อบต. และกรรมการบริหาร อบต. เข้ามาดูบ้างเป็นครั้งคราว แต่ในช่วงหลังไม่ค่อยได้เข้ามาดู ให้ทางกลุ่มบริหารงานและแก้ปัญหาตนเอง

(4) ตลาดนัดวิชาชีพเคลื่อนที่

อบต. คลองบัว มีโครงการตลาดนัดวิชาชีพเคลื่อนที่ โดยมีเป้าหมายจัดทุก หมู่บ้านละ ๑ ครั้ง รวม 4 ครั้ง ในวันงานมีการจัดกิจกรรมเหมือนกันทุกครั้ง กิจกรรมที่จัดมีหลายประเภท เช่น การอบรมวิชาชีพต่าง ๆ หน่วยบริการสุขภาพรับตรวจสุขภาพฟรี แจกเอกสารให้ความรู้เรื่องสุขภาพและแจกยาสามัญประจำบ้าน มีหน่วยบริการจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค รวมทั้งให้บริการตัดผมฟรี และเลี้ยงอาหารกลางวัน ผู้ที่มาร่วมงานส่วนใหญ่เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียง ซึ่งมีจำนวนไม่มากนัก (ประมาณ 100 คน) จากการสอบถามประชาชนที่มาร่วมงานถึงสาเหตุที่คนมาร่วมงานไม่มาก ได้รับคำตอบว่า เป็นเพราะคนไม่ค่อยรู้ว่ามีการจัดงานที่นี่

กิจกรรมอบรมวิชาชีพที่จัดมีหลายประเภท เช่น ทำกระดาษสมุนไพรกันมด มาลัยชาวจีน ดอกไม้ประดิษฐ์จากสบู่ เพ้นท์กระຈก พิมเส่นน้ำ กรอบรูปวิทยาศาสตร์ ขนมหาคูไส้หมู ไวน์ และตัดผม เป็นต้น ซึ่งมีคนสนใจดูตามจุดต่างๆ ไม่มากทั้งที่อยู่ในย่านชุมชนการอบรมเน้นการสาธิตและแสดงผลผลิตมากกว่าการให้ลงมือปฏิบัติจริง กิจกรรมที่ได้รับความสนใจค่อนข้างมากคือ การบริการตัดผมฟรี

2) บทบาทในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

2.1) การมีส่วนร่วมของ อบต. คลองบัวในการจัดการศึกษาในระบบ

อบต. คลองบัวมีบทบาทในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในระบบโดยเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด สปช. ที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ทั้ง 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดราชประสงค์และโรงเรียนวัดเขตดาราม ดังนี้

2.1.1) การมีส่วนร่วม : อบต. คลองบัวกับโรงเรียนราชประสงค์

โรงเรียนราชประสงค์ ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 3 ของตำบลคลองบัว เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปัจจุบันเปิดสอนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้น โดยในระดับก่อนประถมศึกษาเปิดสอนชั้นอนุบาล 1-2 รับผิดชอบ 4-5 ปี มีนักเรียน ทั้งหมด 695 คน เป็นเด็กพิเศษ 16 คน และมีครู 21 คน (ครูตามเกณฑ์ ก.ค. เท่ากับ 35 คน ขาดครู 14 คน)

ผู้บริหารโรงเรียนคนปัจจุบันเพิ่งย้ายเข้ามาดำรงตำแหน่งเมื่อกลางเดือนพฤศจิกายน 2544 มีผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน 1 คน ซึ่งปฏิบัติราชการอยู่ในโรงเรียนนี้มา

เป็นระยะเวลา 24 ปีและเป็นคนที่อาศัยอยู่ในตำบลนี้ ในระยะ 4 ปีแรกที่มีการจัดตั้ง อบต. ซึ่งบริหารงานโดยสมาชิก อบต. ชุดแรกนั้น จากการบอกเล่าของคนในพื้นที่ อบต. แทบจะไม่มีบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน กล่าวคือ สมาชิกสภา อบต. เข้ามาร่วมเป็นกรรมการโรงเรียนเท่านั้น แต่ไม่ได้แสดงบทบาทในการให้ความเห็นและคำปรึกษาในฐานะกรรมการโรงเรียนเท่าใดนัก ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนเล่าว่า อบต. ไม่ได้ให้งบประมาณสนับสนุนโรงเรียน เพราะ อบต. ให้ความสำคัญกับการก่อสร้าง ดังนั้นจึงทุ่มงบประมาณของ อบต. ไปที่การก่อสร้าง

อบต. คลองบัว เริ่มเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของโรงเรียนมากขึ้น ตั้งแต่กลางปี 2542 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นช่วงที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต. สมัยที่ 2 ทำให้มีการเปลี่ยนสมาชิกสภาและคณะกรรมการบริหาร อบต. ใหม่ ในทัศนะของผู้บริหาร และ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า สมาชิกสภาชุดปัจจุบัน ส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของการศึกษา เพราะให้การสนับสนุนงบประมาณและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและ อบต. คลองบัว เป็นไปด้วยดี ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์กับ อบต. สามารถดึง อบต. เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนโรงเรียน

วิธีการหรือลักษณะการมีส่วนร่วม

อบต. คลองบัว มีส่วนร่วมจัดการศึกษากับโรงเรียน คือ ร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา และเป็นผู้ให้การสนับสนุนทรัพยากรแก่โรงเรียน ดังนี้

(1) บทบาทของ อบต.: การร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา

โรงเรียนได้ทาบทามสมาชิกสภา อบต. และรองปลัด อบต. ให้สมัครเป็นกรรมการโรงเรียน โดยเลือกทาบทามเฉพาะสมาชิก อบต. ที่อยู่ในฝ่ายรัฐบาลเข้ามาเป็นกรรมการ เพราะเห็นว่าเป็นผู้ที่สามารถให้การสนับสนุนโรงเรียนได้ โดยได้ทาบทามให้เข้ามาสมัคร จำนวน 6 คน ในจำนวนกรรมการสถานศึกษาซึ่งมีอยู่ทั้งหมด 15 คน หรือประมาณ 1 ใน 3 ของกรรมการทั้งหมด ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้มีผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษาได้เพียง 2 คน แต่โรงเรียนได้เชิญสมาชิก อบต. เข้าร่วมเป็นกรรมการโรงเรียนในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิและศิษย์เก่าด้วย ทำให้โรงเรียนสามารถมีกรรมการโรงเรียนที่มาจาก อบต. ได้มากถึง 6 คน

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าโรงเรียนจะไม่ได้แต่งตั้งสมาชิกฝ่ายค้านเป็นกรรมการโรงเรียนอย่างเป็นทางการ แต่ได้ดึงฝ่ายค้านเข้ามามีส่วนร่วม โดยได้ขอความช่วยเหลือจากสมาชิกฝ่ายค้านในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน โดยผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้เสนอความต้องการผ่านทางสมาชิกฝ่ายค้านคนหนึ่งซึ่งเป็นศิษย์เก่าของโรงเรียนให้ช่วยประสานงานกับทีมฝ่ายค้านในการเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุน ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับ อบต.

ทั้งฝ่ายค่านและฝ่ายรัฐบาล โรงเรียนต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนได้เล่าให้ฟังว่า " โรงเรียนต้องวางตัวเป็นกลาง จะทำอะไรต้องไม่เียงข้าง เพราะไม่รู้ว่าฝ่ายค่านจะขึ้นมาเป็นฝ่ายรัฐบาลเมื่อไหร่ "

ประธานกรรมการบริหาร อบต. ได้รับเลือกเป็นประธานกรรมการสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษาที่มาจาก อบต. ส่วนใหญ่มาร่วมประชุมกรรมการสถานศึกษาเกือบทุกครั้ง และได้เข้ามามีบทบาทในด้านต่างๆ ดังนี้

(1.1) การกำหนดนโยบายและการจัดทำแผนงาน / โครงการ
 อบต. มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และแผนงาน / โครงการของโรงเรียนในฐานะที่เป็นกรรมการสถานศึกษา ซึ่งมีหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นชอบแผน และการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี โดยโรงเรียนได้แต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งเป็นสมาชิกสภา อบต. ร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำแผน

(1.2) การจัดทำหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 อบต. ยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร เพราะในช่วงที่ผ่านมา โรงเรียนยังไม่ได้มีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น อย่างไรก็ตามในปัจจุบันโรงเรียนได้เริ่มจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นโดยคณะครูเป็นผู้จัดทำ แต่ยังไม่ได้เชิญ อบต. เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรดังกล่าว อย่างไรก็ตาม หลังจากที่โรงเรียนจัดทำหลักสูตรเสร็จ โรงเรียนจะเสนอให้คณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบ สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น อบต. ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยตรง แต่ได้มีส่วนร่วมให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในฐานะที่เป็นกรรมการสถานศึกษา ซึ่งได้ร่วมในการพิจารณาให้ความเห็นชอบในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน เช่น การจัดการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์ โรงเรียนได้เสนอโครงการพัฒนาโรงเรียนเครือข่ายสหวิทยาการด้านคอมพิวเตอร์ต่อคณะกรรมการสถานศึกษาในการขอรับบริจาคเงินจากผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาที่มาจาก อบต. ส่วนใหญ่เห็นชอบและได้เสนอแนะเพิ่มเติม เช่น โรงเรียนควรใช้การจัดการสอนคอมพิวเตอร์เป็นจุดขาย ซึ่งอาจเปิดสอนบุคคลภายนอกในวันเสาร์-อาทิตย์ เป็นต้น

(1.3) การติดตามประเมินผลการดำเนินงานจัดการศึกษา และการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
 โรงเรียนมีการรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้คณะกรรมการสถานศึกษาทราบ อบต. ในฐานะที่ร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา จึงสามารถติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียนจากการรายงานของโรงเรียนได้ ในเรื่องนี้ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า " ประธานกรรมการบริหาร อบต. ซึ่งเป็นประธานกรรมการสถานศึกษาได้ให้ความสนใจในเรื่องนี้ ได้ขอดูผลการ

เรียนของนักเรียน และมีการเสนอแนะให้โรงเรียนปรับปรุงการเรียนการสอนในวิชาคณิตศาสตร์ เพราะเห็นว่าผลการเรียนของนักเรียนยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ"

(2) บทบาทของ อบต.: การสนับสนุนทรัพยากร

อบต. ได้มีบทบาทในการขอรับการสนับสนุนทรัพยากรจาก อบต. โรงเรียน เป็นผู้เสนอความต้องการมายัง อบต. โดยผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ใช้วิธีการพูดคุยกับประธานกรรมการบริหาร อบต. อย่างไม่เป็นทางการ และเมื่อประธานกรรมการบริหาร เห็นด้วยและให้การตอบรับแล้ว โรงเรียนจึงจะเสนอเป็นโครงการไปยัง อบต.

ในช่วงปีงบประมาณ 2543 – 2544 อบต. คลองบัวได้ให้การสนับสนุนทรัพยากรแก่โรงเรียน ดังนี้

(2.1) ด้านสิ่งก่อสร้าง ได้จัดสรรงบประมาณ ปรับปรุงอาคารลาน จอดรถเป็นอาคารเอนกประสงค์ และปรับปรุงห้องน้ำโรงเรียน เป็นจำนวนเงิน 314,728 บาท โดย อบต. เป็นผู้ทำสัญญาจ้างและรับผิดชอบ ดูแลการก่อสร้างเองทั้งหมด

(2.2) ด้านวัสดุ อุปกรณ์และครุภัณฑ์ ให้การสนับสนุนงบประมาณ แก่โรงเรียนไปดำเนินการจัดซื้อ โต๊ะ เก้าอี้นักเรียน เครื่องพิมพ์ เครื่องปรับอากาศสำหรับห้อง คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ และครุภัณฑ์กีฬา จำนวนเงิน 85,099 บาท

(2.3) ด้านอาหารเสริม (นม) / อาหารกลางวัน ให้การสนับสนุนอาหารเสริม (นม) สำหรับนักเรียนที่น้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ โดยจัดสรรให้เพิ่มเติมจากส่วนที่ได้รับ จากกรมอนามัยยังไม่เพียงพอ เป็นจำนวนเงิน 39,600 บาท

นอกจาก อบต. จะให้การสนับสนุนค่าอาหารเสริม (นม) โดยใช้ของของ อบต. เองแล้ว ในปีงบประมาณ 2544 กระทรวงศึกษาธิการ ได้ถ่ายโอนงบประมาณค่าอาหารเสริม (นม) และอาหารกลางวันให้ อบต. เพื่อจัดซื้ออาหารเสริม (นม) และจัดซื้อ/จัดจ้างทำอาหารกลางวันให้แก่โรงเรียน โดยจัดอาหารเสริม (นม) ให้กับนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษาชั้น ป.1-4 ทุกคน ส่วนอาหารกลางวันจัดให้กับนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา ในการจัดซื้ออาหารเสริม (นม) อบต. ได้ดำเนินการจัดซื้อโดยวิธีการพิเศษ ซึ่งได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดหาพัสดุ ซึ่งประกอบด้วย กรรมการจัดจ้างโดยวิธีการพิเศษ และกรรมการตรวจรับพัสดุ กรรมการทั้ง 2 ชุด ประกอบด้วยผู้แทนจาก อบต. โรงเรียน และผู้แทนชุมชน สำหรับอาหารกลางวันนั้น อบต. ได้ดำเนินการโดยใช้วิธีการจัดจ้างเอกชนทำอาหารกลางวัน ในราคาคนละ 6 บาทต่อวัน

(2.4) ด้านบุคลากร ให้การสนับสนุนงบประมาณแก่โรงเรียนในการจ้างบุคลากร (ลูกจ้างชั่วคราว) เพื่อช่วยสอนและทำงานธุรการ โดยให้โรงเรียนเสนอความต้องการไปยัง อบต. โรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการจัดหาบุคลากรเอง ในปีงบประมาณ 2544 โรงเรียนได้รับ

งบประมาณสนับสนุนจาก อบต. เพื่อเป็นค่าจ้างครู 2 คน ในช่วงเดือนสิงหาคม – กันยายน 2544 เป็นจำนวนเงิน 16,400 บาท โดยโรงเรียนได้จ้างครูวุฒิปริญญาตรี ให้อัตราเงินเดือนต่ำกว่าวุฒิ โดยให้เดือนละ 4,100 บาท ซึ่งช่วยลดปัญหาการขาดแคลนครูได้ในระดับหนึ่ง นอกจากนี้ยังได้ให้การสนับสนุนงบประมาณแก่โรงเรียนเพื่อพัฒนาบุคลากร เป็นจำนวน 20,000 บาท ซึ่งโรงเรียนได้นำไปใช้ในการส่งครูไปดูงานที่โรงเรียนดีเด่น

(2.5) ด้านทุนการศึกษา ให้การสนับสนุนทุนการศึกษาแก่นักเรียน ปีละ 40 ทุน ๆ ละ 500 บาท เป็นจำนวนเงินปีละ 20,000 บาท

(2.6) ด้านการจัดกิจกรรมของโรงเรียน ให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนในด้านต่างๆ ได้แก่ การแข่งขันกีฬา งานวันเด็ก วันแม่แห่งชาติ และวันพ่อแห่งชาติ โดยให้การสนับสนุนทั้งในรูปแบบที่เป็นเงินรางวัล อุปกรณ์และสิ่งของต่างๆ รวมทั้งสนับสนุนการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกัน ยาเสพติด ซึ่งไม่ได้จัดงบประมาณให้โรงเรียนโดยตรง แต่ได้จัดสรรผ่านไปยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเพื่อนำมาใช้จัดกิจกรรมให้กับโรงเรียน

สำหรับในปีงบประมาณ 2545 อบต. ได้ให้การสนับสนุนค่าจ้างครูเพิ่มเป็น 3 คน เป็นเวลา 12 เดือน ตลอดปีงบประมาณ 2545 โรงเรียนได้จ้างครูวุฒิปริญญาตรี โดยให้อัตราเงินเดือน 4,100 บาท เป็นจำนวนเงิน 147,600 บาท ซึ่งช่วยลดปัญหาการขาดครู อันเนื่องมาจากครูลาออกก่อนเกษียณอายุราชการ การให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียน 40 ทุน เป็นจำนวนเงิน 20,000 บาท การสนับสนุนด้านการกีฬาและลูกเสือ 50,000 บาท การปรับปรุงห้องประชุมและต่อเติมโรงอาหาร นอกจากนี้ อบต. จะสนับสนุนค่าอาหารเสริม (นม) ให้แก่นักเรียนเพิ่มขึ้นอีก 30 วันในช่วงปิดเทอม ส่วนในปีงบประมาณ 2546 โรงเรียนจะของบประมาณจาก อบต. เพื่อจ้างครูวุฒิปริญญาตรีเพิ่มขึ้นเป็น 4 คน โดยจะขออัตราเงินเดือน 6,300 บาท ตามวุฒิการศึกษา

2.1.2) การมีส่วนร่วม : อบต. คลองบัวกับโรงเรียนวัดเขตดาราม

โรงเรียนวัดเขตดาราม ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 นับเป็นโรงเรียนแห่งแรกของตำบลคลองบัว เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น โดยในระดับก่อนประถมศึกษา เปิดสอนชั้นอนุบาล 1-2 รับผิดชอบอายุ 4-5 ปี มีนักเรียนทั้งหมด 2,245 คน และมีครู 74 คน (ครูตามเกณฑ์ ก.ค. เท่ากับ 96 คน ขาดครู 22 คน)

ผู้บริหารโรงเรียนคนปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนนี้มาแล้ว 4 ปี และมีผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน 3 คน ในจำนวนผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนนี้ มีอยู่ 1 คนที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนนี้มานานถึง 30 ปี

ในระยะ 4 ปีแรก (กรกฎาคม 2538 - กรกฎาคม 2542) ที่ อบต. ชุดแรก บริหารงาน ได้ให้การสนับสนุนโรงเรียนน้อยกว่า อบต. ชุดปัจจุบันมาก โดยช่วยทำท่อประปา บาดาล ร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา และร่วมในการจัดทำร่างธรรมนูญโรงเรียน แต่ยังไม่ได้มีบทบาทในการให้ข้อเสนอแนะโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านวิชาการ เพราะเห็นว่าเป็นหน้าที่ของโรงเรียน จะมีก็แต่เพียงให้ข้อเสนอแนะเรื่องการก่อสร้าง

อบต. เริ่มเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของโรงเรียน มากขึ้นตั้งแต่กลางปี 2542 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นช่วงที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต. สมัยที่ 2 ทำให้มีการเปลี่ยนสมาชิกสภาและคณะกรรมการบริหาร อบต. ใหม่ ซึ่งเป็นชุดที่ปฏิบัติงานในปัจจุบัน การที่ อบต. เข้ามาสนับสนุนโรงเรียน ส่วนใหญ่โรงเรียนจะเป็นฝ่ายที่ขอความช่วยเหลือจาก อบต. เพื่อให้การสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์แก่โรงเรียน โดยขอความช่วยเหลืออย่างไม่เป็นทางการด้วยวาจากับประธานกรรมการบริหาร อบต. อย่างไรก็ตามในบางครั้ง อบต. ก็เป็นฝ่ายที่เสนอให้ความช่วยเหลือโรงเรียนก่อน

โรงเรียน กับ อบต. จึงมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โรงเรียนยกย่องและให้เกียรติประธานกรรมการบริหาร อบต. ซึ่งเป็นประธานกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียน โดยเชิญเป็นประธานจัดงานของโรงเรียน เช่น เป็นประธานงานวันแม่แห่งชาติ และประธานฝ่ายฆราวาสในงานทำบุญฉลองครบรอบ 80 ปี ของโรงเรียน เป็นต้น ส่วนประธานกรรมการบริหาร อบต. ก็ได้ให้การสนับสนุนทรัพยากรแก่โรงเรียนเช่นกัน ขณะเดียวกันโรงเรียนก็ให้ความช่วยเหลือ อบต. บ้างเช่นกัน เช่น การส่งบรรณารักษ์ไปช่วยจัดห้องสมุดให้ อบต. การส่งนักเรียนไปพัฒนาลำคลอง และร่วมแข่งขันกีฬาที่ อบต. จัด

ในที่นี้จะกล่าวถึงวิธีการหรือลักษณะการมีส่วนร่วมของ อบต. ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

วิธีการหรือลักษณะการมีส่วนร่วม

อบต. คลองบัวมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษากับโรงเรียน แบ่งได้ 2 วิธีการหรือลักษณะ คือ ร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา และสนับสนุนทรัพยากรแก่โรงเรียน ดังนี้

(1) บทบาทของ อบต.: การร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา

โรงเรียนได้ทาบทามสมาชิกสภา อบต. เช่นเดียวกับโรงเรียนวัดราชประสงค์ โดยทาบทามเฉพาะสมาชิก อบต. ที่อยู่ในฝ่ายรัฐบาลเข้ามาสมัครเป็นกรรมการโรงเรียน เพราะเห็นว่าเป็นผู้ที่สามารถให้การสนับสนุนโรงเรียนได้ มีสมาชิกสภา อบต. เข้ามาร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา จำนวน 5 คน โดยเชิญในฐานะผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา เพียง 2 คน และเชิญสมาชิก อบต. เข้าร่วมเป็นกรรมการโรงเรียน

ในฐานะผู้แทนผู้ปกครอง และผู้แทนศิษย์เก่าด้วย ทำให้โรงเรียนสามารถมีกรรมการโรงเรียนที่มาจาก อบต. ได้มากถึง 5 คน คณะกรรมการสถานศึกษาได้เลือกประธานกรรมการบริหาร อบต. เป็นประธานกรรมการสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม ในส่วนของสมาชิกสภา อบต. ที่เป็นฝ่ายค้าน ซึ่งเป็นศิษย์เก่าของโรงเรียนได้อาสาเข้ามาช่วยเหลือโรงเรียนเอง แต่ก็มีบางครั้งที่โรงเรียนขอความช่วยเหลือจากสมาชิกฝ่ายค้านดังกล่าว ในฐานะที่เป็นกรรมการสถานศึกษา อบต. ได้เข้ามา มีบทบาททั้งในด้านการให้ความเห็นและคำปรึกษาในเรื่องต่างๆ ดังนี้

(1.1) การกำหนดนโยบายและการจัดทำแผนงาน / โครงการ อบต. ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และแผนงาน/ โครงการของโรงเรียนในฐานะที่เป็นกรรมการสถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการ ประจำปี 2544 ในเรื่องนี้ประธานกรรมการบริหาร อบต. ได้ให้ข้อเสนอว่า ควรนำโครงการย่อยๆ มารวมเป็นโครงการใหญ่ แล้วแยกเป็นงานย่อย โดยเรียงตามลำดับความสำคัญ นอกจากนี้ สมาชิกสภา อบต. ยังได้มีส่วนร่วมในการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน โดยโรงเรียนเชิญคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งรวมถึงสมาชิกสภา อบต. ร่วมประชุมเพื่อจัดทำร่างธรรมนูญโรงเรียนก่อนนำเสนอที่ประชุมกรรมการสถานศึกษาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

(1.2) การจัดทำหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อบต. ยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร เช่นเดียวกับโรงเรียนวัดราชประสงค์ เพราะในช่วงที่ผ่านมา โรงเรียนยังไม่ได้มีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น อบต. ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยตรง แต่ได้มีส่วนร่วมให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในฐานะที่เป็นกรรมการสถานศึกษา ซึ่งได้ร่วมในการพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน เช่น เสนอให้เพิ่มการจัดการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์ในหลักสูตร เสนอให้โรงเรียนจัดซื้อโทรทัศน์เพื่อช่วยให้ครูสอนคอมพิวเตอร์ได้สะดวกขึ้น รวมไปถึงเรื่องการจัดซื้อวัสดุและสื่อการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์

(1.3) การติดตามประเมินผลการดำเนินงานจัดการศึกษาและการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน อบต. ได้เข้ามามีบทบาทในเรื่องนี้ในฐานะที่ร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนได้มีการรายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของนักเรียนให้คณะกรรมการสถานศึกษาทราบ โดยจัดทำเป็นรายงานผลการปฏิบัติงานซึ่งได้สรุปผลการดำเนินงานของแต่ละโครงการว่าได้ดำเนินการแล้วหรือยังและประสบผลสำเร็จหรือไม่

(2) บทบาทของ อบต.: การให้การสนับสนุนทรัพยากร

อบต. มีบทบาทในการให้การสนับสนุนทรัพยากรแก่โรงเรียน โดยการสนับสนุนทั้งในเรื่องสิ่งก่อสร้าง วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ การจ้างครู ทุนการศึกษา อาหารเสริม

(นม) รวมทั้งสนับสนุนการจัดกิจกรรมของโรงเรียน โดยโรงเรียนเป็นผู้เสนอความต้องการในเรื่องดังกล่าวกับ อบต. ซึ่งผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนได้ใช้วิธีการพูดคุยกับประธานกรรมการบริหาร อบต. อย่างไม่เป็นทางการในการเสนอความต้องการของโรงเรียนก่อน เช่นเดียวกับโรงเรียนวัดราชประสงค์ อย่างไรก็ตามก็มีบางเรื่องที่ อบต. เป็นผู้เสนอความช่วยเหลือแก่โรงเรียน เช่น การปรับปรุงห้องน้ำ ทำถนนหน้าโรงเรียนและทำคูระบายน้ำ การอนุญาตให้โรงเรียนใช้ห้องประชุมของ อบต. จัดประชุมกรรมการสถานศึกษา เนื่องจากโรงเรียนขาดแคลนห้องประชุม

ในช่วงปีงบประมาณ 2543 – 2544 อบต. คลองบัว สนับสนุนทรัพยากรแก่โรงเรียนในด้านต่างๆ ดังนี้

(2.1) ด้านสิ่งก่อสร้าง อบต. คลองบัว ได้จัดสรรงบประมาณในการก่อสร้างและปรับปรุงอาคารสถานที่ของโรงเรียน ได้แก่ ปรับปรุงถนนและสร้างทางเท้าหน้าโรงเรียน ปรับปรุงอาคารเอนกประสงค์ ลานจอดรถ สร้างอาคารเรียนชั่วคราว ทาสีรั้ว และห้องน้ำโรงเรียน เป็นจำนวนเงิน 2,228,400 บาท โดย อบต. คลองบัว เป็นผู้ทำสัญญาจ้างและรับผิดชอบดูแลการก่อสร้างเองทั้งหมด

(2.2) ด้านวัสดุ อุปกรณ์และครุภัณฑ์ อบต. คลองบัวได้ให้การสนับสนุนงบประมาณแก่โรงเรียนในด้านวัสดุ อุปกรณ์และครุภัณฑ์การศึกษาและการกีฬา ได้แก่ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์กีฬา และชุดกีฬา โดยให้เงินอุดหนุนให้โรงเรียนไปดำเนินการจัดซื้อเอง เป็นจำนวนเงิน 14,480 บาท

(2.3) ด้านอาหารเสริม (นม) / อาหารกลางวัน อบต. คลองบัวได้ให้การสนับสนุนอาหารเสริม (นม) สำหรับนักเรียนที่น้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ โดยจัดสรรให้เพิ่มเติมในส่วนที่ได้รับการสนับสนุนจากกรมอนามัย เนื่องจากส่วนที่ได้รับจากกรมอนามัยยังไม่เพียงพอ

(2.4) ด้านบุคลากร ในปีงบประมาณ 2544 โรงเรียนยังไม่ได้ขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการจ้างครู แต่โรงเรียนได้เตรียมทำเรื่องเสนอ อบต. ให้สนับสนุนงบประมาณในการจ้างครูพี่เลี้ยงเด็กระดับอนุบาล วุฒิการศึกษาระดับ ปวช. อัตราเงินเดือน 4,700 บาท จำนวน 4 อัตรา ในปีงบประมาณ 2545 โดยเริ่มตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน 2544 ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนมีปัญหาการขาดแคลนครู ซึ่งในปัจจุบันโรงเรียนขาดครู 22 คน

(2.5) ด้านทุนการศึกษา อบต. คลองบัว สนับสนุนทุนการศึกษาแก่นักเรียนปีละ 40 ทุน ๆ ละ 500 บาท เป็นจำนวนเงินปีละ 20,000 บาท

(2.6) ด้านการจัดกิจกรรมของโรงเรียน อบต. คลองบัว สนับสนุนงบประมาณแก่โรงเรียนในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนในด้านต่างๆ เช่นเดียวกับโรงเรียนวัดราชประสงค์ สำหรับในปีงบประมาณ 2545 อบต. ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณแก่โรงเรียนวัดเขตดาราม ในการปรับปรุงห้องน้ำ เป็นจำนวนเงิน 85,000 บาท โดย อบต. เป็นผู้ดำเนินการเอง

ทั้งหมด จัดซื้อเครื่องปรับอากาศ 2 เครื่อง และโต๊ะโรงอาหาร เป็นจำนวนเงิน 130,000 บาท โดยให้เงินอุดหนุนและโรงเรียนเป็นผู้จัดซื้อเอง ค่าจ้างครู 2 อัตรา วุฒิการศึกษาระดับ ปวช. อัตราเงินเดือน 4,700 บาท (11 เดือน) เป็นจำนวนเงิน 103,400 บาท โดยให้โรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการจัดหาบุคลากรเอง อุดหนุนการแข่งขันกีฬา เป็นจำนวนเงิน 10,000 บาท สนับสนุนทุนการศึกษาแก่นักเรียน 40 ทุน เป็นจำนวนเงิน 20,000 บาท นอกจากนี้ อบต. คลองบัว ยังจะสนับสนุนค่าอาหารเสริมนมให้นักเรียนเพิ่มขึ้นอีก 30 วันในช่วงปิดเทอม และสนับสนุนการจัดกิจกรรมงานวันเด็กของโรงเรียนโดยจัดหาเครื่องเขียนให้เด็ก และยังได้ช่วยหาแหล่งทรัพยากรให้แก่โรงเรียนด้วยโดยประสานกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้จัดซื้อคอมพิวเตอร์ให้กับโรงเรียน 20 เครื่อง

2.2) การมีส่วนร่วมของ อบต. ในการจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย

นอกจากการมีส่วนร่วมของ อบต. กับสาธารณสุขจังหวัดในการจัดการอบรม เรื่อง สิ่งแวดล้อม ในเขตพื้นที่ อบต. คลองบัว ยังมีศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ (ศบอ.) ซึ่งตั้งอยู่ที่หมู่ 2 ในบริเวณวัดเขตตาราม อบต. คลองบัว เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษากับ ศบอ. โดยมีส่วนร่วมในการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ศรช.) ซึ่งจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญและจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในรูปแบบห้องสมุด โดย อบต. คลองบัว ได้เข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับ ศบอ. ในฐานะเป็นกรรมการและให้การสนับสนุนทรัพยากร ดังนี้

(1) บทบาทของ อบต.: ร่วมเป็นกรรมการ

สืบเนื่องมาจากการที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนมีนโยบายให้มีการจัดตั้ง ศรช. ในทุกตำบล ศบอ. จึงได้ประสานงานกับ อบต. คลองบัวในการจัดตั้ง ศรช. และทางจังหวัดเห็นว่า อบต. คลองบัวมีความพร้อมในการจัด ศรช. ทั้งด้านสถานที่ บุคลากร และสื่อต่างๆ จึงได้เสนอเรื่องต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อประกาศจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และได้รับอนุมัติประกาศจัดตั้งเมื่อ วันที่ 5 มิถุนายน 2543 และมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองบัว เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2543 ให้มีหน้าที่กำหนดนโยบาย วางแผน ปฏิบัติงาน ให้คำปรึกษาและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของ ศรช. การดำเนินงานอยู่ในรูปคณะกรรมการ ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 12 คน ประกอบด้วยสมาชิกสภาทุกคนเป็นกรรมการ ซึ่งมีทั้งหมด 8 คน พนักงานส่วนตำบลอีก 2 คน โดยมีประธานกรรมการบริหาร อบต. เป็นประธานกรรมการ ศรช. แต่หลังจากจัดตั้ง ศรช. แล้วเสร็จ ยังไม่มีการจัดประชุมคณะกรรมการ อบต. จึงยังไม่ได้เข้ามาทำหน้าที่ดังกล่าว จากการสอบถามครูอาสาพบว่า " มีการเสนอเรื่องให้ประธานจัดประชุม แต่ประธานยังเสียบอยู่จึงรอให้ประธานเรียกประชุม "

ด้วยเหตุนี้ ศบอ. จึงเข้ามารับผิดชอบงาน ใน ศรช. ตั้งแต่การจัดหาครู รับสมัครนักศึกษา และจัดการเรียนการสอน โดยจัดการศึกษานอกระบบ ได้แก่ การเปิดสอนการ ศึกษาสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับละ 1 กลุ่มๆ ละ 30 – 35 คน และจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ได้แก่ การจัดห้องสมุด แต่จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ ห้องสมุดและการสังเกต พบว่า มีผู้มาใช้บริการน้อย วันละประมาณ 5 คน

(2) บทบาทของ อบต.: การให้การสนับสนุนทรัพยากร

อบต. คลองบัว ได้มีบทบาทในการสนับสนุนทรัพยากรในการจัด ศรช. โดยในระยะเริ่มแรกที่จัดตั้ง อบต. คลองบัว ให้ใช้สถานที่ของ อบต. เป็นที่ทำการของ ศรช. ซึ่งได้จัด เป็นห้องสมุดเพื่อให้บริการแก่ประชาชน และจัดหาชั้นและตู้หนังสือให้ ศรช. สำหรับปีงบประมาณ 2545 อบต. คลองบัวจะให้การสนับสนุนวัสดุสำนักงาน วัสดุการศึกษา และครุภัณฑ์สำนักงานให้ แก่ ศรช. เป็นจำนวนเงิน 65,000 บาท

นอกจากสนับสนุน ศรช. แล้ว อบต. คลองบัว ยังให้การสนับสนุนงบประมาณแก่ ศบอ. ในการจัดกิจกรรมของนักศึกษา เช่น การจัดกิจกรรมโครงการชุมชนนำอยู่ เป็นต้น และให้ใช้ห้องประชุมของ อบต. เป็นสถานที่พบกลุ่มของนักศึกษานอกโรงเรียน นอกจากนี้ อบต. คลองบัว ยังได้มีส่วนร่วมร่วมกับ ศบอ. ในการพิจารณาแผนการดำเนินงานประจำปีของ ศบอ. โดย ศบอ. เติญปลัด อบต. มาร่วมพิจารณาและในขณะเดียวกัน ศบอ. ก็ได้มีส่วนร่วมในการจัด ตลาดนัดวิชาชีพเคลื่อนที่ของ อบต. โดยจัดหาวิทยากรให้

2.2 ความคาดหวังในบทบาทของ อบต. คลองบัว ในการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

จากการสัมภาษณ์ อบต. ได้แก่ ประธานกรรมการบริหาร อบต. สมาชิกสภา อบต. ปลัด อบต. รองปลัด อบต. และผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและผู้อำนวยการ ศบอ. ที่ อยู่ในเขตพื้นที่ อบต. พบว่า อบต. และผู้บริหารสถานศึกษามีความคาดหวังในบทบาทของ อบต. ในการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังนี้

1) ความคาดหวังในบทบาทของ อบต. ในการจัดการศึกษาตามความเห็นของ อบต. และผู้บริหารสถานศึกษา

1.1) ระดับ ประเภท และรูปแบบการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษาในระบบ อบต. เห็นว่า อบต. ยังไม่ควรจัดการศึกษาในระบบ ทั้งในระดับก่อนประถมศึกษา (อนุบาล 1 - 2) และระดับที่สูงกว่า เนื่องจากเห็นว่าในปัจจุบัน อบต. ยังขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการศึกษา สมาชิกสภา อบต. ส่วนใหญ่ยังมีวุฒิการศึกษา ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ประกอบกับ อบต. มีภารกิจหลายด้าน ทำให้ไม่พร้อมที่จะจัดการ

ศึกษาในระบบ เพราะอาจทำให้คุณภาพการศึกษาต่ำลง ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่า อบต. ควรจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา (อนุบาล 1 - 2) เนื่องจากเห็นว่า อบต. มีงบประมาณเพียงพอที่จะจัดการศึกษาระดับนี้ และเห็นว่าหาก อบต. จัดการศึกษาชั้น อนุบาล จะช่วยแบ่งเบาภาระของโรงเรียนเพราะจะช่วยแก้ปัญหาขาดแคลนครู ซึ่งโรงเรียนกำลังประสบปัญหาอยู่ได้

การศึกษานอกระบบ อบต. เห็นว่า อบต. ควรจัดการศึกษานอกระบบสายสามัญระดับก่อนประถมศึกษาในรูปแบบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและจัดการศึกษานอกระบบสายอาชีพ โดยจัดอบรมวิชาชีพ ส่วนการศึกษานอกระบบสายสามัญ อบต. ควรร่วมกับ ศบอ. มากกว่าจัดเอง ส่วนผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นสอดคล้องกับ อบต. ว่า อบต. ควรจัดการศึกษานอกระบบสายสามัญ ในระดับก่อนประถมศึกษาในรูปแบบของศูนย์พัฒนาเด็ก โดยเห็นว่า อบต. มีความพร้อมในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากกว่าการจัดการศึกษาชั้นอนุบาล

สำหรับการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย อบต. และผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันว่า อบต. ควรจัดที่อ่านหนังสือ ห้องสมุด ศูนย์กีฬา / ลานกีฬา

1.2) เรื่องที่ อบต. ควรดำเนินการในการจัดการศึกษา

อบต. และผู้บริหารสถานศึกษา มีความเห็นสอดคล้องกันว่า อบต. ควรดำเนินการทั้งในเรื่องงานวิชาการ งานบุคลากร งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป โดยงานวิชาการ ควรดำเนินการในเรื่องหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม นักเรียน ติดตามประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา งานบุคลากรควรดำเนินการจัดหานักเรียน พัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กำกับดูแลการปฏิบัติงานและดูแลความปลอดภัยของบุคลากร งานงบประมาณ ควรดำเนินการจัดหางบประมาณและควบคุมการใช้งบประมาณ และงานบริหารทั่วไป ควรดำเนินการกำหนดนโยบายและจัดทำแผน ดูแลรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา การส่งเสริมสุขภาพอนามัยของนักเรียน ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการศึกษาและส่งเสริมให้เด็กเข้ารับการศึกษากลับเข้าเรียน

อย่างไรก็ตาม ทั้ง อบต. และผู้บริหารมีความเห็นสอดคล้องกันว่าหาก อบต. จะจัดการศึกษาในระบบ อบต. จำเป็นจะต้องมีส่วนร่วมในการศึกษา เพื่อรับผิดชอบดูแลงานด้านการศึกษา โดย อบต. มีความเห็นเพิ่มเติมว่า กระทรวงศึกษาธิการควรจะต้องให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการแก่ อบต. ส่วนผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการศึกษาในโครงสร้างองค์การของ อบต. จะช่วยให้ อบต. สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ โดยในส่วนของดังกล่าวจะต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านการศึกษา เพื่อรับผิดชอบงานด้านการศึกษาโดยตรง และควรมีคณะกรรมการการศึกษาของ อบต. ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนของประชาชนและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาอยู่ในท้องถิ่น เพื่อให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดการศึกษาของ อบต. ซึ่งจะช่วยให้ อบต. สามารถจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

2) ความคาดหวังในบทบาทของ อบต. ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาตามความเห็นของ อบต. และผู้บริหารสถานศึกษา

2.1) วิธีการ / ลักษณะการมีส่วนร่วม

ทั้ง อบต. และผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันว่า วิธีการ / ลักษณะที่ อบต. ควรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา คือ สนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา ให้ความเห็น / คำปรึกษา และร่วมกิจกรรมที่สถานศึกษาจัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนงบประมาณ

2.2) ระดับ ประเภท และรูปแบบการจัดการศึกษา

ในส่วนของการศึกษาในระบบ อบต. และผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันว่า อบต. ควรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย สำหรับการจัดการศึกษานอกระบบ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า อบต. ควรมีส่วนร่วมจัดการศึกษานอกระบบสายสามัญระดับก่อนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย และศึกษานอกระบบสายอาชีพ โดยจัดอบรมวิชาชีพ รวมทั้งจัดอบรมให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม และในส่วนของการศึกษาตามอัธยาศัย เห็นว่า อบต. ควรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ได้แก่ ที่อ่านหนังสือ ห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์กีฬา / ลานกีฬา

2.3) เรื่องที่มีส่วนร่วม

อบต. และผู้บริหารสถานศึกษา มีความเห็นสอดคล้องกันว่า อบต. ควรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้งในเรื่องงานวิชาการ งานบุคลากร งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป โดยงานวิชาการ ควรดำเนินการในเรื่องหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ติดตามประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา การส่งเสริมสุขภาพอนามัยนักเรียนและการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน งานบุคลากร ควรดำเนินการจัดหาบุคลากร พัฒนาบุคลากร กำกับดูแลการปฏิบัติงานและดูแลความปลอดภัยของบุคลากร งานงบประมาณ ควรดำเนินการจัดหางบประมาณและควบคุมการใช้งบประมาณ และงานบริหารทั่วไป ควรดำเนินการกำหนดนโยบายและจัดทำแผน ดูแลรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการศึกษาและส่งเสริมเด็กเข้ารับการศึกษากลับมาแก้ไขปัญหานักเรียน

การที่ อบต. เห็นว่า อบต. ควรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในเรื่องดังกล่าวเนื่องจากเห็นว่า อบต. คลองบัว มีงบประมาณเพียงพอที่จะสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษายังมีความเห็นเพิ่มเติมว่า ผู้บริหารของ อบต. เห็นความสำคัญของการศึกษาและมีความรู้ความสามารถในการให้คำปรึกษา ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะทั้งในด้านวิชาการและด้านอื่นๆ ได้

2.3 ความพร้อมของ อบต. ในการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ อบต.

1) ความพร้อมของ อบต. ในการจัดการศึกษา

จากการสัมภาษณ์ อบต. ซึ่งได้แก่ ประธานกรรมการบริหาร อบต. สมาชิกสภา อบต. ปลัด อบต. รองปลัด อบต. และผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และผู้อำนวยการ ศบอ. ที่อยู่ในเขตพื้นที่ อบต. พบว่า อบต. และผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่า อบต. มีความพร้อมในการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังนี้

1.1) ความพร้อมของ อบต. ในการจัดการศึกษาตามความเห็นของ อบต. และผู้บริหารสถานศึกษา

1.1.1) ระดับ ประเภท และรูปแบบการจัดการศึกษาที่ อบต. มีความพร้อม

ในส่วนการจัดการศึกษาในระบบ อบต. ส่วนใหญ่เห็นว่า ปัจจุบัน อบต. ยังไม่มีความพร้อมในการจัดการศึกษาในระบบทั้งในระดับก่อนประถมศึกษา (อนุบาล 1 - 2) และระดับที่สูงกว่า เนื่องจากเห็นว่าในปัจจุบัน อบต. ยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการศึกษา สมาชิกสภา อบต. ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ประกอบกับ อบต. มีภารกิจหลายด้าน ทำให้ไม่พร้อมที่จะจัดการศึกษาในระบบ เพราะอาจทำให้คุณภาพการศึกษาต่ำลง และเห็นว่า ในปี 2549 อบต. น่าจะพร้อมในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา หากมีการโอนงบประมาณและบุคลากรให้ อบต. ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่า ปัจจุบัน อบต. มีความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา (อนุบาล 1 - 2) เนื่องจากเห็นว่า อบต. มีงบประมาณเพียงพอที่จะจัดการศึกษาระดับนี้ และเห็นว่า ในปี 2549 อบต. น่าจะมีความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา หากมีการโอนงบประมาณและบุคลากรให้ อบต.

สำหรับการศึกษานอกระบบ อบต. และผู้บริหารสถานศึกษา มีความเห็นสอดคล้องว่า ปัจจุบัน อบต. มีความพร้อมในการจัดการศึกษานอกระบบสายสามัญระดับก่อนประถมศึกษาในรูปแบบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และจัดการศึกษานอกระบบสายอาชีพ โดยจัดอบรมวิชาชีพโดยเห็นว่า อบต. มีความพร้อมในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากกว่าการจัดการศึกษาขั้นอนุบาล และในส่วนของจัดการศึกษาตามอัธยาศัย มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ปัจจุบัน อบต. มีความพร้อมในการจัดที่อ่านหนังสือ ห้องสมุด และศูนย์กีฬา / ลานกีฬา

1.1.2) เรื่องที่ อบต. พร้อมที่จะดำเนินการในการจัดการศึกษา

อบต. และผู้บริหารสถานศึกษา มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ปัจจุบัน อบต. ยังไม่พร้อมดำเนินการทั้งในเรื่องงานวิชาการ งานบุคลากร งานงบประมาณ และ

งานบริหารทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการดำเนินงานวิชาการ เนื่องจากยังไม่มีส่วนงานด้าน การศึกษา และเห็นว่า อบต. จะมีความพร้อมในการดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน เมื่อ อบต. มีส่วนงาน ด้านการศึกษา

1.2) ความพร้อมของ อบ.ต. ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาตามความ เห็นของ อบต. และผู้บริหารสถานศึกษา

1.2.1) วิธีการ / ลักษณะการมีส่วนร่วม

อบต. และผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันว่า วิธีการ / ลักษณะ ที่ อบต. พร้อมในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา คือ สนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา ให้ความเห็น / คำปรึกษา และร่วมกิจกรรมที่สถานศึกษาจัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนงบประมาณ

1.2.2) ระดับ ประเภท และรูปแบบการจัดการศึกษา

ในส่วนของการศึกษาในระบบ อบต. และผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็น สอดคล้องกันว่า ปัจจุบัน อบต. มีความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาระดับก่อนประถม ศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย และเห็นว่าในปี 2549 อบต. มีความพร้อมในการมีส่วน จัด การศึกษาสายอาชีพระดับ ปวช. สำหรับการจัดการศึกษานอกระบบ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ปัจจุบัน อบต. มีความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษานอกระบบทั้งสายสามัญและสายอาชีพ รวมทั้งจัดอบรมให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม และในส่วนของการศึกษาตาม อรรถศาสตร์ เห็นว่า อบต. มีความพร้อมในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามอรรถศาสตร์ ได้แก่ ที่อ่านหนังสือ ห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และศูนย์กีฬา / ลานกีฬา

1.2.3) เรื่องที่มีส่วนร่วม

อบต. และผู้บริหารสถานศึกษา มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ปัจจุบัน อบต. มีความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาทั้งเรื่องงานวิชาการ งานบุคลากร งาน งบประมาณ และงานบริหารทั่วไป โดยมีความพร้อมในการมีส่วนร่วมในงานงบประมาณ ซึ่งเป็น งานที่เกี่ยวกับการจัดหางบประมาณและควบคุมการใช้งบประมาณมากกว่างานวิชาการ ซึ่งเป็น งานที่เกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากเห็นว่า อบต. มีงบประมาณเพียงพอ ที่จะสนับสนุนการจัดการศึกษาได้ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษายังมีความเห็นเพิ่มเติมว่า อบต. มีความพร้อมเนื่องจาก ผู้บริหารของ อบต. เห็นความสำคัญของการศึกษาและพร้อมที่จะสนับสนุน การศึกษา

2.4 เปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริง บทบาทที่คาดหวัง และความพร้อมของ อบต.

1) การจัดการศึกษา

ตารางที่ 18 ระดับ ประเภท และ รูปแบบการจัดการศึกษา และเรื่องที่ทำเนิการในการจัดการศึกษา

บทบาทที่ปฏิบัติจริง	บทบาทที่คาดหวัง	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของอบต.
<p>ระดับ/ประเภท/รูปแบบการจัดการศึกษา</p> <p>1. การจัดการศึกษานอกระบบสายสามัญ ระดับก่อนประถมศึกษา</p> <p>- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก</p> <p>2. การจัดการศึกษานอกระบบสายอาชีพ</p> <p>- การฝึกอบรบวิชาชีพ ได้แก่ การฝึกอาชีพช่างตัดผมชาย การจัดฝึกอบรบวิชาชีพกลุ่มอาชีพสตรี ตลาดนัดวิชาชีพเคลื่อนที่</p>	<p>อบต. และผู้บริหารสถานศึกษาคาดหวังว่า</p> <p>1. ควรจัดการศึกษานอกระบบสายสามัญ ระดับก่อนประถมศึกษาในรูปแบบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก</p> <p>2. ควรจัดการศึกษาตามอัธยาศัย โดยจัดที่อ่านหนังสือ ห้องสมุด ศูนย์กีฬา / ลานกีฬา</p> <p>ผู้บริหารสถานศึกษาคาดหวังต่างจาก อบต. โดยเห็นว่า ควรจัดการศึกษาในระบบ ระดับก่อนประถมศึกษาในรูปแบบของโรงเรียนที่เปิดสอนชั้นอนุบาล ในขณะที่อบต. เห็นว่ายังไม่พร้อม</p>	<p>อบต. และผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่า</p> <p>1. ปัจจุบัน อบต. มีความพร้อมในการจัดการศึกษานอกระบบระดับก่อนประถมศึกษาในรูปแบบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการจัดอบรบวิชาชีพ</p> <p>2. ปัจจุบัน อบต. พร้อมจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ในรูปแบบของ ที่อ่านหนังสือ ห้องสมุด ศูนย์กีฬา / ลานกีฬา</p> <p>อบต. เห็นว่า ปัจจุบัน อบต. ยังไม่พร้อมในการจัดการศึกษาในระบบระดับอนุบาล และระดับที่สูงกว่า ขณะที่ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่า ปัจจุบัน อบต. พร้อมจัดการศึกษาในระดับอนุบาล ถ้ามีการโอนงบประมาณและบุคลากรมาให้ อบต. ในปี 2549 ถ้ามีการโอนงบประมาณและบุคลากรมาให้ อบต. อบต. เห็นว่า น่าจะพร้อมจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา และประถมศึกษา ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่า อบต. น่าจะพร้อมในระดับประถมศึกษา</p>

ตารางที่ 18 (ต่อ)

บทบาทที่ปฏิบัติจริง	บทบาทที่คาดหวัง	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของอบต.
<p>เรื่อง ดำเนินการ</p> <p>1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก</p> <p>- การวางแผน ในภาพรวม</p> <p>ยังไม่มีกรวางแผนจัดการศึกษาเป็นการเฉพาะ แต่เป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนพัฒนาตำบล โดยในส่วนของศูนย์พัฒนาเด็ก สำนักงานปลัด อบต. รับผิดชอบในการวางแผนร่วมกับรองปลัด อบต.</p> <p>- การบังคับบัญชา การประสานงาน และการควบคุม มอบหมายให้รองปลัด อบต. เป็น ผู้รับผิดชอบ</p> <p>2. การฝึกอาชีพ</p> <p>2.1 การฝึกวิชาชีพพระยะสั้น รองปลัด อบต. เป็นผู้รับผิดชอบ เช่นเดียวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แต่ต่างกันที่ไม่มีการตั้งคณะกรรมการ</p> <p>2.2 กลุ่มอาชีพสตรี (เย็บจักร) อบต. สนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มซึ่งมีการรวมตัวกันอย่างหลวม ๆ และให้กลุ่มบริหารกันเอง</p>	<p>อบต. และผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นในแนวทางเดียวกัน คือ อบต. ควรจัดการศึกษาโดยกำหนดให้มีงาน 4 งาน คือ งานวิชาการ งานบริหารบุคคล งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป โดยให้ส่วนงานด้านการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ</p>	<p>อบต. และ ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นในแนวทางเดียวกันว่า ในปัจจุบัน อบต. ยังไม่พร้อมดำเนินงานจัดการศึกษา ทั้ง 4 งาน คือ งานวิชาการ งานบริหารงานบุคคล งานงบประมาณ และงานบริหารงานทั่วไป อบต. พร้อมจะจัดการศึกษา เมื่อ อบต. มีส่วนงานด้านการศึกษารับผิดชอบ</p>

2) การมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

ตารางที่ 19 ระดับ ประเภท และ รูปแบบการจัดการศึกษา วิธีการ / ลักษณะการมีส่วนร่วม และ เรื่องที่ อบต. มีส่วนร่วม

บทบาทที่ปฏิบัติจริง	บทบาทที่คาดหวัง	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของ อบต.
<p>ระดับ ประเภท รูปแบบการจัดการศึกษา</p> <p>1. ร่วมจัดการศึกษาในระบบ สายสัมพันธ์กับโรงเรียนในสังกัด สปช.</p> <p>2. ร่วมจัดการศึกษานอกระบบสายสัมพันธ์ กับ ศบอ. โดยให้ใช้สถานที่ ในการพบกลุ่มนักศึกษา</p> <p>3. ร่วมจัดการศึกษาตามอัธยาศัย กับ ศบอ. โดยร่วมจัดหา สถานที่ และครุภัณฑ์ สื่อและอุปกรณ์ ประจำห้องสมุด</p> <p>4. ร่วมจัดการศึกษานอกระบบกับ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โดย จัดอบรมให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม</p>	<p>อบต. และผู้บริหารสถานศึกษา คาดหวังว่า อบต. ควรจะมีส่วนร่วมในลักษณะดังนี้</p> <p>1. ร่วมจัดการศึกษาในระบบ สายสัมพันธ์ระดับก่อนประถมศึกษาถึง มัธยมศึกษาตอนปลาย</p> <p>2. ร่วมจัดการศึกษานอกระบบ สายสัมพันธ์ในระดับ ก่อนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลายสาย อาชีพ การจัดกิจกรรมอบรมให้ ความรู้ด้านสุขภาพ อนามัย และ สิ่งแวดล้อม</p> <p>3. ร่วมจัดการศึกษาตามอัธยาศัย โดย จัดที่อ่านหนังสือ ห้องสมุด และ จัดศูนย์กีฬา/ ลานกีฬา</p>	<p>อบต. และ ผู้บริหารสถานศึกษา เห็นว่า ในปัจจุบันนี้ อบต. มีความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาดังนี้</p> <p>1. พร้อมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในระบบสายสัมพันธ์ระดับก่อนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย และในปี 2549 อบต. จะมีความพร้อมในการจัดการศึกษาเพิ่มขึ้น ถึงสายอาชีพระดับ ปวช.</p> <p>2. พร้อมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบทั้งสายสัมพันธ์และสายอาชีพ รวมทั้งการจัดกิจกรรม อบรมให้ความรู้ด้านต่าง ๆ</p> <p>3. พร้อมร่วมในการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย โดยการจัดที่อ่านหนังสือ ห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน จัดศูนย์กีฬา/ลานกีฬา</p>
<p>วิธีการ / ลักษณะการมีส่วนร่วม</p> <p>1. ร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา</p> <p>2. ร่วมให้ความเห็น/ คำปรึกษาเกี่ยวกับ การปรับปรุงอาคารสถานที่ การจัดทำธรรมนูญโรงเรียนและ การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และการจัดการเรียนการสอน</p>	<p>อบต. และผู้บริหารสถานศึกษา คาดหวังว่า อบต. จะมีส่วนร่วมในลักษณะดังนี้</p> <p>1. สนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และครุภัณฑ์</p> <p>2. ร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา</p> <p>3. ร่วมกิจกรรมที่สถานศึกษาจัด</p>	<p>อบต. และ ผู้บริหารสถานศึกษา เห็นว่า อบต. มีความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาดังนี้</p> <p>1. พร้อมสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และครุภัณฑ์</p> <p>2. พร้อมที่จะร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา</p>

ตารางที่ 19 (ต่อ)

บทบาทที่ปฏิบัติจริง	บทบาทที่คาดหวัง	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของ อบต.
<p>3. สนับสนุนงบประมาณสำหรับการก่อสร้าง ปรับปรุง อาคาร สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ การศึกษาและกีฬา การซื้ออาหารเสริม (นม) เพิ่มเติมจากที่ได้รับ การถ่ายโอน โดยเริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ 2544 การจ้างครูให้โรงเรียน และการจัดกิจกรรมของโรงเรียน</p> <p>4. ให้ทุนการศึกษา</p> <p>5. จัดหาแหล่งทรัพยากรให้โรงเรียน</p> <p>เรื่องที่มีส่วนร่วม</p> <p>1. งานวิชาการ อบต. มีส่วนร่วม ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ร่วมให้ความเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน - ร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา - ส่งเสริมการจัดกิจกรรมป้องกันยาเสพติด - ส่งเสริมคุณธรรมและ จริยธรรมนักเรียน <p>2. งานงบประมาณ สนับสนุนงบประมาณให้กับโรงเรียน จัดหาแหล่งงบประมาณสำหรับจัดซื้ออุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนให้แก่โรงเรียน</p> <p>3. งานบุคลากร สนับสนุนงบประมาณในการจ้างครูสอนในโรงเรียนและ ส่งครูไปดูงาน</p>	<p>อบต. และ ผู้บริหารสถานศึกษา คาดหวังว่า อบต. จะมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา คือ อบต. จะดำเนินการ 4 งาน คือ งานวิชาการ งานบริหารบุคคล งานงบประมาณและงานบริหารงานทั่วไปโดยให้ส่วนงานด้านการศึกษารับผิดชอบ</p>	<p>3. มีความพร้อมที่จะร่วมกิจกรรมที่สถานศึกษาจัด</p> <p>อบต. และ ผู้บริหารสถานศึกษา เห็นว่า อบต. พร้อมมีส่วนร่วมจัดการศึกษาทั้ง 4 งานคือ งานวิชาการ งานบริหารบุคคล งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป โดย อบต. มีความพร้อมมีส่วนร่วมในงานด้านงบประมาณมากกว่างานวิชาการและงานอื่น ๆ</p>

ตารางที่ 19 (ต่อ)

บทบาทที่ปฏิบัติจริง	บทบาทที่คาดหวัง	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของ อบต.
4. งานบริหารทั่วไป ร่วมจัดทำธรรมนูญโรงเรียนและร่วมจัดทำและพิจารณาแผนปฏิบัติการประจำปี ปรับปรุงอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน รวมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนส่งเด็กเข้ารับการศึกษ		

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของ อบต.

3.1 ปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของ อบต. คลองบัว

ปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของ อบต. จำแนกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ปัจจัยเกี่ยวกับ อบต. 2) ปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษา และ 3) ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม

1) ปัจจัยเกี่ยวกับ อบต.

1.1) ผู้บริหาร อบต. เห็นความสำคัญของการศึกษา มีภาวะผู้นำและมีวิสัยทัศน์ทางการศึกษา

ผู้บริหารโรงเรียนในเขตพื้นที่ อบต. คลองบัว สมาชิกสภา อบต. ปลัด อบต. และรองปลัด อบต. ให้ข้อมูลตรงกันว่าผู้บริหาร อบต. คลองบัว (ประธานกรรมการบริหาร อบต.) เห็นความสำคัญของการศึกษา ส่วนผู้บริหาร อบต. ได้กล่าวว่า “ผมพร้อมจะสนับสนุนการศึกษาทุกอย่าง อยากให้เด็กที่อยู่ในชุมชนที่อยากเรียนคอมพิวเตอร์ แต่ไม่มีโอกาส ได้เรียนคอมพิวเตอร์”

นอกจากนั้นผู้บริหาร อบต. ยังมีภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ทางการศึกษา ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนและผู้อำนวยการ ศบอ. มีความเห็นตรงกันว่าวิสัยทัศน์ทางการศึกษาของผู้บริหาร อบต. เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้ อบต. จัดการศึกษาและมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้บริหาร อบต. มองเห็นว่าการศึกษา คือ อนาคตของชาติ จะต้องจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน และมองเห็นว่าการถ่ายโอนการศึกษาให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องคำนึง

ถึงความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสำคัญ โดยเห็นว่าหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่พร้อม ควรขยายเวลาออกไป ไม่ควรรีบถ่ายโอน "เพราะถ้าพังจะพังทั้งระบบ" รวมทั้งได้ริเริ่มให้มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อช่วยเหลือผู้ปกครองที่ทำงานนอกบ้าน โดยให้เหตุผลว่า "เปิดศูนย์เพราะต้องการบรรเทาความเดือดร้อนของพ่อแม่ที่ไม่มีเวลา เด็กอยู่กับพ่อแม่ ก็วิ่งเล่นไปวันๆ ไม่มีการพัฒนาการ ถ้าได้เรียนก็จะทำให้ผู้อื่นได้" และในการจัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ อบต. ผู้บริหาร อบต. ได้เน้นในเรื่องคุณภาพของครูโดยริเริ่มให้จ้างครูวุฒิปริญญาตรี วิชาเอกปฐมวัยมาสอน รวมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสม

นอกจากนี้ยังได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาโดยบรรจุแผนงานการศึกษาไว้ในข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2545 และมีงบประมาณเพื่อการศึกษาโดยตรง 1.764 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 6.2 ของงบประมาณรายจ่ายประจำปี

1.2) อบต. มีรายได้เพียงพอ

อบต. คลองบัวเป็น อบต. ชั้น 1 ซึ่งมีรายได้มากกว่า 20 ล้านบาทขึ้นไป ในปีงบประมาณ 2544 ที่ผ่านมา อบต. คลองบัวมีรายได้ 25.261 ล้านบาท ส่วนในปีงบประมาณ 2545 ได้ประมาณการรายได้ไว้ 28.615 ล้านบาท นอกจากเงินรายได้แล้ว อบต. คลองบัว ยังมีเงินสะสมจากงบประมาณที่เหลือแต่ละปีจนถึงปีงบประมาณ 2544 เป็นเงิน 2.924 ล้านบาท ซึ่งสามารถนำมาใช้จ่ายได้โดยเสนอโครงการให้สภาอนุมัติ ในปีงบประมาณ 2543 - 2544 อบต. ได้ใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการศึกษาไปเพียง 2.733 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 6 ของรายได้ทั้งหมด (ไม่รวมเงินสะสมและงบประมาณที่ได้รับการถ่ายโอน)

อย่างไรก็ตามก็มีแนวโน้มในอนาคตว่า อบต. จะให้การสนับสนุนการศึกษามากขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากปัจจุบัน อบต. ได้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เกือบเต็มที่แล้ว คาดว่า อีกเพียง 3 ปี การพัฒนาด้านนี้คงเต็ม ซึ่งจะทำให้ อบต. มีงบประมาณเหลือที่จะนำมาสนับสนุนด้านการศึกษาและด้านอื่นๆ ได้มากขึ้น

1.3) การบริหารงานของ อบต. มีความต่อเนื่อง ไม่มีการเปลี่ยนแปลงฝ่ายบริหารก่อนครบวาระ

เนื่องจากการเมืองภายใน อบต. คลองบัว มีความสงบ ฝ่ายบริหารสามารถคุมเสียงข้างมากในสภาได้ ทำให้สามารถบริหารงานโครงการต่างๆ ได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ผู้บริหารยังเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการบริหารงาน ทำให้สามารถเป็นผู้นำของสมาชิกสภา อบต. และฝ่ายข้าราชการประจำได้

1.4) บุคลากรของ อบต. มีความเข้าใจบทบาทของ อบต. ด้านการศึกษา มีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาและมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานด้านการศึกษา

ปลัด อบต. คลองบัว ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของบุคลากรของ อบต. และรองปลัด อบต. ซึ่งได้รับมอบหมายจากปลัด อบต. ให้รับผิดชอบงานด้านการศึกษา มีความเข้าใจในบทบาทของ อบต. ว่ามีหน้าที่จัดการศึกษาและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และพร้อมที่จะนำนโยบายของผู้บริหาร อบต. ไปปฏิบัติ ทำให้การดำเนินงานไม่ล่าช้า รองปลัด อบต. มีความรับผิดชอบ และเอาใจใส่งานด้านการศึกษา แม้จะมีงานที่อยู่ในความรับผิดชอบหลายด้าน ซึ่งจากการสังเกตการปฏิบัติงานของรองปลัด อบต. ในการจัดฝึกอบรมวิชาชีพ ที่จัดให้กับประชาชน กลุ่มเยาวชนที่ขาดโอกาส พนักงานและลูกจ้างของ อบต. โดยจัดอบรมวิชาชีพ ประมาณ 30 วิชา ในวันเสาร์-อาทิตย์ ประมาณ 2 เดือนครั้ง พบว่ารองปลัด อบต. เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบและเอาใจใส่ การปฏิบัติงาน โดยจะเป็นผู้ที่คอยประสานงาน ดูแลการจัดอบรมและเข้าร่วมอบรมโดยตลอด

1.5) สมาชิกสภา อบต. เป็นศิษย์เก่าและผู้ปกครองนักเรียน

สมาชิกสภา อบต. ส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ จึงมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับ โรงเรียนเนื่องจากสมาชิกสภา อบต. ส่วนใหญ่เป็นศิษย์เก่า และ/หรือเป็นผู้ปกครองนักเรียน จึงพร้อมที่จะสนับสนุนและช่วยเหลือโรงเรียนอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะสมาชิกสภา อบต. ที่อยู่ฝ่ายค้าน หรืออยู่ฝ่ายรัฐบาลก็ตาม ดังนั้น เมื่อมีการเสนอโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนก็จะให้การสนับสนุน แต่ก็อาจจะมีการท้วงติงในบางเรื่องจากสมาชิกสภา อบต. ที่เป็นฝ่ายค้าน

1.6) สมาชิกสภา อบต. เข้าใจบทบาทของ อบต. ด้านการศึกษาของ อบต. และมีเจตคติที่ดีต่อการศึกษา

สมาชิกสภา อบต. ส่วนใหญ่มีความเข้าใจในบทบาทของ อบต. ว่ามีหน้าที่ ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา รวมทั้งมีหน้าที่จัดการศึกษา จึงให้การสนับสนุนการศึกษาเพราะเห็นว่าเป็นหน้าที่ของ อบต. และมีสมาชิกสภา อบต. บางคนที่ขาดโอกาสในการเข้ารับการศึกษาระดับสูงกว่าประถมศึกษา จึงต้องการที่จะสนับสนุนเด็กให้มีโอกาสได้รับการศึกษา แต่ก็มีบางคนที่ไม่เห็นด้วยว่าตนเองไม่ถนัดด้านการศึกษาแต่ก็ให้การสนับสนุนและร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษาของทั้ง 2 โรง อย่างสม่ำเสมอ

2) ปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษา

2.1) ผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับ อบต. และยกย่องให้เกียรติ อบต.

ผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 2 โรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่ อบต. คลองบัว มีความสัมพันธ์ที่ดีกับ อบต. ทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายข้าราชการประจำ โดยโรงเรียนได้ยกย่องให้เกียรติผู้บริหาร อบต. โดยเชิญเป็นประธานในการจัดงานของโรงเรียน การให้เกียรติกันนับเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งผู้บริหาร อบต. ได้กล่าวว่า "คุณให้เกียรติเรา เราให้เกียรติคุณ เราก็ให้งบคุณ" ความสัมพันธ์ดังกล่าวถึงขนาดช่วยเหลือผู้บริหารโรงเรียนท่านหนึ่งไม่ให้ถูกย้าย อันเนื่องมาจากถูกครूर้องเรียนและวิงย้ายผู้บริหารโรงเรียน โดย ผู้บริหาร อบต. ได้เล่าให้ฟังว่า "ผมต้องทำหนังสือ พาไปพบอธิบดี บอกว่าผู้อำนวยการ เป็นคนดี ขอให้อยู่ที่นี้" ในขณะที่เดียวกันผู้บริหารโรงเรียนสามารถฝากคนเข้าทำงานใน อบต. ได้ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนอีกท่านหนึ่งก็เล่าให้ฟังว่า "โรงเรียนกับ อบต. มีอะไรก็คุยกันประสานกันตลอด ลูกศิษย์ผม ผมก็ยังฝากให้เข้าทำงานที่ อบต. ได้ อบต. บอกผมให้ช่วยคัดคนดี ๆ ให้"

2.2) การที่สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ อบต. เข้ามามีส่วนร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา

โรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่ อบต. ทั้ง 2 โรงเรียน ได้เปิดโอกาสให้ อบต. เข้าไปมีส่วนร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา โดยโรงเรียนได้ทาบทามสมาชิกสภา อบต. ที่เป็นฝ่ายรัฐบาล และรองปลัด อบต. สมัครเข้าเป็นกรรมการ โรงเรียนละ 5 - 6 คน ในจำนวนกรรมการทั้งหมด 15 คน หรือประมาณ 1 ใน 3 เพราะเห็นว่าเป็นผู้ที่สามารถให้การสนับสนุนโรงเรียนได้ ทำให้ อบต. ได้มีโอกาสรับรู้ปัญหาและความต้องการของโรงเรียน และให้การสนับสนุนทรัพยากรแก่โรงเรียน รวมทั้งเข้ามามีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษา และพิจารณากำหนดนโยบายและแผนของโรงเรียน

ประธานกรรมการบริหาร อบต. ได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งสำคัญคือ เป็นประธานกรรมการสถานศึกษาทั้ง 2 โรงเรียน จึงได้เข้าไปมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนทรัพยากร และให้คำปรึกษาแนะนำกับโรงเรียนทั้งเรื่องการก่อสร้างปรับปรุงอาคารสถานที่ และการพัฒนาการเรียนการสอน เช่น การจัดการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์ การปรับปรุงการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ เป็นต้น สำหรับกรณีฝ่ายค้านแม้ว่าโรงเรียนจะไม่ได้เชิญสมาชิกสภา อบต. ที่เป็นฝ่ายค้านเข้าร่วมเป็นกรรมการ แต่ก็โดยเปิดโอกาสให้เข้าร่วมกิจกรรมและขอความร่วมมือในการให้การสนับสนุนโรงเรียน

2.3) การที่สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ อบต. เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากร อันเนื่องมาจากสถานศึกษาขาดแคลนทรัพยากร

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร อบต. และผู้บริหารโรงเรียน พบว่า โรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่ อบต. คลองบัว ทั้ง 2 โรงเรียน ได้เปิดโอกาสให้ อบต. เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนทรัพยากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดแคลนครูอันเนื่องมาจากการลาออกก่อนเกษียณอายุราชการ ประกอบกับ ปัญหาการขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ และอาคารเรียน ทำให้สถานศึกษาจำเป็นต้องหาแหล่งสนับสนุน อบต. คลองบัว นับเป็นแหล่งสำคัญที่โรงเรียนเข้าไปขอความช่วยเหลือ โรงเรียนได้ขอการสนับสนุนจาก อบต. คลองบัว ทั้งในเรื่องการจ้างครู ล้างก่อสร้าง และวัสดุอุปกรณ์ อย่างไรก็ตาม ในบางครั้งการช่วยเหลือไม่จำเป็นต้องรอการร้องขอจากโรงเรียนก่อน เช่น ในกรณีที่ อบต. เห็นว่าห้องน้ำนักเรียนมีสภาพทรุดโทรมมาก จึงเสนอให้ความช่วยเหลือหาหรือมาจ่ายโรงเรียน ให้โรงเรียนจัดทำโครงการเสนอกลับมายัง อบต. เป็นต้น นอกจากนี้ อบต. คลองบัวยังมีบทบาทในการหาแหล่งทรัพยากรให้แก่โรงเรียนด้วย เช่น อบต. ได้ขอให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เข้ามาให้การสนับสนุนคอมพิวเตอร์กับโรงเรียน เป็นต้น

3) ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม

3.1) โครงสร้างเศรษฐกิจที่มีภาคอุตสาหกรรมและภาคอสังหาริมทรัพย์เป็นแกนหลัก ช่วยให้อบต. มีรายได้และความพร้อมในการสนับสนุนทรัพยากรแก่โรงเรียน

โครงสร้างเศรษฐกิจในชุมชนที่มีภาคอุตสาหกรรมเป็นโครงสร้างเศรษฐกิจหลัก ทำให้อบต. คลองบัว มีรายได้เพียงพอในการนำมาสนับสนุนการศึกษา ปัจจุบันตำบลคลองบัวมีโรงงานอุตสาหกรรม 30 โรง มีโรงงานขนาดใหญ่หลายแห่ง เช่น โรงงานผลิตชิ้นส่วนจักรยานยนต์ โรงงานผลิตอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และโรงงานผลิตแก้ว เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีธุรกิจที่ดินและหมู่บ้านจัดสรรซึ่งเติบโตอย่างรวดเร็วมากในช่วงเวลาที่ผ่านมา ซึ่งเป็นที่มาของแหล่งรายได้หลักของอบต. ส่งผลทำให้อบต. คลองบัวมีรายได้มากกว่าปีละ 20 ล้านบาท และมีสถานะเป็น อบต. ชั้น 1 แม้ว่าในช่วงที่ผ่านมาสภาพเศรษฐกิจจะตกต่ำก็ตาม ผู้บริหาร อบต. ก็ยังให้ความมั่นใจว่า รายได้ของอบต. ก็ยังมีเพียงพอต่อการพัฒนาตำบลในด้านต่างๆ ซึ่งรวมทั้งด้านการศึกษาด้วย

3.2) การแข่งขันทางการเมืองกระตุ้นให้นักการเมืองเข้ามาสนับสนุนโรงเรียนมากขึ้น

จากประวัติชุมชน ภายหลังจากเลือกตั้ง การบริหารงานของ อบต. มีการแบ่งเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายค้าน กับฝ่ายรัฐบาล ซึ่งทั้ง 2 ฝ่ายมีการแข่งขัน โดยฝ่ายรัฐบาลพยายามสร้างผลงาน เพื่อเป็นคะแนนเสียงในการเลือกตั้งสมัยหน้า ส่วนฝ่ายค้านทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของฝ่ายรัฐบาล ทั้ง 2 ฝ่ายแข่งกันให้การสนับสนุนโรงเรียน โดยเฉพาะในช่วงระยะเวลาที่เหลืออีก

ไม่ถึงปีครึ่ง ซึ่งจะต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต. ชุดใหม่ การแข่งขันให้การสนับสนุนทรัพยากรแก่โรงเรียนมีแนวโน้มจะสูงขึ้น ซึ่งจากการบอกเล่าของประชาชนและผู้บริหารโรงเรียนในพื้นที่ได้เล่าให้ฟังว่า ผู้สมัครรับการเลือกตั้งครั้งหน้าจะแข่งขันกันมากขึ้น และมีการหาเสียงกันทุกรูปแบบ โดยจะมีการทำงานกันเป็นทีมโดยร่วมกับนักการเมืองท้องถิ่นทั้ง สจ. และ สส. รวมถึงพรรคการเมืองระดับชาติ ซึ่งจะแบ่งเป็นขั้วกันในการให้การสนับสนุนแต่ละฝ่าย

3.3) นโยบายของรัฐที่กำหนดให้ อบต. มีสิทธิและหน้าที่ในการจัดการศึกษาและมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

สืบเนื่องมาจากการที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้ อบต. มีสิทธิและหน้าที่จัดการศึกษา และมีส่วนร่วมจัดการศึกษา และ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้ อบต. มีอำนาจหน้าที่จัดการศึกษา ส่งผลทำให้ อบต. คลองบัว สามารถเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา และมีส่วนร่วมจัดการศึกษาได้มากขึ้น โดยได้จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและจัดฝึกอบรมวิชาชีพ รวมทั้งมีส่วนร่วมจัดการศึกษากับสถานศึกษาโดยร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษาให้การสนับสนุนทรัพยากรและร่วมกิจกรรมของโรงเรียนมากขึ้น

3.2 ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของ อบต. คลองบัว

1) ปัจจัยเกี่ยวกับ อบต.

1.1) อบต. ขาดส่วนงานด้านการศึกษา ขาดบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์ในการจัดการศึกษา

แม้ว่าในเชิงนโยบายได้มีการกำหนดงานการศึกษา เป็นภารกิจหนึ่งของ อบต. แต่ในทางปฏิบัติยังไม่มีส่วนงานเฉพาะที่รับผิดชอบงานด้านการศึกษาโดยตรง งานด้านการศึกษาของ อบต. คลองบัว จึงเป็นงานที่ฝากไว้ในสำนักงานปลัด อบต. และมอบหมายให้รองปลัด อบต. เป็นผู้รับผิดชอบดูแลงานด้านการศึกษา ประกอบกับ อบต. มีงานที่อยู่ในความรับผิดชอบหลายด้าน และไม่มีพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ด้านการศึกษามาก่อน แต่ต้องรับผิดชอบดูแลงานด้านการศึกษาโดยลำพังทั้งหมด ทั้งในส่วนของการจัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ อบต. และจัดฝึกอบรมวิชาชีพ จึงทำให้มีปัญหาในเรื่องการบริหารงาน ปัญหาการพัฒนาบุคลากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้านวิชาการ ที่จะนำมาพัฒนาประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การเข้ามาดูแลและให้คำแนะนำจึงเน้นในเรื่องความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายมากกว่าในด้านวิชาการ

ในด้านการอบรมวิชาชีพ ซึ่งมีการส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มอาชีพสตรีนั้น อบต. คลองบัว ยังขาดบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์ในการส่งเสริมกลุ่มอาชีพสตรี ทำให้การรวมกลุ่มอาชีพสตรี ไม่ประสบผลสำเร็จและไม่คุ้มการลงทุน เช่น กรณีการตั้งกลุ่มอาชีพสตรีเย็บจักรที่ต้องยกเลิกไปหลังจากตั้งมาได้ 1 ปีเพราะ อบต. ปล่อยให้บริหารงานกันเอง ขาดการพัฒนาทั้งในด้านฝีมือและการตลาด

ผู้บริหาร อบต. มีความเห็นในเรื่องนี้ว่า "การที่รัฐบาลมีนโยบายถ่ายโอนการศึกษาให้ อบต. รับผิดชอบจัดการศึกษา โดยที่ยังไม่มีส่วนงานที่รับผิดชอบการศึกษาน่าจะทำให้มาตรฐานการศึกษาต่ำลงได้"

1.2) ผู้บริหาร อบต. ไม่มั่นใจในนโยบายการถ่ายโอนการจัดการศึกษา

ผู้บริหาร อบต. คลองบัว ไม่มั่นใจนโยบายการถ่ายโอนการจัดการศึกษา เนื่องจากเกณฑ์การประเมินความพร้อมที่ใช้กับ อบต. สูง จึงเป็นการยากที่ อบต. จะผ่านเกณฑ์การประเมินความพร้อมนี้ ดังคำพูดของผู้บริหาร อบต. ที่ให้แสดงทัศนะในเรื่องนี้ว่า "กระทรวงศึกษาไม่อยากโอนให้ท้องถิ่น ครู 60 – 70 % ไม่อยากมา ผมเชื่อว่าประเมินก็รอบก็ไม่ผ่าน" นอกจากนี้ยังเห็นว่าการถ่ายโอนการจัดการศึกษาเป็นเรื่องของผลประโยชน์ เป็นห่วงแต่ผลประโยชน์ของตนเองว่า โอนการศึกษาให้องค์กรปกครองท้องถิ่นแล้วครูจะได้ประโยชน์อะไร " แทนที่จะคิดว่าเด็กจะได้ประโยชน์อะไร และยังเห็นว่า การโอนการศึกษาให้ อบต. เป็นการผลักภาระให้ อบต.

1.3) สมาชิกสภา อบต. บางคนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการศึกษา

มีสมาชิกสภา อบต. บางคนที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษา เช่น ในเรื่องการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยเห็นว่าการจัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นเพียงการเอาเด็กมาฝากให้ อบต. เลี้ยง เพื่อให้ผู้ปกครองได้มีเวลาออกไปทำงานนอกบ้านเท่านั้น จึงไม่จำเป็นจะต้องจ้างครูที่มีวุฒิจากการศึกษาสูงถึงระดับปริญญาตรี ในสาขาวิชาเอกปฐมวัย และเห็นว่าจ้างผู้ที่จบวุฒิจากศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม. 3) ก็เพียงพอแล้ว จะได้ประหยัดงบประมาณ โดยกล่าวว่า "สอนเด็กเล็ก จ้างแค่ ม.3 ก็พอ เพราะไม่ต้องใช้ความรู้อะไร ไม่เหมือนสอนเด็กประถม เด็กมัธยมที่ต้องจ้างครูจบปริญญาเพราะต้องใช้ความรู้สูงๆ"

2) ปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษา

2.1) โรงเรียนขอความช่วยเหลือจาก อบต. บ่อยเกินไป

การที่โรงเรียนขอความช่วยเหลือจาก อบต. ในเรื่องเล็กๆ น้อยๆ บ่อยเกินไป ทำให้ผู้บริหาร อบต. รู้สึกว่าโรงเรียนไม่ช่วยเหลือตนเอง และในบางครั้งโรงเรียนและสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอก็ขอมาในเรื่องเดียวกัน ทาง อบต. จึงตั้งงบประมาณ

3) ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม

3.1) ขาดความชัดเจนในแนวปฏิบัติการถ่ายโอนการศึกษา

ผู้บริหาร อบต. เห็นว่า ในปัจจุบันยังขาดความชัดเจนในแนวปฏิบัติการ ถ่ายโอนการศึกษา เพราะยังไม่ทราบว่าถ่ายโอนหรือไม่ และมีวิธีการถ่ายโอนอย่างไร

ตอนที่ 4 สรุปสาระสำคัญของกรณีศึกษาที่ 1 อบต. คลองบัว

4.1 บทบาทที่ อบต. คลองบัว ปฏิบัติจริง ความคาดหวังและความพร้อมในการ จัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

1) บทบาทที่ปฏิบัติจริงในการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

1.1) บทบาทในการจัดการศึกษา

อบต. คลองบัว มีบทบาทในการจัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การฝึกอาชีพ และการ ให้บริการความรู้ในด้านต่างๆ ดังนี้

(1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จัดตั้งขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของ ประชาชน ซึ่งส่วนใหญ่มีฐานะยากจน มีอาชีพรับจ้าง และไม่มีเวลาเลี้ยงดูบุตร โดยมีนโยบายรับ เด็กอายุ 3 – 5 ปี ในเขตพื้นที่เป็นหลัก

(2) การฝึกอบรบวิชาชีพ ได้แก่ การฝึกอาชีพช่างตัดผมชาย การ จัด ฝึกอบรบวิชาชีพกลุ่มอาชีพสตรี ตลาดนัดวิชาชีพเคลื่อนที่

ปัญหาสำคัญที่พบ ได้แก่ การจัดวิชาชีพหรือเนื้อหาที่ใช้ฝึกอบรมส่วนใหญ่ กำหนดจาก อบต. มีบ้างที่ร่วมงานกับ กศน. อย่างไรก็ตาม มีผู้มารับการฝึกอบรมน้อย และนำไป ประกอบอาชีพน้อยมาก ประชาชนยังไม่ทราบข่าวหรือข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรม นอกจากนี้มี การร้องเรียนเรื่องการเก็บค่าวัสดุฝึกมากเกินไป และใช้คนใน อบต. มาเป็นวิทยากร

1.2) บทบาทในการมีส่วนร่วมของ อบต. ในการจัดการศึกษา

อบต. คลองบัว มีบทบาทในการร่วมจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยการศึกษาระบบเข้าไปร่วมกับโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.) เปิดสอนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้ง 2 โรงในเขต อบต. คลองบัว ดังนี้

(1) การร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา โดย อบต. เข้าไปมีบทบาทในการให้ความเห็นในเรื่องสำคัญๆ ได้แก่ การกำหนดนโยบายและการจัดทำแผนงาน / โครงการจัดทำหลักสูตร และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การติดตามประเมินผลการดำเนินงานจัดการศึกษา และการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

(2) การสนับสนุนทรัพยากรแก่โรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นการสนับสนุนงบประมาณด้านสิ่งก่อสร้างมากกว่าด้านวิชาการ เพื่อปรับปรุงโรงเรียนด้านวัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์ ด้านอาหารเสริม (นม) / อาหารกลางวัน ด้านบุคลากร ด้านทุนการศึกษา และด้านการจัดกิจกรรมของโรงเรียน

สำหรับการมีส่วนร่วมของ อบต. ในการจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยนั้น อบต. คลองบัว ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ (ศบอ.) ในฐานะกรรมการของศูนย์การเรียนชุมชน (ศรช.) และมีบทบาทในการสนับสนุนทรัพยากร ได้แก่ การจัดห้องสมุด และอุปกรณ์ในห้องสมุดไว้ให้บริการประชาชน

2) ความคาดหวังในบทบาทของ อบต. ในการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

2.1) ความคาดหวังในบทบาทของ อบต. ในการจัดการศึกษาตามความเห็นของ อบต. และผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนใหญ่คาดหวังให้ อบต. จัดการศึกษานอกระบบสายสามัญในระดับก่อนประถมศึกษา ในรูปของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่วนการศึกษาตามอัธยาศัย คาดหวังให้ อบต. จัดที่อ่านหนังสือ ห้องสมุด ศูนย์กีฬา / ลานกีฬา สำหรับเรื่องที่คาดหวังให้ อบต. ดำเนินการ ได้แก่ เรื่องงานวิชาการ งานบุคลากร งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป นอกจากนี้ ยังเห็นตรงกันว่า หาก อบต. จะจัดการศึกษาในระบบ อบต. จำเป็นต้องมีส่วนงานการศึกษา

2.2) ความคาดหวังในบทบาทของ อบต. ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาตามความเห็นของ อบต. และผู้บริหารสถานศึกษา อบต. ส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า วิธีการหรือลักษณะที่ อบต. ควรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา คือ สนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา ให้ความเห็นหรือคำปรึกษา และร่วมจัดกิจกรรมที่สถานศึกษาจัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนงบประมาณ ระดับการศึกษาที่ อบต. ควรเข้าไปมีส่วนร่วม คือ ระดับก่อนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย การจัดการศึกษานอกระบบควรเป็นสายสามัญ ระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย และการศึกษานอกระบบสายอาชีพ โดยจัดอบรมวิชาชีพ และความรู้ที่จำเป็น การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยควรจัดที่อ่านหนังสือ ห้องสมุด ศูนย์ / ลาน

กีฬา เรื่องที่ อบต. ควรมีส่วนร่วม ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคลากร งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป

3) ความพร้อมของ อบต. ในการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

3.1) ความพร้อมของ อบต. ในการจัดการศึกษา

อบต. และผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่า อบต. ยังไม่มีความพร้อมในการจัดการศึกษาในระบบ ทั้งในระดับก่อนประถมศึกษา (อนุบาล 1 – 2) และระดับที่สูงกว่า เนื่องจากขาดแคลนบุคลากร แต่มีความพร้อมในการจัดการศึกษานอกระบบสายสามัญระดับก่อนประถมศึกษาในรูปแบบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดการศึกษานอกระบบสายอาชีพ และการศึกษาตามอัธยาศัยโดยจัดที่อ่านหนังสือ ห้องสมุด ศูนย์กีฬา / ลานกีฬา

นอกจากนี้ ทั้ง อบต. และผู้บริหารสถานศึกษา ยังเห็นว่า อบต. ยังไม่พร้อมดำเนินการทั้งในเรื่องงานวิชาการ งานบุคลากร งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป

3.2) ความพร้อมของ อบต. ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาตามความเห็นของ อบต. และผู้บริหารสถานศึกษา

อบต. และผู้บริหารสถานศึกษา เห็นสอดคล้องกันว่า อบต. พร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา คือ สนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา ให้ความเห็น / คำปรึกษาและร่วมกิจกรรมที่สถานศึกษาจัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนงบประมาณ

นอกจากนี้ ยังเห็นสอดคล้องกันว่า ปัจจุบัน อบต. มีความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย และในปี 2549 อบต. มีความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาสายอาชีพระดับ ปวช. ด้วย สำหรับการจัดการศึกษานอกระบบ อบต. มีความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษานอกระบบสายสามัญ และสายอาชีพ รวมทั้งการศึกษาตามอัธยาศัยในรูปแบบของการจัดที่อ่านหนังสือ ห้องสมุด ศูนย์การเรียนชุมชน และศูนย์กีฬา / ลานกีฬา

ส่วนเรื่องที่ อบต. มีความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคลากร งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป

4.2 ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของ อบต.

1) ปัจจัยที่ส่งเสริม ได้แก่

1.1) ปัจจัยเกี่ยวกับ อบต. ได้แก่ ผู้บริหาร อบต. เห็นความสำคัญ มีภาวะผู้นำและมีวิสัยทัศน์ทางการศึกษา อบต. มีรายได้เพียงพอ การบริหารงานของ อบต. มีความต่อเนื่อง ไม่มีการเปลี่ยนแปลงฝ่ายบริหารก่อนครบวาระ บุคลากรของ อบต. มีความเข้าใจบทบาทของ อบต. ด้านการศึกษา มีเจตคติที่ดีต่อการศึกษา และมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานสมาชิกสภา อบต. มีความเข้าใจบทบาทของ อบต. ด้านการศึกษา และมีเจตคติที่ดีต่อการศึกษา รวมทั้งการที่สมาชิกสภา อบต. เป็นศิษย์เก่าและผู้ปกครองนักเรียน

1.2) ปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารมีความสัมพันธ์ที่ดีกับ อบต. และยกย่องให้เกียรติ อบต. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ อบต. เข้าไปมีส่วนร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา การที่สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ อบต. เข้าไปมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากร

1.3) ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ได้แก่ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่มีภาคอุตสาหกรรมและภาคอสังหาริมทรัพย์เป็นแกนหลัก ช่วยให้ อบต. มีความพร้อมในการสนับสนุนทรัพยากรแก่โรงเรียน การแข่งขันทางการเมืองกระตุ้นให้นักการเมืองเข้ามาสนับสนุนโรงเรียนมากขึ้น และนโยบายของรัฐที่กำหนดให้ อบต. มีสิทธิและหน้าที่ในการจัดการศึกษาและมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

2) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่

2.1) ปัจจัยเกี่ยวกับ อบต. ได้แก่ การขาดส่วนงานด้านการศึกษา การขาดบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการศึกษา ผู้บริหาร อบต. ไม่มั่นใจในนโยบายการถ่ายโอนการศึกษา และสมาชิกสภา อบต. บางคนขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการศึกษา

2.2) ปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษา ได้แก่ โรงเรียนขอความช่วยเหลือจาก อบต. บ่อยเกินไป

2.3) ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ได้แก่ การขาดความชัดเจนในเรื่องแนวปฏิบัติในการถ่ายโอนการศึกษา

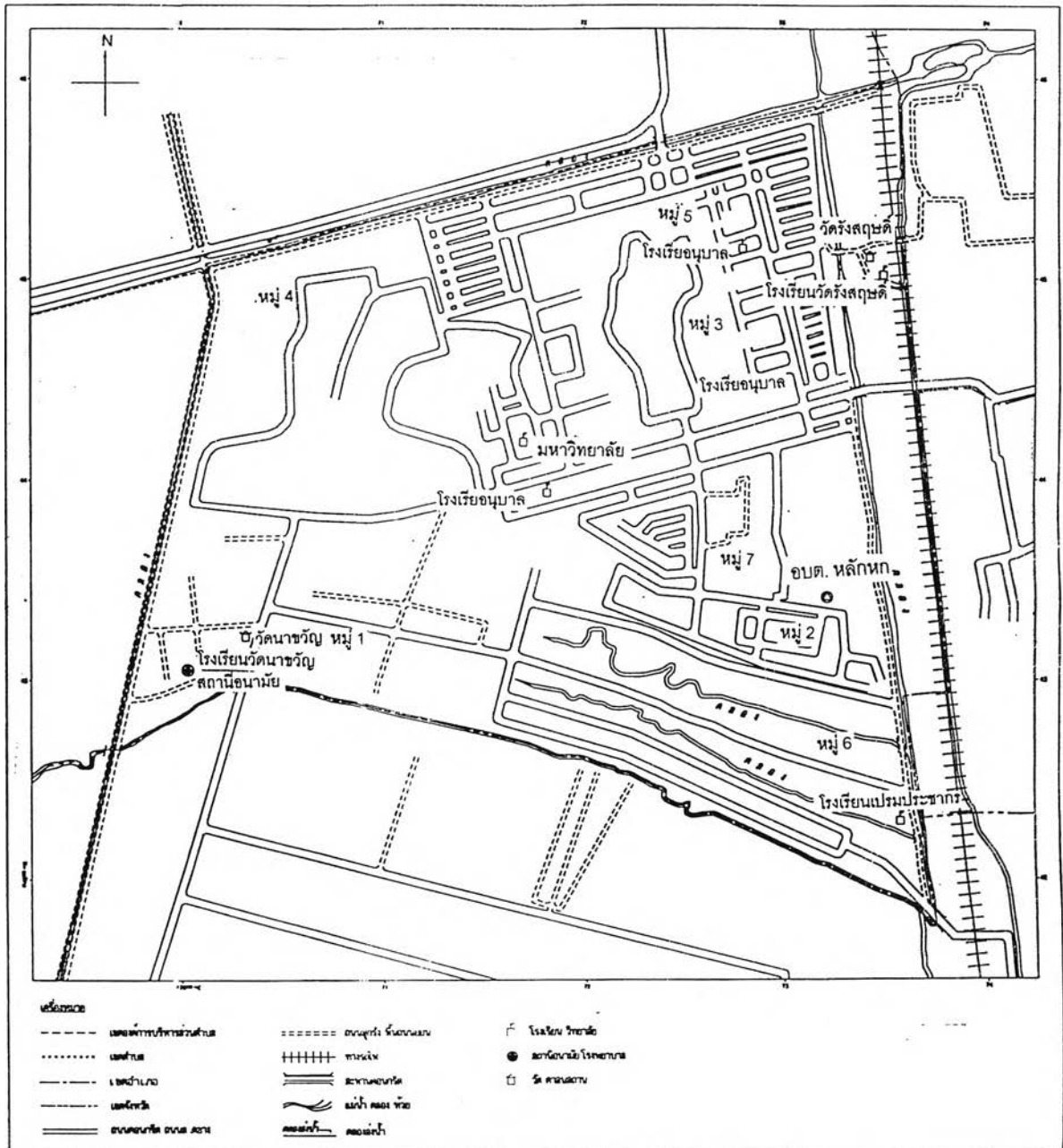
กรณีศึกษาที่ 2: อบต. เสาหิน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของชุมชนและการบริหารงานของ อบต.

1.1 ข้อมูลเบื้องต้นของชุมชน

อบต. เสาหิน ได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีฐานะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เมื่อวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2538 คนดั้งเดิมในพื้นที่ เล่าให้ฟังถึงสภาพชุมชนในอดีตก่อนมายกฐานะเป็น อบต. ว่า “ถนนหนทางไม่ดี เป็นถนนดินลูกรัง เมื่อตั้ง อบต. ได้สร้างถนน ค.ส.ล. และขุดบ่อบาดาลเพิ่มขึ้น” อบต. เสาหิน มีทั้งหมด 7 หมู่บ้าน พื้นที่โดยรวม 11.7 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตตามแผนภาพที่ 3 ดังนี้

แผนภาพที่ 3 อาณาเขตและที่ตั้งของ อบต. เสาหิน

อบต.เสาชิน มีประชากรทั้งสิ้น 13,563 คน เป็น ชาย 6,399 คน หญิง 7,164 ความหนาแน่นเฉลี่ย 1,159 คนต่อ ตารางกิโลเมตร มีประชากรส่วนหนึ่งอาศัยอยู่จริงในพื้นที่ แต่ไม่ได้ย้ายทะเบียนบ้านเข้ามาหรือที่เรียกว่าประชากรแฝง มีประมาณ 15,000 คน ส่วนใหญ่เป็นคนต่างจังหวัดที่เข้ามารับจ้างในโรงงาน สนามกอล์ฟ และรับจ้างทั่วไป อาศัยเช่าบ้านอยู่ริมคลองชลประทานและริมทางรถไฟ อีกส่วนหนึ่งเป็นนักศึกษาที่มาเรียนในมหาวิทยาลัยเอกชนที่อาศัยอยู่ตามหอพัก นอกจากนี้ยังมีประชากรจรที่ไม่ได้อาศัยอยู่ในพื้นที่เข้ามาเรียนหรือทำงานในโรงงานในลักษณะเข้าไปเย็นกลับอีกจำนวนหนึ่ง

สำหรับประชากรที่อยู่ในวัยเรียน จากการสำรวจข้อมูลของสถานีอนามัยตำบลเสาชินพบว่า มีเด็กอายุ 3 – 5 ปี ซึ่งอยู่ในวัยเรียนก่อนประถมศึกษาประมาณ 575 คน หรือ ร้อยละ 4.23 ของประชากรทั้งหมด มีเด็กอายุ 6 –11 ปี ซึ่งอยู่ในวัยเรียนประถมศึกษาประมาณ 1,052 คน หรือร้อยละ 7.76 ส่วนเด็กอายุ 12 –14 ปี ซึ่งอยู่ในวัยเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีประมาณ 568 คน หรือร้อยละ 4.19 สำหรับเด็กอายุ 15 – 17 ปี ซึ่งอยู่ในวัยเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีประมาณ 460 คน หรือร้อยละ 3.39 นอกจากนี้ยังมีเด็กส่วนหนึ่งที่ติดตามผู้ปกครองซึ่งเป็นประชากรแฝงอาศัยอยู่ในชุมชน ที่ยังไม่มีการสำรวจข้อมูล เด็กเหล่านี้ได้มาเข้าเรียนที่โรงเรียนในเขตพื้นที่ของ อบต. ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องสถานที่เรียนไม่เพียงพอ

คนดั้งเดิมในชุมชนส่วนใหญ่เป็นคนจีน คนไทย ส่วนคนเชื้อสายมอญมีอยู่บ้างไม่มากนัก ปัจจุบันมีคนดั้งเดิมประมาณครึ่งหนึ่งของประชากรทั้งตำบลอาศัยอยู่ริมคลอง เนื่องจากเดิมมีอาชีพทำสวนและทำนา ต่อมาเจ้าของที่ดินได้ขายที่ดินให้กับบริษัทหมู่บ้านจัดสรรขนาดใหญ่แห่งหนึ่ง จึงอพยพมาอาศัยตั้งบ้านเรือนอยู่พื้นที่รอบนอกหมู่บ้านบริเวณริมคลองชลประทาน ซึ่งคนในตำบลนี้เรียกคนที่อาศัยอยู่นอกหมู่บ้านแห่งนี้ว่า “คนรอบนอก” และเรียกคนที่อยู่ในหมู่บ้านว่า “คนในหมู่บ้าน” ปัจจุบันมีโรงงานขนาดใหญ่ที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ อบต. จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ โรงงานเครื่องหนัง โรงงานทำผักสดส่งออกต่างประเทศ โรงงานทำพลาสติก โรงงานทำขนมและลูกกวาด และโรงงานสกรีนผ้า เป็นต้น และมีโรงงานขนาดกลางและขนาดเล็กอีกประมาณ 10 แห่ง นอกจากนี้ยังมีหมู่บ้านจัดสรร 5 แห่ง (ในจำนวนนี้เป็นหมู่บ้านจัดสรรขนาดใหญ่มาก 1 แห่ง) และสนามกอล์ฟ 2 แห่ง จึงทำให้มีคนอพยพเข้ามาอาศัยอยู่เขตพื้นที่ตำบลนี้มากขึ้น ทั้งในกลุ่มที่เข้ามาซื้อที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านและที่เข้ามารับจ้างทำงาน

ปัจจุบันประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทำงานในโรงงาน ซึ่งขณะนี้มีปัญหาเรื่องการเลิกกิจการ และรับจ้างทำงานในสนามกอล์ฟ ส่วนประชากรที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนน้อยมากไม่ถึงร้อยละ 10 เนื่องจากสังคมเปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรมเป็นสังคมกึ่งเมืองกึ่งชนบท ทำให้คนรอบนอกกับคนที่อยู่ในหมู่บ้านแตกต่างกันอย่างมาก คนที่อยู่รอบนอกซึ่งส่วนหนึ่งเป็นคนดั้งเดิม ยังมีวิถีชีวิตแบบสังคมชนบทอยู่บ้าง คือ มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน มีการช่วยเหลือกัน และรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมทางศาสนา เช่น การจัดงานวัดประจำปี และจัด

งานวันสำคัญทางศาสนา จัดงานประเพณี ส่วนคนในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นคนจากที่อื่นที่ย้ายเข้ามาอยู่ใหม่ส่วนใหญ่มีฐานะดี มีวิถีชีวิตแบบสังคมเมืองต่างคนต่างอยู่ และไม่มีการรวมตัวกันระหว่างคนในหมู่บ้านและคนรอบนอกเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน

สถาบันหลักด้านการศึกษาในชุมชน

สถาบันหลักด้านการศึกษาในชุมชนเสาหิน ประกอบด้วย องค์กรศาสนา องค์กรการศึกษา ดังนี้

องค์กรศาสนา

มีวัดอยู่ 2 แห่ง ได้แก่ วัดรังสฤษฎ์ (ชื่อสมมติ) ตั้งอยู่ที่หมู่ 7 และวัดนาขวัญ (ชื่อสมมติ) ตั้งอยู่ที่ หมู่ 1 วัดทั้งสองแห่งเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการประกอบพิธีกรรมวันสำคัญทางศาสนา นอกจากนี้ภายในวัดเป็นที่ตั้งของโรงเรียน ซึ่งวัดและโรงเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยวัดทั้ง 2 แห่งได้ให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียนในเรื่อง อาหารกลางวัน ทุนการศึกษา และอบรมศีลธรรมแก่นักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัดนาขวัญ

องค์กรการศึกษา

ในเขตพื้นที่ชุมชนตำบลเสาหิน มีสถาบันการศึกษาสำคัญ 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนเปรมประชากร (ชื่อสมมติ) โรงเรียนวัดรังสฤษฎ์ (ชื่อสมมติ) และโรงเรียนวัดขวัญข้าว (ชื่อสมมติ) ซึ่งเป็นโรงเรียนสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และโรงเรียนอนุบาลเอกชน 3 โรงเรียน

1.2 การบริหารงานของ อบต. เสาหิน

1) อบต. เสาหินในอดีตและปัจจุบัน

อบต. เสาหิน เดิมเป็นสภาตำบล ต่อมาได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2538 มีสถานะภาพเป็น อบต. ชั้น 1 เนื่องจากมีรายได้เกิน 20 ล้านบาท และได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต. เสาหิน ครั้งแรก เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2538

สมาชิกสภา อบต. ชุดแรกนี้ มีทั้งสมาชิกโดยตำแหน่งและที่มาจากการเลือกตั้งสมาชิกโดยตำแหน่งมี 8 คน และสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งมี 14 คน จาก 7 หมู่บ้านๆ ละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 22 คน

นอกจากจะมีสภา อบต.เป็นฝ่ายนิติบัญญัติและมีคณะกรรมการบริหารเป็นฝ่ายบริหารดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีพนักงานส่วนตำบลซึ่งเป็นเหมือน “ฝ่ายข้าราชการประจำ” หรือ “ฝ่ายปฏิบัติ” ทำหน้าที่ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามนโยบายของของสภาและคณะกรรมการบริหาร โดยมีปลัด อบต. เป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด รองลงมาคือ รองปลัด อบต. ซึ่งมี 1 คน จากการ

บอกเล่าของคนในพื้นที่และสมาชิกสภาได้เล่าว่า “สมาชิก อบต. พอเลือกตั้งแล้วก็ไม่ออกมาดูแลช่วยเหลือชาวบ้าน ” “อบต. เน้นแต่การสร้างถนน เพราะมีอะไรที่เก็บเกี่ยวได้อยู่ในถนน ” “ประธาน อบต. ว่าอะไรก็ว่าตามกัน สมาชิกส่วนใหญ่มุ่งผลประโยชน์ส่วนตัว เน้นการประมุข ”

ปัจจุบัน สภา อบต. เสาหินมีสมาชิกสภา อบต. รวม 14 คน จาก 7 หมู่บ้าน เป็นคนดั้งเดิม 12 คน และเป็นคนที่มาจากที่อื่นซึ่งไม่ได้เป็นคนพื้นเพในตำบลนี้ แต่เข้ามาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านจัดสรรในตำบลนี้เพื่อทำธุรกิจ 2 คน สมาชิกสภาชุดนี้มีอายุอยู่ระหว่าง 31 - 62 ปี มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงปริญญาตรี โดยมีสมาชิกสภาที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี เพียง 4 คน

การบริหารงานของ อบต. เสาหิน สมัยที่ 2 นี้ มีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารหรือรัฐบาล ถึง 3 ชุด ตั้งแต่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาชุดนี้มา คณะกรรมการบริหารชุดปัจจุบันซึ่งเป็นชุดที่ 3 เพิ่งมีการเปลี่ยนเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2544 ประธานสภาเล่าให้ฟังว่า “สภา อบต. มีเสียงก้ำกึ่งกัน ล้มกันไปล้มกันมา แต่ไม่ถึงกับยิงกัน

การบริหารงานมีความขัดแย้งกัน โดยขัดแย้งกันในเรื่องการขยายเขตประปาภูมิภาคเข้าไปในหมู่บ้านจัดสรรขนาดใหญ่แห่งหนึ่งที่อยู่ในตำบลนี้ ซึ่งสมาชิกสภาคนหนึ่งได้เล่าให้ฟังว่า ประธานกรรมการบริหารและสมาชิกสภาซึ่งเป็นผู้แทนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านดังกล่าวต้องการให้ใช้งบประมาณของ อบต. ในการสร้างประปาเข้าหมู่บ้าน แต่สมาชิกสภาส่วนใหญ่ซึ่งเป็นผู้แทนของชาวบ้านที่อยู่รอบนอกหมู่บ้านจัดสรรดังกล่าวไม่เห็นด้วย เพราะชาวบ้านที่อาศัยอยู่รอบนอกจะไม่ได้รับประโยชน์จากงบประมาณส่วนนี้และจะไม่พอใจได้ ประกอบกับมีปัญหาความขัดแย้งกันระหว่างสมาชิกสภาและกรรมการบริหารซึ่งได้ตกลงกันว่าจะผลัดกันเป็นกรรมการบริหารคนละครึ่งเทอม พอถึงเวลาแล้วกรรมการบริหารไม่ยอมลาออกจนกระทั่งในที่สุดประธานกรรมการบริหารชุดที่สองได้ลาออกก่อนที่จะถูกล้ม

หลังจากนั้นจึงได้มีการตั้งคณะกรรมการบริหารชุดที่ 3 ขึ้นใหม่ โดยมีนายสมมาตร เป็นประธานกรรมการบริหารคนใหม่ และมีกรรมการบริหาร 2 คน คือ นายเปรม และนายไมตรี

การแบ่งกลุ่มของสมาชิกสภามีความสัมพันธ์กับ ส.ส. ในพื้นที่ ซึ่งมาจากพรรคการเมืองที่ต่างกัน คณะกรรมการบริหารชุดที่แล้วเป็นกลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนจาก ส.ส. พรรคการเมืองหนึ่ง ส่วนคณะกรรมการบริหารชุดปัจจุบันที่เพิ่งตั้งขึ้นมานี้เป็นกลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนจาก ส.ส. ของพรรคการเมืองอีกฝ่ายหนึ่ง

2) โครงสร้าง อบต. ตามการรับรู้ของคนในชุมชน

ในจำนวนสมาชิกสภา อบต. เสาหิน ทั้ง 14 คนนี้ ตามการรับรู้ของคนที่ทำงานใน อบต. เอง และชาวบ้าน เห็นว่ามีการแบ่งเป็น 2 ฝ่าย ซึ่งเรียกกันว่า “ฝ่ายรัฐบาลกับฝ่ายค้าน ”

ซึ่งทั้ง 2 ฝ่ายจะผลัดกันเป็นรัฐบาลและฝ่ายค้านมาโดยตลอด โดยฝ่ายใดที่สามารถรวบรวมสมาชิกได้มากกว่าก็จะล้มอีกฝ่ายหนึ่งได้ก็จะขึ้นมาเป็นฝ่ายรัฐบาลแทน

"ฝ่ายรัฐบาล" ชุดปัจจุบัน เป็นสมาชิกสภากลุ่มที่เป็นคณะกรรมการบริหาร ประธานสภา และรองประธานสภา ซึ่งมีเสียงข้างมาก 8 คน ใน 14 คน ส่วนกลุ่มที่ถูกเรียกว่า "ฝ่ายค้าน" คือ กลุ่มของสมาชิกสภา 6 คน ซึ่งมีเสียงข้างน้อยในสภา ที่เหลืออีก 1 คน คือ นางสาวศรจะเป็นกลาง ซึ่งมีรายชื่อของสมาชิกสภาที่เป็นฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน ดังนี้

ฝ่ายรัฐบาล

นายสมมาตร	ตำแหน่งประธานกรรมการบริหาร (ผู้นำฝ่ายรัฐบาล)
นายสำเร็จ	ตำแหน่งประธานสภา
นายสมปอง	ตำแหน่งรองประธานสภา
นายเปรม	ตำแหน่งกรรมการบริหาร
นายนายไมตรี	ตำแหน่งกรรมการบริหาร
นายเจริญ	ตำแหน่งเลขานุการสภา
นายชัยวัฒน์	ตำแหน่งสมาชิกสภา
นายชาติชาย	ตำแหน่งสมาชิกสภา

ฝ่ายค้าน

นายกำจร	ตำแหน่งสมาชิกสภา (ผู้นำฝ่ายค้าน)
นายปิยนุตร	ตำแหน่งสมาชิกสภา
นางประนอม	ตำแหน่งสมาชิกสภา
นายสมศักดิ์	ตำแหน่งสมาชิกสภา
นายปราโมช	ตำแหน่งสมาชิกสภา

1.3 จากและเหตุการณ์สำคัญที่แสดงให้เห็นถึงการบริหารงานของ อบต. เสาหิน

" ฝ่ายรัฐบาลกับฝ่ายค้าน"

ภาพเหตุการณ์การประชุมสภา

การประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเสาหิน สมัยสามัญ สมัยที่ 4 เป็นการประชุมครั้งสำคัญที่มีการพิจารณาร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2545 โดยจัดเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2544 ณ ห้องประชุมสภา อบต. เสาหิน มีผู้เข้าร่วมประชุม 21 คน ผู้เข้าร่วมประชุมมีเฉพาะสมาชิกสภา อบต. และพนักงานตำบลและผู้ที่เกี่ยวข้องเท่านั้น

ประธานสภาเปิดประชุมและดำเนินการตามระเบียบวาระการประชุม คือ วาระแรก ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า การประชุมครั้งนี้จะมีการพิจารณางบประมาณรายจ่ายประจำปี 2545 วาระที่ 2 เป็นการรับรองรายงานการประชุมสภาครั้งที่ผ่านมา วาระที่ 3 เรื่องพิจารณาให้

ความเห็นชอบข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2545 ประธานกรรมการบริหาร อบต. ซึ่งแจ้งนโยบายการบริหารงบประมาณ และสถานะการคลัง ปีงบประมาณ 2545 และชี้แจงรายจ่ายตามแผนด้านบริหารทั่วไป สมาชิกสภา 2 คน ซึ่งอยู่ในหมู่บ้าน ได้ถามที่ประชุมว่า ตามที่การประสานงานภูมิภาคจัดงบประมาณให้ 14 ล้านบาท และขอให้ อบต. จัดสรรงบประมาณสมทบอีก 14 ล้านบาทนั้น อบต. จะมีการเสนอเรื่องนี้ต่อที่ประชุมในคราวต่อไปหรือไม่ ซึ่งการอภิปรายในเรื่องนี้โดยสมาชิกที่อยู่รอบนอกหมู่บ้านได้เสนอว่า ถ้า อบต. จะสนับสนุนงบประมาณ ควรทำทั้งตำบลเพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่รอบนอกด้วย ประธานกรรมการบริหารซึ่งเพิ่งเข้ามารับตำแหน่งใหม่ จึงได้ขอศึกษารายละเอียดก่อนนำเข้าสภาอีกครั้ง

สมาชิกสภาอีกคนหนึ่ง ได้ชี้ประเด็นให้เห็นว่า แผนงานการศึกษาของ อบต. ไม่มีการตั้งงบประมาณ ทั้งๆ ที่โรงเรียนมีความเดือดร้อนในเรื่องอาคารเรียนที่ชำรุดทรุดโทรม และขาดแคลนห้องเรียน ซึ่งทางโรงเรียนได้ขอให้ อบต. สนับสนุนงบประมาณ รองปลัด อบต. ได้ชี้แจงว่าที่ไม่ได้ตั้งงบประมาณไว้ในแผนงานการศึกษาเนื่องจากจะมีการตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นที่ อบต. และให้เงินอุดหนุนการศึกษาแก่เด็กอนุบาลอยู่แล้ว นอกจากนี้ยังได้ชี้แจงว่าได้ตั้งงบประมาณด้านการศึกษาไว้ในส่วนของสำนักงานปลัด อบต. 450,000 บาท เพื่อจ้างครูพี่เลี้ยง 6 อัตรา ส่วนเรื่องการก่อสร้างอาคารเรียนทาง อบต. จะตัดงบประมาณที่จะปรับปรุงสนามฟุตบอลหน้าโรงเรียนไปใช้สมทบการก่อสร้างอาคารเรียนซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารแล้ว นอกจากนี้ยังจะจัดซื้อคอมพิวเตอร์ให้แก่โรงเรียนโดยจ่ายขาดจากเงินสะสม ในเรื่องนี้สมาชิกอีกคนหนึ่งที่อยู่ในหมู่บ้าน ได้ให้ความเห็นว่า อบต. ควรให้ความสำคัญกับแผนงานการศึกษาและเพื่อสนองนโยบายของรัฐบาล ซึ่ง อบต. เสาหินสามารถให้การช่วยเหลือได้แต่ในข้อบังคับงบประมาณประจำปี ยังให้การ สนับสนุนด้านศึกษาน้อย วาระที่ 4 เรื่องอื่นๆ ได้มีการอภิปรายซักถามในเรื่องน้ำประปา การสนับสนุนเรื่องกีฬา และการเรียนการสอนของโรงเรียนทั้ง 3 โรงก่อนปิดการประชุม

ในการบริหารงานของ อบต. เสาหิน พบว่า มีปัญหาสำคัญบางประการ ดังนี้

(1) ขาดบุคลากรในการปฏิบัติงาน อดีตปลัด อบต. ซึ่งเป็นหัวหน้าของพนักงานตำบลยังไม่ค่อยทุ่มเทในการทำงานและมีความขัดแย้งกับสมาชิกสภาส่วนใหญ่ซึ่งพอใจการทำงาน ของปลัดและทำเรื่องร้องเรียนขอย้ายปลัด ซึ่งสมาชิกสภาคนหนึ่งได้เล่าให้ฟังว่า “ปลัดบอกว่าอดใจแล้ว และปลัดคนใหม่ไม่ได้รับความไว้วางใจจากประธานกรรมการบริหารคนใหม่ เนื่องจากเห็นว่า ปลัดคนใหม่เป็นพวกเดียวกับประธานกรรมการบริหารคนเก่า”

(2) มีการเปลี่ยนแปลงฝ่ายบริหารหรือคณะกรรมการบริหารบ่อยทำให้การบริหารงานไม่ต่อเนื่อง กล่าวคือในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงประธานกรรมการบริหาร อบต. ถึง 3 คน และประธานกรรมการบริหาร อบต. ยังขาดความสามารถในการเป็นผู้นำทั้งในส่วนที่เป็นสมาชิกสภา อบต. เอง และพนักงานตำบลซึ่งเป็นฝ่ายข้าราชการประจำ และขาดความรู้ประสบการณ์ในการบริหารงาน ทำให้ขาดความมั่นใจในการปฏิบัติงานและต้องพึ่งพิงปลัด อบต.

ซึ่งเป็นฝ่ายข้าราชการประจำมาก ประธานกรรมการบริหารบางคนพอขึ้นมาดำรงตำแหน่งแล้วไม่ฟังเสียงสมาชิก และไม่กล้าตัดสินใจ นอกจากนี้สมาชิกก็อาจมีความขัดแย้งกันสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกรอบนอกหมู่บ้านกับสมาชิกที่อยู่ในหมู่บ้าน ซึ่งมีความแตกต่างกันมากทั้งในด้านวุฒิการศึกษาและความคิดเห็น

ตอนที่ 2 บทบาทที่ อบต. ปฏิบัติจริง ความคาดหวัง และความพร้อมในการจัดการศึกษา และการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2.1 บทบาทที่ อบต. ปฏิบัติจริงในการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

1) บทบาทในการจัดการศึกษา

ปัจจุบัน อบต. เสาหิน มีโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่ของ อบต. จำนวน 6 โรงเรียน เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 3 โรงเรียน ซึ่งเปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้น 2 โรงเรียน และโรงเรียนที่สอนระดับก่อนประถมศึกษาถึงประถมศึกษา 1 โรงเรียน ส่วนโรงเรียนเอกชนมี 3 โรงเรียน ซึ่งเปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา แต่ อบต. ยังไม่ได้มีบทบาทในการจัดการศึกษาเอง

2) บทบาทในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

2.1) การมีส่วนร่วมของ อบต. เสาหินในการจัดการศึกษาในระบบ

อบต. เสาหินมีบทบาทในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในระบบโดยเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด สปช. ที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ทั้ง 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเปรมประชากร โรงเรียนวัดรังษุขดีและโรงเรียนวัดขวัญข้าว ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ครูและสมาชิกสภา อบต. เกี่ยวกับบทบาทของ อบต. ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา รวมทั้งการศึกษาเอกสารรายงานการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา พบว่า อบต. เสาหินได้มีบทบาทในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของโรงเรียนทั้ง 3 โรงเรียน โดยมีวิธีการหรือลักษณะการมีส่วนร่วม ซึ่งมีรายละเอียดของแต่ละโรงเรียน ดังนี้

2.1.1) การมีส่วนร่วม : อบต. เสาหินกับโรงเรียนเปรมประชากร

โรงเรียนเปรมประชากร เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 6 ของตำบลเสาหิน ตั้งมาตั้งแต่ปี 2475

ปัจจุบันเปิดสอนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาถึงประถมศึกษา โดยในระดับก่อนประถมศึกษาเปิดสอนชั้นอนุบาล 3 ขวบ และอนุบาล 1-2 ซึ่งรับเด็กอายุ 4-5 ปี ระดับประถมศึกษาเปิดสอนชั้น ป. 1-6 มีนักเรียนรวมทั้งหมด 413 คน (เป็นเด็กพิเศษ 15 คน

ซึ่งเป็นเด็กบกพร่องทางสติปัญญา) และมีครู 17 คน (ครูตามเกณฑ์ ก.ค. 23 คน ขาดครู 6 คน) เด็กที่มาเข้าเรียนเป็นเด็กในเขตพื้นที่ประมาณร้อยละ 30 ที่เหลือเป็นเด็กที่อพยพตามผู้ปกครองที่เข้ามาทำงานและเด็กที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง เด็กที่มาสมัครเข้าเรียนในชั้นอนุบาลมีจำนวนมากกว่ที่โรงเรียนจะรับได้ ซึ่งทางโรงเรียนสามารถรับได้ไม่ถึงครึ่งหนึ่งของเด็กที่มาสมัครเข้าเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนคนปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนนี้มาแล้ว 3 ปี มีผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน 1 คน

ในระยะ 4 ปีแรกที่มีการจัดตั้ง อบต. ซึ่งบริหารงานโดยสมาชิก อบต. ชุดแรกนั้น จากการบอกเล่าของครูที่อยู่โรงเรียนนี้มานานแล้วว่า " อบต. แทบจะไม่ได้เข้ามาช่วยเหลือโรงเรียน โรงเรียนเคยเสนอโครงการอะไรไปก็ไม่อนุมัติ จะมีก็แต่สร้างถนนหน้าโรงเรียน" สำหรับในช่วงกลางปี 2542 ซึ่งมีการเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต. เสาหิน สมัยที่ 2 มีการตั้งคณะกรรมการบริหารถึง 2 ชุด ในช่วงเดือนกรกฎาคม 2542 – ตุลาคม 2544 อบต. ก็ยังไม่ได้เข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนแล้วว่า " โรงเรียนเขียนแผนเสนอไป อบต. ก็ไม่สนใจประธานกรรมการบริหาร หันหลังให้โรงเรียน " ในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าสมาชิกสภา อบต. ชุดนี้ ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 80 ยังไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการศึกษา แต่หลังจากที่ได้มีการตั้งคณะกรรมการบริหารชุดใหม่ เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2544 เป็นต้นมา อบต. เสาหินก็เริ่มมีบทบาทในการมีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนมากขึ้น เนื่องจากประธานกรรมการบริหารคนใหม่ซึ่งเป็นประธานกรรมการบริหารคนปัจจุบันสนใจและให้การสนับสนุนการศึกษา

ปัจจุบันโรงเรียนกับ อบต. เสาหินมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมากขึ้น เพราะฝ่ายบริหารชุดใหม่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับโรงเรียนมาก่อนหน้านี้ กล่าวคือ ประธานกรรมการบริหารเคยช่วยเหลือโรงเรียนโดยช่วยถมดินให้โรงเรียนในราคาถูก ส่วนประธานสภาก็เป็นศิษย์เก่าซึ่งมีความใกล้ชิดกับโรงเรียนและพยายามจะช่วยเหลือโรงเรียนมาโดยตลอด แต่ก็ช่วยเหลือโรงเรียนได้ไม่มากนักในช่วงที่ผ่านมาเพราะไม่ได้เป็นฝ่ายบริหาร ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า " กรรมการบริหาร ณ วันนี้คุยกันรู้เรื่อง แต่ปลัดคนใหม่ยังไม่แน่ใจ "

ในที่นี่จะกล่าวถึงลักษณะหรือวิธีการมีส่วนร่วมของ อบต. ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

วิธีการหรือลักษณะการมีส่วนร่วม

สำหรับบทบาทของ อบต. เสาหินในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษากับโรงเรียน อาจแบ่งได้ 2 วิธีการหรือลักษณะ คือ การร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา และการสนับสนุนทรัพยากรแก่โรงเรียน ดังนี้

(1) บทบาทของ อบต.: การร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา

ในปี 2543 กระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบให้โรงเรียนตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการเลือกสมาชิก อบต. เข้ามาเป็นกรรมการโรงเรียน โรงเรียนได้พิจารณาเลือกผู้ที่โรงเรียนเห็นว่าสามารถให้การสนับสนุนโรงเรียนได้ และได้ทาบทามประธานกรรมการบริหาร อบต. (นายก่าจร) และประธานสภา อบต. (นายสำเร็จ) ให้สมัครเป็นกรรมการโรงเรียน ซึ่งในช่วงที่แต่งตั้งเป็นช่วงที่ประธานกรรมการบริหารชุดเดิมอยู่ในตำแหน่งนี้ ดังนั้น แม้ว่าปัจจุบันจะมีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารชุดใหม่แล้ว แต่นายก่าจรซึ่งเป็นประธานกรรมการบริหารคนเดิมก็ยังเป็นกรรมการโรงเรียนอยู่

ในจำนวนกรรมการสถานศึกษาซึ่งมีอยู่ทั้งหมด 15 คน จึงมีกรรมการที่มาจาก อบต. 2 คน โดยนายสำเร็จ ซึ่งเป็นศิษย์เก่าและมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับโรงเรียนได้เข้าร่วมประชุมกรรมการสถานศึกษาทุกครั้ง ขณะที่นายก่าจร มาร่วมประชุมกรรมการโรงเรียนในบางครั้งที่เห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญเท่านั้น เช่น การประชุมกรรมการสถานศึกษา ครั้งที่ 2 / 2543 เรื่อง การวางแผนการจัดการน้ำบาดาลของโรงเรียน ซึ่งเป็นปัญหาระหว่างโรงเรียนกับผู้ดำเนินการเรื่องการใช้น้ำ นายก่าจรในฐานะที่เป็นประธานกรรมการบริหาร อบต. และกรรมการสถานศึกษา ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการประสานงานและไกล่เกลี่ยปัญหาดังกล่าว ซึ่งได้มีการกำหนดแนวทางร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ดำเนินการใช้น้ำเดิม

ในฐานะที่เป็นกรรมการสถานศึกษา อบต. ได้เข้ามามีบทบาททั้งในด้านการให้ความเห็นและคำปรึกษาในเรื่องต่างๆ ดังนี้

(1.1) การกำหนดนโยบายและการจัดทำแผนงาน / โครงการ อบต. ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และแผนงาน / โครงการของโรงเรียนในฐานะที่เป็นกรรมการสถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นชอบนโยบายและแผนที่โรงเรียนนำเสนอ แต่ยังไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนเนื่องจากโรงเรียนเป็นผู้จัดทำร่างแผนเอง และยังไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งเป็นสมาชิกสภา อบต. ร่วมเป็นคณะกรรมการ / คณะทำงานจัดทำแผน

(1.2) การจัดทำหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เดิม อบต. เสาหินยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร เพราะโรงเรียนยังไม่ได้เปิดโอกาสให้ อบต. เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น อบต. ยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเนื่องจากโรงเรียนยังไม่เชิญ อบต. เข้าร่วม และทาง อบต. ก็เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นหน้าที่ของโรงเรียน อย่างไรก็ตาม ในเรื่องงานวิชาการโรงเรียนได้ปรึกษากับคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งสมาชิกสภา อบต. ที่เป็นกรรมการสถานศึกษาก็ได้มีส่วนร่วมในการให้ความเห็นในเรื่องนี้บ้างแต่ไม่มากนัก

(1.3) การติดตามประเมินผลการดำเนินงานจัดการศึกษาและการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน อบต. ยังไม่ได้เข้ามามีบทบาทในเรื่องนี้มากนัก

จะมีก็แต่เพียงติดตามจากรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียน ซึ่งทางโรงเรียนรายงานให้คณะกรรมการสถานศึกษาทราบ

(2) บทบาทของ อบต.: การสนับสนุนทรัพยากร

ในช่วงที่ผ่านมา อบต. ไม่ค่อยได้เข้ามา มีบทบาทสนับสนุนทรัพยากรแก่โรงเรียน ซึ่งจากข้อมูลงบประมาณที่โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจาก อบต. ในปีงบประมาณ 2543 โรงเรียนไม่ได้รับงบประมาณจาก อบต. เนื่องจาก ผู้บริหาร อบต. ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา สำหรับปีงบประมาณ 2544 โรงเรียนได้รับเงินอุดหนุนจาก อบต. น้อยมากเมื่อเทียบกับความต้องการที่โรงเรียนเสนอแผนงาน / โครงการขอรับการสนับสนุนจาก อบต. ผู้บริหารโรงเรียนเล่าให้ฟังว่า “ งบประมาณที่ อบต. ให้กับโรงเรียนนั้นกว่าจะได้มาก็แสนจะยากเย็น ”

ในช่วงปีงบประมาณ 2543 –2544 อบต. เสาหินได้ให้การสนับสนุนทรัพยากรแก่โรงเรียนในด้านต่างๆ ดังนี้

(2.1) ด้านสิ่งก่อสร้าง ในปีงบประมาณ 2543 –2544 โรงเรียนไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในด้านสิ่งก่อสร้างจาก อบต.

(2.2) ด้านวัสดุ อุปกรณ์และครุภัณฑ์ ในปีงบประมาณ 2543 โรงเรียนไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก อบต. เสาหิน แต่ในปีงบประมาณ 2544 โรงเรียนเริ่มได้รับการสนับสนุนจาก อบต. จำนวน 20,000 บาท เป็นค่าโต๊ะ เก้าอี้ สำหรับชั้นอนุบาล โดย อบต. ให้โรงเรียนเป็นผู้จัดซื้อเอง นอกจากนี้ อบต. ได้จัดซื้อสื่อการเรียนการสอนให้โรงเรียนเป็นจำนวนเงินประมาณ 4,000 บาท

(2.3) ด้านอาหารเสริม (นม) / อาหารกลางวัน ในปีงบประมาณ 2544 กระทรวงศึกษาธิการ ได้ถ่ายโอนงบประมาณค่าอาหารเสริม (นม) และอาหารกลางวันให้ อบต. เพื่อจัดซื้ออาหารเสริม (นม) และจัดซื้อ/จัดจ้างทำอาหารกลางวันให้แก่โรงเรียน โดยจัดอาหารเสริม (นม) ให้แก่นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษาชั้น ป. 1-4 ทุกคน ส่วนอาหารกลางวันจัดให้กับนักเรียนระดับประถมศึกษา ในเรื่องนี้ อบต. ได้ดำเนินการโดยใช้งบประมาณที่ได้รับถ่ายโอนจากกระทรวงศึกษาธิการเท่านั้น ยังไม่มีการเพิ่มเติมจากงบประมาณที่ได้รับการถ่ายโอน

ในการจัดซื้ออาหารเสริม (นม) อบต. ได้ดำเนินการจัดซื้อโดยวิธีกรณีพิเศษซึ่งได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดหาพัสดุ สำหรับอาหารกลางวันนั้น อบต. ได้ดำเนินการโดยใช้วิธีการจัดจ้างเอกชนทำอาหารกลางวัน การถ่ายโอนอาหารเสริม (นม) และอาหารกลางวันให้ อบต. ดำเนินการนี้มีปัญหาในเรื่องความล่าช้า ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าเป็นการสร้างความยุ่งยากให้กับโรงเรียน

อย่างไรก็ตาม หลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารชุดใหม่ ซึ่งเป็นชุดปัจจุบันที่บริหารงาน อบต. ก็เริ่มมีบทบาทในการให้การสนับสนุนโรงเรียนมากขึ้น มีการเชิญผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 3 โรงเรียน มาประชุมร่วมกันอย่างไม่เป็นทางการเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับการสนับสนุนการจัดการศึกษา

สำหรับปีงบประมาณ 2545 อบต. จะให้การสนับสนุนโรงเรียนในเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. **ด้านวัสดุ อุปกรณ์และครุภัณฑ์** อบต. สนับสนุนคอมพิวเตอร์ให้แก่โรงเรียน 10 เครื่อง และเครื่องพิมพ์ 2 เครื่อง เป็นเงินประมาณ 300,000 บาท ทั้งนี้ทาง อบต. มีความเห็นไม่ตรงกันในเรื่องการจัดซื้อ ซึ่งในท้ายที่สุดก็ได้ข้อตกลงว่า อบต. จะเป็นผู้จัดซื้อให้โรงเรียน

2. **ด้านบุคลากร** ในปีงบประมาณปี 2545 อบต. เริ่มให้การสนับสนุนงบประมาณเป็นค่าจ้างครูพี่เลี้ยงเด็กให้แก่โรงเรียนจำนวน 2 คน ซึ่งเดิม อบต. ได้ตกลงกับทางโรงเรียนว่าจะจ้างครูวุฒิปริญญาตรี โดยให้เงินเดือนตามวุฒิ แต่เนื่องจากติดขัดในเรื่องระเบียบทำให้ไม่สามารถจ้างครูวุฒิปริญญาตรีได้ ในเรื่องนี้ทางผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า อบต. น่าจะได้ศึกษาระเบียบและทำเรื่องขออนุมัติทางจังหวัดได้ก่อนหน้านี้นี้ ซึ่งหาก อบต. ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ต้นก็จะสามารถจ้างครูวุฒิปริญญาตรีได้ทันเปิดเทอม สำหรับการจัดหาครู อบต. เป็นผู้ประกาศรับสมัคร และแต่งตั้งกรรมการคัดเลือกซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 3 โรงเรียน ที่อยู่ในเขตพื้นที่ซึ่งขอรับการสนับสนุนค่าจ้างครู และผู้แทน อบต. 2 คน ซึ่งประกอบด้วย กรรมการบริหาร 1 คน และพนักงานตำบล 1 คน

3. **ด้านอาหารเสริม (นม) / อาหารกลางวัน** ในปีงบประมาณ 2545 กระทรวงศึกษาธิการได้ถ่ายโอนงบประมาณอาหารเสริม(นม) ให้ อบต. จัดซื้อให้โรงเรียนเพิ่มขึ้นจาก 200 วัน เป็น 230 วัน และให้ อบต. สนับสนุนอีก 30 วัน อบต. เสาหินได้ดำเนินการจัดซื้อนมให้โรงเรียนตามจำนวนที่ได้รับงบประมาณที่ถ่ายโอน และจะสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อนมเพิ่มเติมอีก 30 วัน โดยใช้งบประมาณของ อบต. เอง สำหรับการถ่ายโอนอาหารกลางวัน อบต. ยังไม่ได้สนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมจากงบประมาณที่ได้รับการถ่ายโอน

นอกจากนี้ สมาชิกสภา อบต. ยังเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนโดยเข้าร่วมเป็นกรรมการชมรมผู้ปกครองและครู ซึ่งชมรมนี้ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อร่วมมือกันหารายได้เพื่อพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน มีสมาชิก อบต. ร่วมเป็นกรรมการจำนวน 5 คน คณะกรรมการชมรมดังกล่าวได้มีการจัดงานเพื่อหารายได้

2.1.2) การมีส่วนร่วม : อบต. เสาหินกับโรงเรียนวัดรังษุขดี

โรงเรียนวัดรังษุขดี (ชื่อสมมติ) เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ของตำบลเสาหิน ตั้งแต่ปี 2470 โดยเจ้าอาวาสวัดรังษุขดี และอาศัยศาลาการเปรียญของวัดเป็นที่เรียน ต่อมาในปี 2499 จึงได้ทำการสร้างอาคารเรียนเป็นเอกเทศ โดยผู้มีจิตศรัทธาบริจาคเงินสร้างโรงเรียน หลังจากนั้นได้มีการปลูกสร้างอาคารเรียนเพิ่มขึ้นจากงบประมาณของทางราชการและเงินบริจาคของประชาชน

ปัจจุบันโรงเรียนวัดรังษุขดี เปิดสอนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาถึงประถมศึกษา โดยในระดับก่อนประถมศึกษาเปิดสอนชั้นอนุบาล 3 ขวบ และอนุบาล 1-2 ซึ่งรับเด็กอายุ 4-5 ปี ระดับประถมศึกษาเปิดสอนชั้น ป. 1--6 มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 701 คน และมีครู 27 คน (ครูตามเกณฑ์ ก.ค. เท่ากับ 30 คน ขาดครู 3 คน)

ผู้บริหารโรงเรียนคนปัจจุบัน ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนมาเป็นระยะเวลา 13 ปี มีผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน 1 คน ซึ่งอยู่ที่โรงเรียนนี้ยังไม่ถึง 1 ปี และกำลังจะย้ายไปดำรงตำแหน่งครูใหญ่ที่โรงเรียนอื่น

ในระยะ 4 ปีแรกที่มีการจัดตั้ง อบต. ซึ่งบริหารงานโดยสมาชิก อบต. ชุดแรกนั้น ผู้บริหารโรงเรียนเล่าให้ฟังว่า " อบต. ยังไม่ได้เข้ามาสนับสนุนโรงเรียน และไม่ได้ร่วมเป็นกรรมการโรงเรียน เพราะในช่วงนั้นไม่ได้แต่งตั้ง อบต. เป็นกรรมการแต่แต่งตั้งผู้ใหญ่บ้าน "

สำหรับในช่วงกลางปี 2542 ซึ่งมีการเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต. เสาหิน สมัยที่ 2 อบต. เริ่มมีบทบาทสนับสนุนโรงเรียนมากขึ้นโดยเข้ามาช่วยทำถนนหน้าโรงเรียน และปรับปรุงสนามโรงเรียน และเข้ามาร่วมเป็นกรรมการโรงเรียน สำหรับพนักงานตำบลหรือที่เรียกกันว่าเป็นฝ่ายข้าราชการประจำนั้น ยังไม่ได้มีบทบาทในการสนับสนุนโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนได้เล่าว่า " ปลัด อบต. เคยแวะเข้ามาดูที่โรงเรียนและถามว่า โรงเรียนขาดแคลนอะไร แต่ก็ไม่ได้เข้ามาช่วยเหลือ "

ในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า อบต. ชุดเก่าไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการศึกษา การที่ อบต. ไม่ค่อยสนับสนุนการศึกษา เป็นเพราะ อบต. มีความขัดแย้งกันภายในทำให้ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ สำหรับคณะกรรมการบริหารชุดใหม่ ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อเดือน พฤศจิกายน 2544 นั้น เริ่มเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนมากขึ้น

ปัจจุบันผู้บริหารโรงเรียนนี้ได้พยายามวางตัวเป็นกลาง โดยผู้บริหารโรงเรียนได้เล่าให้ฟังถึงเหตุผลที่ต้องวางตัวเป็นกลางว่า " ผมเป็นผู้บริหารโรงเรียนนี้มานาน ไม่เหมือนกับผู้บริหารโรงเรียนอีก 2 คน ที่ไม่ใช่คนในพื้นที่ เพิ่งย้ายมาไม่นาน เดียวก็ย้ายไป ไม่มีผลกระทบ ผมจึงต้องวางตัวไม่ให้เห็นว่าเข้ากับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เพราะต้องอยู่โรงเรียนนี้อีกนาน " ดังนั้นเมื่อกรรมการบริหารชุดใหม่เชิญผู้บริหารโรงเรียนไปร่วมประชุม ผู้บริหารโรงเรียนจะไปร่วมประชุม

หากเป็นการประชุมอย่างไม่เป็นทางการ แต่ถ้าเชิญเข้าร่วมประชุมสภาอย่างเป็นทางการก็จะไม่ไป เพราะหากเข้าร่วมประชุมก็อาจจะถูกหาว่าเป็นพวกของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เพราะเมื่อมีการขอความเห็นในที่ประชุมอาจจำเป็นต้องให้ความเห็นสนับสนุนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

สำหรับวิธีการหรือลักษณะการมีส่วนร่วมของ อบต. ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน มีรายละเอียด ดังนี้

วิธีการหรือลักษณะการมีส่วนร่วม

บทบาทของ อบต. เสาหินในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษากับโรงเรียน อาจแบ่งได้ 2 วิธีการหรือลักษณะ คือ การร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษาและการสนับสนุนทรัพยากรแก่โรงเรียน ดังนี้

(1) บทบาทของ อบต. : การร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา

โรงเรียนได้แต่งตั้งประธานกรรมการบริหาร อบต. คือ นายกำจร ซึ่งดำรงตำแหน่งประธานกรรมการบริหาร อบต. อยู่ในขณะนั้น เป็นกรรมการสถานศึกษาเพียงคนเดียว ในฐานะที่เป็นผู้แทนของ อบต. ในจำนวนกรรมการสถานศึกษาซึ่งมีอยู่ทั้งหมด 9 คน นายกำจรได้รับการเลือกเป็นประธานกรรมการสถานศึกษา

ในฐานะที่เป็นกรรมการสถานศึกษา อบต. ได้เข้ามามีบทบาททั้งในด้านการให้ความเห็นและคำปรึกษาในเรื่องต่างๆ ดังนี้

(1.1) การกำหนดนโยบายและการจัดทำแผนงาน / โครงการ อบต. เสาหินยังไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และแผนงาน / โครงการของโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนยังไม่ได้เสนอแผนงาน / โครงการให้คณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบ แต่ได้เสนอเฉพาะโครงการที่ขอรับการสนับสนุนจาก อบต. ในเรื่องการจ้างครู ค่าวัสดุ อุปกรณ์การศึกษาและสิ่งก่อสร้าง

ผู้บริหารโรงเรียนให้ข้อมูลว่า อบต. จะไม่เข้ามายุ่งเรื่องวิชาการ เพราะเห็นว่าตนไม่รู้เรื่องการศึกษา และการศึกษาเป็นเรื่องของโรงเรียน ส่วนสมาชิกสภา อบต. เอง ก็มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การจัดการเรียนการสอนเป็นหน้าที่ของโรงเรียน อบต. น่าจะมีบทบาทสนับสนุนงบประมาณแก่โรงเรียน

(1.2) การจัดทำหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อบต. ยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพราะโรงเรียนยังไม่ได้มีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นและไม่ได้มีนำเสนอเรื่องการจัดการเรียนการสอนต่อที่ประชุมกรรมการสถานศึกษา

(1.3) การติดตามประเมินผลการดำเนินงานจัดการศึกษาและการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน อบต. ยังไม่ได้เข้ามามีบทบาทในติดตาม

ประเมินผลการดำเนินงานจัดการศึกษาและการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนยังไม่ได้รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งตามปกติแล้วโรงเรียนควรมีการรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียนให้คณะกรรมการสถานศึกษาทราบ ประกอบกับประธานกรรมการสถานศึกษา สมาชิกสภา อบต. และปลัด อบต. ยังไม่ได้ให้สนใจในเรื่องผลการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียน

(2) บทบาทของ อบต. : การสนับสนุนทรัพยากร

ในช่วงที่ผ่านมา อบต. เสาหิน สมัยแรกไม่ได้เข้ามามีบทบาทในการให้การสนับสนุนทรัพยากรแก่โรงเรียน ภายหลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารชุดใหม่ซึ่งเป็นชุดปัจจุบันที่เข้ามาบริหารงาน เมื่อเดือน พฤศจิกายน 2544 ที่ผ่านมานี้ อบต. เสาหิน ได้เริ่มเข้าไปมีบทบาทในการสนับสนุนทรัพยากรแก่โรงเรียนมากขึ้น มีการเชิญผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 3 โรงเรียน มาประชุมร่วมกันอย่างไม่เป็นทางการเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับการสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน ตามที่ได้กล่าวไว้แล้วในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ อบต. กับโรงเรียนเปรมประชากร

ในช่วงปีงบประมาณ 2543 -2544 อบต. เสาหินได้ให้การสนับสนุนทรัพยากรแก่โรงเรียนในด้านต่างๆ ดังนี้

(2.1) ด้านสิ่งก่อสร้าง ในปีงบประมาณ 2543 อบต. เสาหินได้ปรับปรุงสนามและทำถนนหน้าโรงเรียนเป็นเงิน 300,000 บาท นอกจากนี้ยังจะสนับสนุนงบประมาณในการต่อเติมอาคารเรียนที่กำลังจะสร้างใหม่โดยจะต่อเติมชั้นล่างของอาคารเรียนให้อีก 4 ห้อง เป็นเงินประมาณ 300,000 บาท ในปีงบประมาณ 2545

(2.2) ด้านวัสดุ อุปกรณ์และครุภัณฑ์ ในปีงบประมาณ 2543 โรงเรียนได้รับงบประมาณจาก อบต. เสาหิน เป็นค่าวัสดุสำหรับการจัดอนุบาล 3 ขวบและอุปกรณ์กีฬา 8,270 บาท สำหรับปีงบประมาณ 2544 โรงเรียนได้รับเงินอุดหนุนจาก อบต. จำนวน 20,000 บาท เป็นค่าสื่อสำหรับชั้นอนุบาล

(2.3) ด้านอาหารเสริม (นม) / อาหารกลางวัน อบต.ดำเนินการให้การสนับสนุนเช่นเดียวกับโรงเรียนเปรมประชากร

สำหรับปีงบประมาณ 2545 อบต. เสาหินให้การสนับสนุนโรงเรียนในเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. ด้านวัสดุ อุปกรณ์และครุภัณฑ์ อบต. สนับสนุนคอมพิวเตอร์ให้แก่โรงเรียน 10 เครื่อง และเครื่องพิมพ์ 2 เครื่อง เป็นเงินประมาณ 300,000 บาท ซึ่งทางอบต. มีความเห็นไม่ตรงกันในเรื่องการจัดซื้อดังกล่าว แต่ในที่สุดได้ข้อตกลงว่า อบต. เป็นผู้จัดซื้อให้โรงเรียน

2. ด้านบุคลากร ในปีงบประมาณปี 2545 อบต. เริ่มให้การสนับสนุน งบประมาณการค่าจ้างครูพี่เลี้ยงเด็กให้แก่โรงเรียนจำนวน 2 คน ซึ่งเดิม อบต. ได้ตกลงกับทางโรงเรียนว่าจะจ้างครูวุฒิปริญญาตรี โดยให้เงินเดือนตามวุฒิ แต่เนื่องจากติดขัดในเรื่องระเบียบทำให้ไม่สามารถจ้างครูวุฒิปริญญาตรีได้ จึงจ้างครูให้โรงเรียนได้ในอัตราเงินเดือน 4,100 บาท ซึ่งเป็นอัตราเงินเดือนของวุฒิ ม.3 โดยทำสัญญาจ้าง 1 ปี กับทาง อบต. ในตำแหน่งลูกจ้างชั่วคราวของ อบต. และได้เริ่มจ้างตั้งแต่เดือนมกราคม 2545 หลังจากที่โรงเรียนเปิดเทอมประมาณ 2 เดือน ทั้งนี้ผู้บริหารโรงเรียนเปรมประชากรได้ขอครูในสวนที่ อบต. จ้างให้โรงเรียนนี้ 2 คน ไปช่วยสอนที่โรงเรียนเปรมประชากร 1 คน เนื่องจากโรงเรียนเปรมประชากรมีปัญหาขาดแคลนครูมากกว่า โรงเรียนวัดรังษสฤดิ์ ทั้งนี้ อบต. เสาหินได้ยินยอมตามที่ได้ตกลงกัน สำหรับการควบคุม ดูแลการปฏิบัติงานของครูที่ อบต. จ้างนั้น อบต. มอบให้โรงเรียนเป็นผู้ควบคุมดูแล

3. ด้านอาหารเสริม (นม) / อาหารกลางวัน อบต.ให้การสนับสนุนเช่นเดียวกับโรงเรียนเปรมประชากร

2.1.3) การมีส่วนร่วม : อบต. เสาหินกับโรงเรียนวัดขวัญข้าว โรงเรียนวัดขวัญข้าว เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ของตำบลเสาหิน ตั้งแต่ปี 2481 ปัจจุบันโรงเรียนวัดขวัญข้าว เปิดสอนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้น โดยในระดับก่อนประถมศึกษาเปิดสอนชั้นอนุบาล รับเด็กตั้งแต่ 3 ขวบครึ่ง (ไม่เปิดรับเด็ก 3 ขวบ เพราะ สปช. ไม่มีนโยบายให้โรงเรียนเปิดรับอนุบาล 3 ขวบ) และอนุบาล 1-2 ซึ่งรับเด็กอายุ 4-5 ปี ระดับประถมศึกษาเปิดสอนชั้น ป. 1 – 6 และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ชั้น ม.1 – 3 มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 866 คน และมีครู 35 คน (ครูตามเกณฑ์ ก.ค. เท่ากับ 41 คน ขาดครู 6 คน)

ผู้บริหารโรงเรียนคนปัจจุบันเพิ่งย้ายมาดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนนี้เมื่อเดือนมกราคม 2544 มีผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน 2 คน

ในระยะ 4 ปีแรกที่มีการจัดตั้ง อบต. ซึ่งบริหารงานโดยสมาชิก อบต. ชุดแรกนั้น จากการบอกเล่าของครูที่สอนอยู่โรงเรียนนี้มานานมาได้เล่าให้ฟังว่า “ อบต. ไม่ได้เข้ามาสนับสนุนงบประมาณแก่โรงเรียน เพียงแต่เข้ามาร่วมเป็นกรรมการโรงเรียนเท่านั้น”

สำหรับในช่วงกลางปี 2542 ซึ่งมีการเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต. เสาหิน สมัยที่ 2 ในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า “สมาชิกสภา อบต. ไม่ค่อยสนใจการศึกษา และไม่เข้าใจว่า อบต. ต้องมีบทบาทด้านการศึกษา ปลัด อบต. ก็ไม่สนใจการศึกษา โรงเรียนเสนอขอของบจัดอนุบาลไป รองปลัดก็เก็บเรื่องไว้ไม่ส่งเรื่องให้คณะกรรมการบริหาร”

ผู้บริหารโรงเรียนได้กระตุ้นให้เห็นความสำคัญโดยบอกกับสมาชิก อบต. ว่า หากสมาชิก อบต. ให้การสนับสนุนโรงเรียนก็เป็นการช่วยเหลือลูกหลานของตนเอง โรงเรียน

ก็จะบอกให้ผู้ปกครองเด็กได้รับทราบ ว่า โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากสมาชิก อบต. คนใดบ้าง ซึ่งจะเป็นผลดีต่อตัวสมาชิก อบต. ในการเลือกตั้งสมัยหน้า

สำหรับลักษณะหรือวิธีการมีส่วนร่วมของ อบต. ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน มีรายละเอียดดังนี้

วิธีการหรือลักษณะการมีส่วนร่วม

อบต. เสาหินมีบทบาทในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษากับโรงเรียน ใน 2 วิธีการหรือลักษณะ คือ การร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา และการสนับสนุนทรัพยากรแก่โรงเรียน ดังนี้

(1) บทบาทของ อบต.: การร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา

ในปี 2543 กระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบให้โรงเรียนตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการเลือกสมาชิก อบต. เข้าไปเป็นกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนได้พิจารณาเลือกสมาชิกสภาที่เป็นผู้แทนของหมู่บ้านอันเป็นที่ตั้งของโรงเรียนและมีความสัมพันธ์ที่ดีกับโรงเรียน มาร่วมเป็นกรรมการโรงเรียน 1 คน คือ นางสาวคร ซึ่งเป็นศิษย์เก่าและมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับโรงเรียน โดยได้ทาบทามให้เข้ามาเป็นกรรมการโรงเรียน ซึ่งนางสาวคร เป็น อบต. เพียงคนเดียวใน 15 คน ในฐานะที่เป็นตัวแทน อบต. ได้เข้ามามีบทบาททั้งในด้านการให้ความเห็นและคำปรึกษาในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

(1.1) การกำหนดนโยบายและการจัดทำแผนงาน / โครงการ

อบต. เสาหินได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และการจัดทำแผนงาน/โครงการของโรงเรียน โรงเรียนได้เสนอแผนปฏิบัติการประจำปีและธรรมนูญโรงเรียนต่อที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบ

(1.2) การจัดทำหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

เช่นเดียวกับโรงเรียนเปรมประชากร อบต. ยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร เพราะโรงเรียนยังไม่ได้จัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ส่วนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น อบต. ยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เนื่องจากโรงเรียนยังไม่ได้มีการขอความเห็นหรือคำปรึกษาในเรื่องดังกล่าวจากสมาชิกสภา อบต. ทั้งที่เป็นกรรมการสถานศึกษาและไม่ได้เป็นกรรมการสถานศึกษา เพราะเห็นว่าสมาชิก อบต. ส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยมีความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนการสอน

(1.3) การติดตามประเมินผลการดำเนินงานจัดการศึกษาและการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

โรงเรียนมีการรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้คณะกรรมการสถานศึกษาทราบ อบต. ในฐานะที่ร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา จึงติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียนจากการรายงานผลของโรงเรียน

(2) บทบาทของ อบต.: การสนับสนุนทรัพยากร

ในช่วงที่ผ่านมา อบต. เสาหินยังไม่ได้เข้ามามีบทบาทในการให้การสนับสนุนทรัพยากรแก่โรงเรียน ซึ่งจากข้อมูลงบประมาณปี 2543 โรงเรียนไม่ได้รับงบประมาณจาก อบต. เนื่องจากผู้บริหาร อบต. ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา

อย่างไรก็ตาม หลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารชุดใหม่ซึ่งเป็นชุดที่บริหารงานในปัจจุบัน ในช่วงปีงบประมาณ 2543 –2544 อบต. เสาหินได้ให้การสนับสนุนทรัพยากรแก่โรงเรียนในด้านต่างๆ ดังนี้

(2.1) ด้านวัสดุ อุปกรณ์และครุภัณฑ์ ในปีงบประมาณ 2544 โรงเรียนได้รับงบประมาณจาก อบต. เสาหิน จำนวน 20,000 บาท เป็นค่าตู้และค่าทาสีห้อง

(2.2) ด้านอาหารเสริม (นม) / อาหารกลางวัน ให้การสนับสนุนเช่นเดียวกับโรงเรียนเปรมประชากรและโรงเรียนวัดรังษุขันธ์

สำหรับปีงบประมาณ 2545 อบต. เสาหินให้การสนับสนุนโรงเรียนในเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. ด้านวัสดุ อุปกรณ์และครุภัณฑ์ อบต. สนับสนุนคอมพิวเตอร์ให้แก่โรงเรียน 10 เครื่อง และเครื่องพิมพ์ 2 เครื่อง เป็นเงินประมาณ 300,000 บาท โดย อบต. เป็นผู้จัดซื้อให้แก่โรงเรียนเช่นเดียวกับโรงเรียนเปรมประชากร และโรงเรียนวัดรังษุขันธ์

2. ด้านบุคลากร เช่นเดียวกับโรงเรียนเปรมประชากร ในปีงบประมาณปี 2545 อบต. เริ่มให้การสนับสนุนงบประมาณเรื่องค่าจ้างครูพี่เลี้ยงเด็กให้แก่โรงเรียนจำนวน 2 คน แต่เนื่องจากติดขัดในเรื่องระเบียบทำให้ไม่สามารถจ้างครูวุฒิปริญญาตรีได้

ในเรื่องการจ้างครูอบต. เสาหินได้ดำเนินการในลักษณะเดียวกันกับโรงเรียนเปรมประชากร และโรงเรียนวัดรังษุขันธ์ ซึ่งได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น

3. ด้านอาหารเสริม (นม) / อาหารกลางวัน อบต. ได้ดำเนินการให้การสนับสนุนเช่นเดียวกับโรงเรียนเปรมประชากร และโรงเรียนวัดรังษุขันธ์

นอกจาก อบต.ร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา และร่วมสนับสนุนทรัพยากรแก่โรงเรียนดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ยังเข้าร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนโดยเข้าร่วมเป็นกรรมการชมรมผู้ปกครองและครู เพื่อหารายได้สำหรับการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน เช่น การจัดงานงานราตรีโรงเรียนวัดขวัญข้าว มีผู้ร่วมงานเป็นจำนวนมากซึ่งมีทั้งผู้ปกครอง ศิษย์เก่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และนักการเมืองท้องถิ่น ได้แก่ ส.ส. ส.จ. และสมาชิก อบต. โดยในส่วนของสมาชิก อบต. นั้น มาร่วมงานทุกคน การจัดงานครั้งนี้มีรายได้ประมาณ 6 แสนบาท ซึ่งโรงเรียนจัดประชุมกรรมการ เพื่อรายงานผลการดำเนินงานและรายรับรายจ่าย สำหรับเงินที่ได้หลังจากหักค่าใช้จ่ายโรงเรียนได้นำไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน

2.2) การมีส่วนร่วมของ อบต.เสานหินในการจัดการศึกษานอกระบบ

อบต. เสานหินมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบกับศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอเล็กน้อยมาก กล่าวคือมีเพียงการให้ใช้สถานที่เท่านั้น โดยให้ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอใช้ห้องประชุมของ อบต. เป็นสถานที่เรียนในวันอาทิตย์ ในเรื่องนี้ประธานกรรมการบริหารคนปัจจุบันไม่ค่อยจะเห็นด้วย โดยให้เหตุผลว่า ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนควรขอใช้สถานที่ของโรงเรียนมากกว่าเพราะ อบต. มีเอกสารสำคัญจำนวนมาก หากมีคนภายนอกเข้ามาอาจมีปัญหาในเรื่องเอกสารสูญหายได้

2.2 ความคาดหวังในบทบาทของ อบต. ในการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

อบต. และผู้บริหารสถานศึกษามีความคาดหวังในบทบาทของ อบต. ในการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังนี้

1) ความคาดหวังในบทบาทของ อบต. ในการจัดการศึกษาตามความเห็นของ อบต. และผู้บริหารสถานศึกษา

1.1) ระดับ ประเภท และรูปแบบการจัดการศึกษา

อบต. และผู้บริหารสถานศึกษา มีความเห็นสอดคล้องกันว่า อบต. ยังไม่ควรจัดการศึกษาในระบบในระดับก่อนประถมศึกษา (อนุบาล 1 - 2) และระดับที่สูงกว่า เนื่องจากเห็นว่าปัจจุบัน อบต. มีภารกิจหลายด้าน มีบุคลากรไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานและขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจด้านการศึกษา สมาชิกสภา อบต. ส่วนใหญ่ยังมีวุฒิการศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ขาดความรู้ความเข้าใจด้านการศึกษา และเห็นว่า อบต. ยังมีรายได้ไม่เพียงพอที่จะจัดการศึกษาเอง โดย อบต. เห็นว่าหากจะให้ อบต. จัดการศึกษาเองจำเป็นจะต้องโอนบุคลากรและงบประมาณให้ อบต. นอกจากนี้มีสมาชิกสภา อบต. บางคนเห็นว่าหากให้ อบต. จัดการศึกษาเองจะทำให้มีปัญหาเรื่องระบบเส้นสายได้

ในส่วนของการศึกษานอกระบบ อบต. ส่วนใหญ่เห็นว่า อบต. ควรจัดการศึกษานอกระบบสายสามัญระดับก่อนประถมศึกษาในรูปแบบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพราะเห็นว่า อบต. มีงบประมาณเพียงพอที่จะจัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สมาชิกสภา อบต. บางคนเห็นว่าการจัดศูนย์พัฒนาเด็กจะทำให้ อบต. มีหน้ามีตา แต่มีบางคนเห็นแย้งว่า อบต. ไม่ควรจัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเอง เพราะเห็นว่าหาก อบต. จัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเองเด็กจะเดินทางมาเข้ารับบริการไม่สะดวกเหมือนจัดที่โรงเรียน เพราะโรงเรียนตั้งกระจายอยู่ตามจุดต่าง ๆ ซึ่งจะสะดวกกว่าเดินทางมาที่ศูนย์ฯ เพียงแห่งเดียว ส่วนการจัดการศึกษานอกระบบสายอาชีพนั้น ส่วนใหญ่เห็นว่า อบต. ยังไม่ควรจัดเพราะประชาชนส่วนใหญ่ไม่สนใจวิชาชีพและไม่มีเวลาเนื่องจากทำงานในโรงงาน

สมาชิกสภาคนหนึ่งเล่าให้ฟังว่า “เมื่อก่อนนี้มีการจัดอบรมอาชีพ จัดอบรมเรื่อง สิ่งแวดล้อม มีการแจกเงินให้ ก็ยังไม่ค่อยมีคนมาเข้าอบรม” สำหรับการศึกษานอกระบบสายสามัญ อบต. ควรร่วมกับ ศบอ. มากกว่าจัดเอง

ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นสอดคล้องกับ อบต. ว่า อบต. ควรจัดการศึกษานอกระบบสายสามัญ ในระดับก่อนประถมศึกษาในรูปแบบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยเห็นว่า อบต. มีงบประมาณเพียงพอในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และมีผู้บริหารบางคนเห็นว่า หาก อบต. จะจัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดตั้งที่โรงเรียน ซึ่งจะทำให้เด็กมาเรียนสะดวกและ อบต. ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการซื้อที่ดิน ซึ่งสมาชิกสภา อบต. ส่วนหนึ่งเห็นด้วยแต่อีกส่วนหนึ่งไม่เห็นด้วย

ในส่วนของจัดการศึกษาตามอัธยาศัย อบต. และผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันว่า อบต. ควรจัดที่อ่านหนังสือ ห้องสมุด และศูนย์กีฬา / ลานกีฬา

1.2) เรื่องที่ อบต. ควรดำเนินการในการจัดการศึกษา

อบต. และผู้บริหารสถานศึกษา มีความเห็นสอดคล้องกันว่า อบต. ควรดำเนินการทั้งในเรื่องงานวิชาการ งานบุคลากร งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป โดยงานวิชาการ ควรดำเนินการในเรื่องหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมสุขภาพอนามัยนักเรียน และการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน และติดตามประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา งานบุคลากรควรดำเนินการจัดหาบุคลากร พัฒนาศักยภาพ กำกับดูแลการปฏิบัติงานและดูแลความปลอดภัยของบุคลากร งานงบประมาณ ควรดำเนินการจัดหางบประมาณและควบคุมการใช้งบประมาณ และงานบริหารทั่วไป ควรดำเนินการกำหนดนโยบายและจัดทำแผน ดูแลรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการศึกษาและส่งเสริมเด็กเข้ารับการศึกษ แก้ไขปัญหานักเรียน

อย่างไรก็ตาม ทั้ง อบต. และผู้บริหารมีความเห็นสอดคล้องกันว่าหาก อบต. จะจัดการศึกษาในระบบ อบต. จำเป็นจะต้องมีส่วนร่วมงานการศึกษาที่มีบุคลากรซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านการศึกษา เพื่อรับผิดชอบดูแลงานด้านการศึกษา โดย อบต. มีความเห็นเพิ่มเติมว่าหากจะให้ อบต. จัดการศึกษา ควรมีโครงการนำร่องให้ อบต. จัดการศึกษาชั้นอนุบาลและประถมศึกษาก่อนที่จะขยายผลออกไป และเห็นว่า อบต. ควรมีคณะกรรมการการศึกษาด้วยเพราะบุคลากรของ อบต. มีการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากการย้ายบ่อย การมีคณะกรรมการการศึกษาของ อบต. ซึ่งเป็นคนในท้องถิ่นจะไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงและเป็นคนที่ใกล้ชิดกับชุมชนทำให้รู้ความต้องการของท้องถิ่น ส่วนผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นว่าการมีส่วนร่วมงานด้านการศึกษาในโครงสร้างองค์การของ อบต. จะช่วยให้ อบต. สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ โดยในส่วนของงบกลางจะต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านการศึกษา เพื่อรับผิดชอบงานด้าน

การศึกษาโดยตรง และควรมีคณะกรรมการการศึกษาของ อบต. ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนของประชาชน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาอยู่ในท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยให้ อบต. สามารถจัดการศึกษาได้สอดคล้อง กับความต้องการของท้องถิ่น

2) ความคาดหวังในบทบาทของ อบต. ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาตาม ความเห็นของ อบต. และผู้บริหารสถานศึกษา

2.1) วิธีการ / ลักษณะการมีส่วนร่วม

อบต. และผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันว่า วิธีการ/ ลักษณะ ที่ อบต. ควรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา คือ สนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ร่วมเป็น กรรมการสถานศึกษา ให้ความเห็น / คำปรึกษา และร่วมกิจกรรมที่สถานศึกษาจัด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสนับสนุนงบประมาณ

2.2) ระดับ ประเภท และรูปแบบการจัดการศึกษา

อบต. และผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันว่า อบต. ควรมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยเห็นว่า อบต. ควรมี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากกว่าจัดการศึกษาเองเพราะลงทุนน้อย ดังนั้น อบต. จึงควรสนับสนุน โรงเรียนไปก่อนจนกว่า อบต. จะพร้อมจึงจัดการศึกษาเอง

ในส่วนของการศึกษานอกระบบนั้น อบต. เห็นว่ายังไม่ควรเข้าไปมีส่วนร่วมใน การจัดการศึกษานอกโรงเรียนกับ ศบอ. แต่เห็นว่า ศบอ. ควรร่วมกับโรงเรียนมากกว่าเพราะโรงเรียนมี สถานที่และอุปกรณ์พร้อมกว่า อบต. ปัจจุบัน ศบอ. ได้ขอใช้ห้องประชุมของ อบต. เป็นสถานที่ในการ พบกลุ่มนักศึกษา ซึ่ง อบต. เห็นว่าน่าจะขอใช้สถานที่ของโรงเรียนมากกว่า อย่างไรก็ตาม อบต. เห็นว่า อบต. ควรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ และการจัดกิจกรรมอบรมให้ ความรู้ในด้านสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม

ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นสอดคล้องว่า อบต. ควรมีส่วนร่วมจัดการ ศึกษาอกระบบสายสามัญระดับก่อนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย และการศึกษาอกระบบ สายอาชีพโดยจัดอบรมวิชาชีพ รวมทั้งอบรมให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม

ในส่วนของการศึกษาตามอัธยาศัย อบต. และผู้บริหารสถานศึกษามีความ เห็นสอดคล้องกันว่า อบต. ควรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ได้แก่ ที่อ่านหนังสือ ห้อง สมุด ศูนย์การเรียนชุมชน ศูนย์กีฬา/ ลานกีฬา

2.3) เรื่องที่มีส่วนร่วม

อบต. และผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันว่า อบต. ควรมีส่วน ร่วมในการจัดการศึกษาทั้งในเรื่องงานวิชาการ งานบุคลากร งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป โดยงานวิชาการ ควรดำเนินการในเรื่องหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ติดตามประเมินผล

และตรวจสอบคุณภาพการศึกษา การส่งเสริมสุขภาพอนามัยนักเรียนและการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม นักเรียน งานบุคลากรควรดำเนินการจัดหาบุคลากร พัฒนาบุคลากร กำกับดูแลการปฏิบัติงานและดูแลความปลอดภัยของบุคลากร งานงบประมาณ ควรดำเนินการจัดหางบประมาณ และควบคุมการใช้งบประมาณ และงานบริหารทั่วไป ควรดำเนินการกำหนดนโยบายและจัดทำแผน ดูแลรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการศึกษา และส่งเด็กเข้ารับการศึกษ แก้ไขปัญหานักเรียน

การที่ อบต. เห็นว่า อบต. ควรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในเรื่องดังกล่าว เนื่องจากเห็นว่า อบต. เสาคือมีงบประมาณเพียงพอที่จะสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2.3 ความพร้อมของ อบต. ในการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ อบต.

1) ความพร้อมของ อบต. ในการจัดการศึกษา

อบต. และผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่า อบต. มีความพร้อมในการจัดการศึกษา และการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังนี้

1.1) ความพร้อมของ อบต. ในการจัดการศึกษาตามความเห็นของ อบต.และผู้บริหารสถานศึกษา

1.1.1) ระดับ ประเภท และรูปแบบการจัดการศึกษา

อบต. และผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันว่า ปัจจุบัน อบต. ยังไม่มีความพร้อมในการจัดการศึกษาในระบบทั้งในระดับก่อนประถมศึกษา (อนุบาล 1 - 2) และระดับที่สูงกว่า เนื่องจากปัจจุบัน อบต. ยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการศึกษา ประกอบกับ อบต.มีภารกิจหลายด้าน ทำให้ไม่พร้อมที่จะจัดการศึกษาในระบบ เพราะอาจทำให้คุณภาพการศึกษาต่ำลง และเห็นว่าในปี 2549 อบต. น่าจะมีความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา (อนุบาล 1 - 2) หากมีการโอนงบประมาณและบุคลากรให้ อบต. สำหรับการศึกษานอกระบบ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ปัจจุบัน อบต. พร้อมในการจัดการศึกษานอกระบบสายสามัญระดับก่อนประถมศึกษาในรูปแบบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เนื่องจากมีงบประมาณเพียงพอ อย่างไรก็ตามผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่า อบต. มีความพร้อมด้านงบประมาณในการก่อสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แต่ยังไม่พร้อมด้านบุคลากรเนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจด้านการศึกษา และในส่วนของจัดการศึกษาตามอัธยาศัย เห็นสอดคล้องกันว่า ปัจจุบัน อบต. มีความพร้อมในการจัดที่อ่านหนังสือ ห้องสมุด และศูนย์กีฬา/ลานกีฬา เนื่องจากมีงบประมาณเพียงพอที่จะดำเนินการ

1.1.2) เรื่องที่ อบต.พร้อมดำเนินการในการจัดการศึกษา

อบต. และผู้บริหารสถานศึกษา มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ปัจจุบัน อบต. ยังไม่พร้อมดำเนินการทั้งในเรื่องงานวิชาการ งานบุคลากร งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการดำเนินงานวิชาการ เนื่องจากยังไม่มีส่วนงานด้านการศึกษา และเห็นว่า อบต. จะมีความพร้อมในการดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน เมื่อ อบต. มีส่วนงานด้านการศึกษา

1.2) ความพร้อมของ อบต. ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาตามความเห็นของ อบต. และผู้บริหารสถานศึกษา

1.2.1) วิธีการ / ลักษณะการมีส่วนร่วม

อบต. และผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันว่า วิธีการ / ลักษณะที่ อบต. ความพร้อมในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา คือ สนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา ให้ความเห็น / คำปรึกษา และร่วมกิจกรรมที่สถานศึกษา จัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์

1.2.2) ระดับ ประเภท และรูปแบบการจัดการศึกษา

อบต. และผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันว่า ปัจจุบัน อบต. มีความพร้อมในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย และเห็นว่าในปี 2549 อบต. มีความพร้อมมีส่วนร่วมจัดการศึกษาสายอาชีพระดับ ปวช. ด้วย สำหรับการจัดการศึกษานอกระบบ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ปัจจุบัน อบต. มีความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษานอกระบบทั้งสายสามัญและสายอาชีพ รวมทั้งจัดอบรม ให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม และในส่วนของการศึกษาตามอัธยาศัย เห็นว่า อบต. มีความพร้อมในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ได้แก่ ที่อ่านหนังสือ ห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และศูนย์กีฬา/ลานกีฬา

1.2.3) เรื่องที่มีส่วนร่วม

อบต. และผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันว่า ปัจจุบัน อบต. มีความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในเรื่อง งานบุคลากร งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป โดยมีความพร้อมในการมีส่วนร่วมในงานงบประมาณ ซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวกับการจัดหางบประมาณและควบคุมการใช้งบประมาณมากกว่างานอื่น เนื่องจากเห็นว่า อบต. มีงบประมาณเพียงพอที่จะสนับสนุนการจัดการศึกษาได้ ส่วนงานวิชาการซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนนั้น อบต. ยังไม่พร้อมในการมีส่วนร่วม เนื่องจากสมาชิกสภา และบุคลากรของ อบต. ยังขาดความรู้ ความเข้าใจด้านการศึกษา

2.4 เปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริง บทบาทที่คาดหวังและความพร้อมของ อบต.

1) การจัดการศึกษา

ตารางที่ 20 ระดับ ประเภท และรูปแบบการจัดการศึกษา และเรื่องที่ทำเนิการในการจัดการศึกษา

บทบาทที่ปฏิบัติจริง	บทบาทที่คาดหวัง	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของ อบต.
<p>ระดับ ประเภท รูปแบบการจัดการศึกษา และเรื่องที่ทำเนิการ</p> <p>- ไม่จัด -</p>	<p>อบต.และผู้บริหารสถานศึกษาคาดหวังว่า</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. อบต. ยังไม่ควรจัดการศึกษาในระบบในระดับก่อนประถมศึกษา (อนุบาล 1-2) และระดับที่สูงกว่า 2. อบต. ควรจัดการศึกษานอกระบบสายสามัญ ระดับก่อนประถมศึกษาในรูปแบบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3. อบต. ควรจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในรูปแบบการจัดที่อ่านหนังสือ ห้องสมุด จัดศูนย์กีฬา/ ลานกีฬา 4. อบต. ควรจัดการศึกษาโดยกำหนดให้มีงาน 4 งาน คือ งานวิชาการ งานบริหารบุคคล งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป <p>โดยให้ส่วนงานด้านการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ</p>	<p>อบต.และผู้บริหารสถานศึกษาคาดหวังว่า</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ปัจจุบันอบต.ไม่พร้อมจัดการศึกษาในระบบทุกระดับ แต่จะพร้อมในปี 2549 หากมีการโอนงบประมาณและบุคลากร 2. ปัจจุบัน อบต. มีความพร้อมจัดการศึกษานอกระบบสายสามัญระดับก่อนประถมศึกษาในรูปแบบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการจัดอบรมวิชาชีพ 3. ปัจจุบัน อบต. พร้อมจัดที่อ่านหนังสือ ห้องสมุด ศูนย์กีฬา/ ลานกีฬา 4. ปัจจุบัน อบต. ยังไม่พร้อมดำเนินงานจัดการศึกษา ทั้ง 4 งาน คือ งานวิชาการ งานบริหารบุคคล งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป อบต. พร้อมจะจัดการศึกษาเมื่อ อบต. มีส่วนงานด้านการศึกษารับผิดชอบ

2) การมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

ตารางที่ 21 ระดับ ประเภท. และรูปแบบการจัดการศึกษา วิธีการ / ลักษณะการมีส่วนร่วม และ
เรื่องที่ อบต. มีส่วนร่วม

บทบาทที่ปฏิบัติจริง	บทบาทที่คาดหวัง	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของ อบต.
<p>ระดับ ประเภท รูปแบบการจัดการศึกษา</p> <p>1. ร่วมจัดการศึกษาในระบบสายสามัญกับโรงเรียนในสังกัด สปช. ที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษาระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้นทุกโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่</p> <p>2. ร่วมจัดการศึกษานอกระบบสายสามัญระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนปลาย กับ ศบอ. เฉพาะการให้ใช้สถานที่กับวัสดุอุปกรณ์</p>	<p>อบต.และผู้บริหารสถานศึกษาคาดหวังว่า</p> <p>1. อบต. มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระบบ สายสามัญระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยอบต.ควรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากกว่าจัดการศึกษาเอง</p> <p>2. อบต. ควรมีส่วนร่วมจัดการศึกษานอกระบบสายสามัญระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย และการศึกษานอกระบบสายอาชีพ โดยจัดอบรมวิชาชีพ และความรู้ที่จำเป็น</p> <p>3. อบต. ควรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย โดยจัดที่อ่านหนังสือ ห้องสมุด จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและจัดศูนย์กีฬา/ลานกีฬา</p>	<p>อบต.และผู้บริหารสถานศึกษาคาดหวังว่า</p> <p>1. อบต. พร้อมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระบบสายสามัญระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย และในปี 2549 อบต. จะมีความพร้อมในการจัดการศึกษาสายอาชีพระดับ ปวช. ด้วย</p> <p>2. อบต.มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบทั้งสายสามัญและสายอาชีพ รวมทั้งการจัดกิจกรรม อบรมให้ความรู้ด้านต่าง ๆ</p> <p>3. อบต.มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย โดยการจัดที่อ่านหนังสือ ห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จัดศูนย์กีฬา/ลานกีฬา</p>

ตารางที่ 21 (ต่อ)

บทบาทที่ปฏิบัติจริง	บทบาทที่คาดหวัง	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของ อบต.
<p>วิธีการ / ลักษณะการมีส่วนร่วม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา 2. ร่วมให้ความเห็น / คำปรึกษาเกี่ยวกับการปรับปรุงอาคาร สถานที่ การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น 3. สนับสนุนงบประมาณสำหรับการก่อสร้าง ปรับปรุงอาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์การศึกษา และกีฬา และการจ้างครูให้โรงเรียน 4. ร่วมเป็นกรรมการชมรมศิษย์เก่า และร่วมกิจกรรมชมรมฯ <p>เรื่องที่ อบต. มีส่วนร่วม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. งานวิชาการ . มีส่วนร่วมให้ความเห็นเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ติดตามประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ส่งเสริมสุขภาพอนามัยนักเรียน 2. งานงบประมาณมีส่วนร่วม สนับสนุนงบประมาณให้ กับโรงเรียน 3. งานบริหารมีส่วนร่วม สนับสนุนงบประมาณในการจ้างครูสอนในโรงเรียน 4. งานบริหารทั่วไปมีส่วนร่วม พิจารณาแผนปฏิบัติการประจำปี และปรับปรุงอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม 	<p>อบต. และผู้บริหารสถานศึกษา คาดหวังว่า อบต. จะมีส่วนร่วมในลักษณะดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และครุภัณฑ์ 2. ร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา 3. ให้ความเห็น / คำปรึกษา 4. ร่วมกิจกรรมที่สถานศึกษาจัด <p>อบต. และ ผู้บริหารสถานศึกษา คาดหวังว่า อบต. จะมีส่วนร่วมในการจัดการการศึกษาทั้ง 4 งาน คือ งานวิชาการ งานบริหารบุคคล งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป</p>	<p>อบต. และ ผู้บริหารสถานศึกษา เห็นว่า ปัจจุบันอบต. มีความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. พร้อมในการสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และครุภัณฑ์ 2. พร้อมที่จะร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา 3. พร้อมที่จะร่วมกิจกรรมที่สถานศึกษาจัด 4. พร้อมให้ความเห็น / คำปรึกษา <p>อบต. และ ผู้บริหารสถานศึกษา เห็นว่า อบต. พร้อมมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในงานบริหารบุคคล งานงบประมาณ และ งานบริหารทั่วไป ส่วนงานวิชาการยังไม่พร้อมที่จะร่วมดำเนินการ</p>

ตอนที่ 3 ปัจจัยส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของ อบต.

3.1) ปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของ อบต

ในส่วนของปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของ อบต. จำแนกเป็น 3 ด้าน คือ (1) ปัจจัยเกี่ยวกับ อบต. (2) ปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษา และ (3) ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม

1) ปัจจัยเกี่ยวกับ อบต.

1.1) อบต. มีรายได้เพียงพอ

อบต. เสหาหินเป็น อบต. ชั้น 1 ซึ่งมีรายได้จากภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ทรัพย์สิน ซึ่งไม่นับรวมเงินอุดหนุนจากรัฐบาล มากกว่า 20 ล้านบาทขึ้นไป ในปีงบประมาณ 2544 ที่ผ่านมา อบต. เสหาหินมีรายได้ 22.985 ล้านบาท ส่วนในปีงบประมาณ 2545 ได้ประมาณการรายได้ไว้ 17 ล้านบาท นอกจากเงินรายได้แล้ว อบต. เสหาหิน ยังมีเงินสะสมซึ่งเป็นเงินที่สะสมจากงบประมาณที่เหลือแต่ละปีที่ได้สะสมมาจนถึงปีงบประมาณ 2544 เป็นเงิน 35.309 ล้านบาท ซึ่ง อบต. เสหาหินสามารถนำมาใช้จ่ายได้โดยเสนอโครงการให้สภาอนุมัติ จะเห็นได้ว่า อบต. มีรายได้เพียงพอที่จะนำมาใช้จ่ายเพื่อการศึกษา อย่างไรก็ตามแนวโน้มในอนาคตว่า อบต. จะให้การสนับสนุนการศึกษามากขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากปัจจุบัน อบต. ได้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เกือบเต็มที่แล้ว สมาชิกสภาได้ให้ข้อมูลว่าอีกประมาณ 2 ปี ก็น่าจะพัฒนาถนนเต็มที่แล้ว ซึ่งจะทำให้ อบต. มีงบประมาณเหลือที่จะนำมาสนับสนุนด้านการศึกษาและด้านอื่นๆ ได้มากขึ้น สมาชิกสภา อบต. ได้เล่าให้ฟังว่า "ต้องทำถนน น้ำประปาก่อน จึงจะมาลงที่การศึกษา เพราะต่อไปก็ไม่มีอะไรที่จะลงอีกแล้ว"

1.2) สมาชิกสภาส่วนใหญ่เริ่มมีความเข้าใจบทบาทของ อบต. ด้านการศึกษาของ อบต. และเริ่มมีเจตคติที่ดีต่อการศึกษามากขึ้น

ในช่วงที่ผ่านมาฝ่ายบริหารและสมาชิกสภา อบต. ส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจบทบาทของ อบต. ว่าจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบด้านการศึกษาเพราะเข้าใจว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ในปัจจุบันสมาชิกส่วนใหญ่เริ่มมีความเข้าใจมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกฝ่ายค้านที่อยู่ในหมู่บ้านขนาดใหญ่ที่เสนอว่า อบต. ควรให้ความสำคัญกับแผนงานการศึกษาเพื่อสนองนโยบายรัฐบาลและได้ท้วงติงว่า อบต. สนับสนุนงบประมาณเพื่อศึกษาน้อย ส่วนผู้บริหาร อบต. คนปัจจุบันซึ่งเพิ่งเข้ามารับตำแหน่งใหม่เมื่อปลายปีที่แล้วและประธานสภา อบต. ก็เป็นผู้ที่ค่อนข้างจะเห็นความสำคัญของการศึกษาและให้การสนับสนุนการศึกษามาก่อนหน้านี้

1.3) สมาชิกสภา อบต. เป็นศิษย์เก่าและผู้ปกครองนักเรียน

มีสมาชิกสภา อบต. ส่วนหนึ่งที่เป็นศิษย์เก่าและ/หรือเป็นผู้ปกครองนักเรียน ได้ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือโรงเรียนอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนายสำเร็จซึ่งเป็นประธานสภา อบต. เป็นศิษย์เก่าของโรงเรียนเปรมประชากร และนางสาครซึ่งเป็นสมาชิกสภาเป็นศิษย์เก่า และเป็นผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนวัดนาขวัญ มีความสนิทสนมกับผู้บริหารโรงเรียนและให้ความช่วยเหลือโรงเรียน ซึ่งทางโรงเรียนได้เชิญเข้าร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา นายสำเร็จซึ่งเป็นผู้ที่สนับสนุนที่มบริหารชุดใหม่และเป็นผู้ที่ได้รับความไว้วางใจจากผู้บริหาร อบต. เป็นผู้ที่มิบทบาทสำคัญในการประสานและผลักดันให้โครงการต่าง ๆ ที่โรงเรียนขอรับการสนับสนุนได้มีการนำเสนอต่อที่ประชุมกรรมการบริหาร อบต. และที่ประชุมสภา อบต.

2) ปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษา

2.1) ผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิกสภา อบต. ที่เป็นฝ่ายรัฐบาลและกระตุ้นให้สมาชิกสภา อบต. เห็นความสำคัญของการศึกษา

ปัจจุบันผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 3 โรงเรียนอยู่ในเขตพื้นที่ อบต. คลองบัว มีความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิกสภา อบต. ที่เป็นฝ่ายรัฐบาลชุดปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารโรงเรียนเปรมประชากรซึ่งมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บริหาร อบต. คนปัจจุบันมาก่อนที่จะเข้ามาบริหารงาน และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับประธานสภา อบต. ซึ่งก่อนหน้านี้อาจได้พยายามสนับสนุนให้ อบต. ช่วยเหลือโรงเรียนมาโดยตลอด แต่ก็ไม่สำเร็จเพราะในช่วงที่ผ่านมาไม่ได้เป็นผู้บริหาร อบต. ผู้บริหารโรงเรียนนี้ได้กล่าวกับผู้วิจัยว่า “กรรมการบริหาร ณ วันนี้คุยกันรู้เรื่องมากกว่าข้าราชการประจำ”

นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนยังได้กระตุ้นให้ฝ่ายบริหารและสมาชิกสภา อบต. เห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนการศึกษา โดยชี้ให้เห็นว่าการให้การสนับสนุนการศึกษานอกจากจะเป็นผลดีกับตัวเด็กแล้ว ยังเป็นผลดีกับสมาชิกสภา อบต. เอง เพราะจะได้ฐานเสียงจากผู้ปกครอง นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนยังได้รวมตัวประสานงานกันในการจัดทำแผนงานโครงการเสนอของบประมาณจาก อบต. เรื่องการจ้างครู สิ่งก่อสร้าง และวัสดุอุปกรณ์ โดยใช้วิธีการทาบทามด้วยวาจาอย่างไม่เป็นทางการกับประธานกรรมการบริหาร อบต. ประธานสภา อบต. และกรรมการบริหาร อบต. ก่อนแล้วจึงเสนอโครงการไปยัง อบต. เพื่อขอรับการสนับสนุนอย่างเป็นทางการ

2.2) การที่สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ อบต. เข้ามามีส่วนร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา

โรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่ อบต. ทั้ง 3 โรงเรียน ได้เปิดโอกาสให้ อบต. เข้าไปมีส่วนร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา โดยโรงเรียนได้ทาบทามสมาชิกสภา อบต. ที่เป็นฝ่ายรัฐบาล และรองปลัด อบต. สมัครเข้าเป็นกรรมการ โรงเรียนละ 1 - 2 คน ในจำนวนกรรมการทั้งหมด 9 -15 คน โรงเรียนเปรมประชากรได้ทาบทามประธานกรรมการบริหาร อบต. (ปัจจุบันไม่ได้เป็นประธานกรรมการ

บริหาร อบต. แล้ว) และประธานสภา อบต. เข้าร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษาเพราะเห็นว่าผู้ที่สามารถให้การสนับสนุนโรงเรียนได้ ส่วนโรงเรียนวัดรังษสฤตได้ทาบทามประธานกรรมการบริหาร อบต. ร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษาเพียงคนเดียว และได้แต่งตั้งเป็นประธานกรรมการสถานศึกษาสำหรับโรงเรียนวัดขวัญข้าวได้ทาบทามสมาชิกสภา อบต. ที่เป็นศิษย์เก่าของโรงเรียนร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษาเพียงคนเดียวเช่นกัน ทำให้ อบต. ได้มีโอกาสรับรู้ปัญหาและความต้องการของโรงเรียน และให้การสนับสนุนทรัพยากรแก่โรงเรียน รวมทั้งเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณานโยบายและแผนของโรงเรียน

2.3) การที่สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ อบต. เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากร อันเนื่องมาจากสถานศึกษาขาดแคลนทรัพยากร

โรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่ อบต. คลองบัว ทั้ง 3 โรงเรียน ได้เปิดโอกาสให้ อบต. เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรแก่โรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนประสบปัญหาขาดแคลนทรัพยากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดแคลนครู เนื่องจากครูลาออกก่อนเกษียณอายุราชการ และกระทรวงศึกษาธิการไม่ได้บรรจุครูใหม่ให้แก่โรงเรียน กล่าวคือ มี 2 โรงเรียนที่ขาดครูถึง 6 คน ส่วนอีก 1 โรงเรียนขาดครู 3 คน ซึ่งการขาดครูก็คือเป็นร้อยละ 10 - 26 รวมทั้งมีปัญหขาดแคลนอาคารเรียน วัสดุ และอุปกรณ์ เนื่องจากมีเด็กอพยพตามผู้ปกครองซึ่งเข้ามารับจ้างทำงานในเขตพื้นที่มาก ทำให้สถานศึกษาจำเป็นต้องหาทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้จ่ายในเรื่องดังกล่าว

อบต. เสาคินนับเป็นแหล่งทรัพยากรสำคัญในชุมชน เพราะมีรายได้มากพอที่จะให้การสนับสนุนทรัพยากรให้แก่โรงเรียน โรงเรียนทั้ง 3 โรงเรียน จึงได้เสนอโครงการเพื่อขอการสนับสนุนจาก อบต. เสาคิน ซึ่งเท่าที่ผ่านมาโรงเรียนทั้ง 3 โรงเรียน ไม่ได้รับการสนับสนุนจาก อบต. ผู้บริหารโรงเรียนท่านหนึ่งเล่าว่า "โรงเรียนเขียนแผนเสนอไป อบต. ก็ไม่สนใจ" ส่วนผู้บริหารโรงเรียนอีกท่านหนึ่งเล่าให้ฟังว่า "โรงเรียนเสนอขอของบจัดอนุบาลไป อบต. รองปลัดก็เก็บเรื่องไว้ ไม่ส่งเรื่องให้กับกรรมการบริหาร"

3) ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม

3.1) โครงสร้างเศรษฐกิจของชุมชนที่มีอุตสาหกรรมและธุรกิจเป็นแกนหลักช่วยให้ อบต. มีความพร้อมในการสนับสนุนทรัพยากรแก่โรงเรียน

โครงสร้างเศรษฐกิจและชุมชนที่มีภาคอุตสาหกรรม ธุรกิจเป็นโครงสร้างเศรษฐกิจหลักของตำบลเสาคินช่วยให้ อบต. เสาคินมีรายได้เพียงพอที่จะนำมาสนับสนุนการศึกษา ปัจจุบันตำบลคลองบัว มีโรงงานอุตสาหกรรม 5 แห่ง เช่น โรงงานทำเครื่องหนัง และโรงงานทำลูกกวาด เป็นต้น มีหมู่บ้านจัดสรรขนาดใหญ่ สนามกอล์ฟ และมหาวิทยาลัยเอกชน ซึ่งเป็นแหล่งรายได้สำคัญของ อบต. เสาคิน ทำให้ อบต. คลองบัวมีรายได้มากกว่า ปีละ 20 ล้านบาท โดยเฉพาะ

อย่างยิ่ง ในช่วงที่เศรษฐกิจดี อบต. เสาหิน มีรายได้ปีละประมาณ 40 ล้านบาท อบต. เสาหินจึงมีสถานะเป็น อบต. ชั้น 1 เนื่องจากเป็น อบต. ที่มีรายได้มากกว่า 20 ล้านบาท แม้ว่าในช่วงที่สภาพเศรษฐกิจจะตกต่ำ อบต. เสาหิน ก็ยังมีรายได้มากกว่าปีละ 20 ล้านบาท ซึ่งรายได้ดังกล่าวนี้ อบต. สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาตำบลในด้านต่าง ๆ ซึ่งรวมทั้งด้านการศึกษา

3.2) การแข่งขันทางการเมืองกระตุ้นให้นักการเมืองเข้ามาสนับสนุนโรงเรียนมากขึ้น

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในช่วงต้นว่าชุมชนตำบลเสาหินแห่งนี้เดิมเป็นสภาตำบล ต่อมาได้ยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต. ครั้งแรกขึ้น โดยสมาชิกสภา อบต. ชุดแรกมีทั้งสมาชิกโดยตำแหน่งและสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้ง สมาชิกโดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนันผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบล ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของสภา อบต. และคณะกรรมการบริหาร อบต. เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดให้สมาชิกสภา อบต. มาจากการเลือกตั้งเท่านั้น

ภายหลังการเลือกตั้ง การบริหารงานของ อบต. มีการแบ่งเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายค้านกับฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายใดรวบรวมสมาชิกได้มากกว่า ก็จะตั้งตัวเป็นฝ่ายรัฐบาล ทั้งสองฝ่ายมีคะแนนเสียงใกล้เคียงกันและมีการรวมกลุ่มกันอย่างหลวมๆ จึงมีการล้มกันไปล้มกันมา ซึ่งในช่วงการเลือกตั้งที่ผ่านมาผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งยังไม่ได้มีการใช้โรงเรียนเป็นฐานเสียงเท่าใดนัก แต่ในการเลือกตั้งสมัยหน้าที่ใกล้จะถึงนี้ผู้สมัครจะมีการแข่งขันมากขึ้น และเริ่มเห็นว่าโรงเรียนจะเป็นฐานเสียงได้ ดังนั้นในช่วงระยะเวลาที่เหลืออีกไม่ถึงปีครึ่ง ซึ่งจะต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต. ชุดใหม่ จึงคาดว่าทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านน่าจะเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนโรงเรียนมากขึ้น เนื่องจากการเลือกตั้งครั้งนี้จะมีการแข่งขันกันมากขึ้น และมีพรรคการเมืองเข้ามาสนับสนุนแต่ละฝ่าย

3.3) นโยบายของรัฐที่กำหนดให้ อบต. มีสิทธิและหน้าที่ในการจัดการศึกษาและมีส่วนร่วมจัดการศึกษา เป็นตัวกระตุ้นให้ อบต. มีบทบาทด้านการศึกษามากขึ้น

สืบเนื่องมาจากการพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้ อบต. มีสิทธิและหน้าที่จัดการศึกษา และมีส่วนร่วมจัดการศึกษา และ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้ อบต. มีอำนาจหน้าที่จัดการศึกษา ได้มีผลทำให้ อบต. เสาหินเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษากับสถานศึกษามากขึ้น ซึ่งสมาชิกสภา อบต. และผู้บริหารโรงเรียนให้ข้อมูลที่ตรงกันโดยประธานสภา อบต. ได้กล่าวว่า “ถ้าไม่มีนโยบายเป็นตัวนำ อบต. ก็อาจจะเพิกเฉยไม่สนใจเข้าไปสนับสนุนการศึกษา”

3.2 ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ของ อบต. คลองบัว

1) ปัจจัยเกี่ยวกับ อบต.

1.1) การบริหารงานของ อบต. ไม่มีความต่อเนื่อง มีการเปลี่ยนแปลง ฝ่ายบริหารบ่อย ผู้บริหารขาดความรู้ความสามารถในการบริหารงาน

ในช่วงที่ผ่านมา การเมืองภายใน อบต. เสาหิน ไม่สงบ ฝ่ายบริหารไม่สามารถคุมเสียงข้างมากในสภาได้ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหาร อบต. บ่อย กล่าวคือ ในช่วง 2 ปีเศษ เปลี่ยนประธานกรรมการบริหาร อบต. 3 คน ซึ่งมีผลทำให้ไม่สามารถบริหารงานโครงการต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ผู้บริหาร อบต. ยังมีวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ขาดความรู้ความสามารถในการบริหารงาน ต้องอาศัยฝ่ายข้าราชการประจำ ทำให้ไม่สามารถเป็นผู้นำของสมาชิกสภา อบต. และฝ่ายข้าราชการประจำได้

1.2) อบต. ขาดบุคลากรในการปฏิบัติงาน และขาดส่วนงานด้าน การศึกษา

อบต. เสาหิน มีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบหลายด้าน แต่มีบุคลากรที่เป็นพนักงานตำบลเพียง 9 คน ซึ่งต้องรับผิดชอบงานทุกด้าน เนื่องจากมีบุคลากรที่ย้ายออกมากกว่าที่ย้ายเข้าซึ่งจากการบอกเล่าของสมาชิกสภาบางท่านและคนในพื้นที่ทำให้ทราบว่า สาเหตุเนื่องมาจากมีปัญหาการเมืองภายในไม่สงบและไม่โปร่งใส มีระบบเล่นพรรคเล่นพวก งานด้านการศึกษาซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานปลัด อบต. มีบุคลากรซึ่งมีตำแหน่งเจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลเหลืออยู่เพียงคนเดียว ซึ่งต้องรับผิดชอบงานทุกด้านในสำนักงานปลัด อบต. แทนหัวหน้าสำนักงานปลัด อบต. หัวหน้างานธุรการ เจ้าหน้าที่ธุรการ และนิติกร นอกจากนี้ยังต้องรับผิดชอบงานอื่นด้วย ได้แก่ งานธุรการของส่วนงานสาธารณสุข และงานจัดประชุมสภา ซึ่งมีผลทำให้การปฏิบัติงานโดยรวมของ อบต. เสาหินล่าช้า รวมถึงงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น การจ้างครูพี่เลี้ยงและการจัดซื้อคอมพิวเตอร์ให้แก่โรงเรียน เป็นต้น

อบต. เสาหิน นอกจากขาดบุคลากรแล้ว ยังไม่มีส่วนงานและบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านการศึกษาเป็นการเฉพาะ งานด้านการศึกษาจึงเป็นงานที่ฝากไว้ในสำนักงานปลัด อบต. ซึ่งเป็นส่วนงานหนึ่งของ อบต. . ในเรื่องนี้ สมาชิกสภา อบต. ปลัด อบต. และผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นตรงกันว่า หาก อบต. จะจัดการศึกษาเองจำเป็นต้องมีส่วนงานด้านการศึกษาเพื่อรับผิดชอบในการจัดการศึกษาโดยตรง

1.3) ผู้บริหาร อบต. สมาชิกสภา อบต. ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในบทบาทของ อบต. ด้านการศึกษา และไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา

ในช่วงที่ผ่านมาสมาชิกสภา อบต. เสาหิน ส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจว่า อบต. มีบทบาทด้านการศึกษา โดยเข้าใจว่าการศึกษาเป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ และยังไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการศึกษา ดังจะเห็นได้จากงบประมาณที่สนับสนุนการศึกษาในปีงบประมาณ 2543 - 2544 น้อยมากเพียงร้อยละ 0.8 เท่านั้น ส่วนในปีงบประมาณ 2545 ได้ตั้งงบประมาณเพื่อการศึกษาไว้ในข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี จำนวน 457,920 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 2.7 ของงบประมาณรายจ่ายทั้งหมดของ อบต. โดยตั้งงบประมาณไว้ในส่วนของสำนักงานปลัด อบต. และยังไม่มีการบรรจุแผนงานด้านการศึกษาไว้ในข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปีของ อบต.

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันสมาชิกสภา อบต. ส่วนใหญ่เริ่มเห็นความสำคัญของการศึกษามากขึ้น ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนได้เล่าให้ฟังว่า "แต่ก่อน มีสมาชิกสภาที่มีความเข้าใจบทบาทและสนับสนุนการศึกษาประมาณร้อยละ 30 แต่ตอนนี้มีสมาชิกที่เริ่มเข้าใจแล้วประมาณร้อยละ 50 - 60"

1.4) บุคลากรของ อบต. ขาดความรู้ ความเข้าใจในบทบาทของ อบต. ด้านการศึกษา และไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา

ในช่วงที่ผ่านมาบุคลากรของ อบต. ส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจว่า อบต. มีบทบาทด้านการศึกษา โดยเข้าใจว่า การศึกษาเป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ ผู้บริหารโรงเรียนเล่าให้ฟังว่า "ปลัดไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา ไม่ชงเรื่องเข้ากรรมการบริหาร" ซึ่งสอดคล้องกับผู้บริหารอีกโรงเรียนหนึ่งได้เล่าให้ฟังว่า "โรงเรียนทำแผนของบอนุบาล รองปลัดไม่เข้าใจงานเก็บเรื่องไว้ อุปสรรคสำคัญอยู่ที่ข้าราชการประจำ"

2) ปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษา

2.1) ผู้บริหารโรงเรียนบางคนมีความขัดแย้งกับฝ่ายการเมืองและฝ่ายข้าราชการประจำของ อบต.

ผู้บริหารโรงเรียนท่านหนึ่งมีความขัดแย้งกับ อบต. ทั้งที่เป็นฝ่ายการเมืองและฝ่ายข้าราชการประจำอันเนื่องมาจาก อบต. ใช้ครูไปดูแลการเลือกตั้งโดยไม่ขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนทำให้เกิดการร้องเรียนกันขึ้น ทำให้ อบต. ไม่พอใจผู้บริหารโรงเรียนดังกล่าว

2.2) โรงเรียนขอความช่วยเหลือจาก อบต. บ่อยเกินไป

ปลัด อบต. มีเจตคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียน อันเนื่องมาจากโรงเรียนขอความช่วยเหลือจาก อบต. บ่อย ปลัด อบต. เล่าให้ฟังว่า "ขอบ่อย ๆ น่ารำคาญ ให้คิดจะเอาศอก" นอกจากนี้มี

บางครั้งที่โรงเรียนจัดงานและเชิญ สมาชิกสภา อบต. มาร่วมงานบ่อย ทำให้สมาชิกต้องเสียค่าใช้จ่ายมากซึ่งบางครั้งมากกว่าเงินเดือน ทำให้สมาชิกสภา อบต. บางคนมีความรู้สึกไม่ดีกับโรงเรียน

3) ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม

3.1) ขาดความชัดเจนเกี่ยวกับระเบียบและแนวปฏิบัติในการถ่ายโอนการศึกษา

ผู้บริหาร อบต. เห็นว่าในปัจจุบันยังขาดระเบียบและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการถ่ายโอนการศึกษา เพราะยังไม่ทราบว่าถ่ายโอนหรือไม่ และมีวิธีการถ่ายโอนอย่างไร

3.2) ประชาชนในเขตพื้นที่ของ อบต. ยังไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการศึกษา

ประชาชนในเขตพื้นที่ไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการศึกษา เพราะยังมีความต้องการในเรื่องสาธารณูปโภคมากกว่าการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งถนนซึ่งเป็นคนรอบนอกมีความต้องการมากกว่าคนในหมู่บ้าน สมาชิกสภา อบต. ให้ฟังว่า "ประชาชนยังต้องการถนนอยู่ อบต. จึงต้องทำถนนก่อน เพราะหากทุ่มให้โรงเรียนมากในขณะที่ถนนยังไม่เสร็จ ชาวบ้านจะว่าไม่ได้ แต่ถ้าเงินที่สนับสนุนการศึกษาไม่มากนักชาวบ้านจะไม่ว่า"

ตอนที่ 4 สรุปสาระสำคัญของกรณีศึกษาที่ 2 อบต. เสาหิน

4.1 บทบาทที่ อบต. เสาหิน ปฏิบัติจริง ความคาดหวัง และความพร้อมในการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

1) บทบาทที่ปฏิบัติจริงในการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

1.1) บทบาทในการจัดการศึกษา อบต. เสาหิน ยังไม่มีบทบาทในการจัดการศึกษาเลย

1.2) บทบาทในการมีส่วนร่วมของ อบต. ในการจัดการศึกษา อบต. เสาหิน มีบทบาทในการร่วมจัดการศึกษาในระบบ และการศึกษานอกระบบ โดยการศึกษาในระบบเข้าไปร่วมกับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.) ทั้ง 3 โรงเรียนในเขต อบต. เสาหิน ดังนี้

(1) การร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา โดย อบต. เข้าไปมีบทบาทในการให้ความเห็นและคำปรึกษาในเรื่องต่างๆ เช่น การกำหนดนโยบายและการจัดทำแผนงาน / โครงการ จัดทำหลักสูตร และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การติดตามประเมินผลการดำเนินงานจัดการศึกษา และการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

(2) การสนับสนุนทรัพยากรแก่โรงเรียน อบต. เสาหิน เริ่มเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนทรัพยากรมากขึ้นหลังจากมีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารชุดใหม่ ซึ่งมีนางสาคร เป็นประธาน การสนับสนุนด้านสิ่งก่อสร้าง ด้านวัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์ ด้านอาหารเสริม (นม) / อาหารกลางวัน และด้านบุคลากร อย่างไรก็ตามยังคงมีปัญหาติดขัดในเรื่องระเบียบและวิธีการจัดซื้อจัดจ้าง โดยเฉพาะกรณี อาหารเสริม (นม) / อาหารกลางวัน สำหรับการมีส่วนร่วมของ อบต. ในการจัดการศึกษานอกระบบ และตามอัธยาศัยนั้น อบต. เสาหิน ได้เข้าไปมีบทบาทในการจัดการศึกษานอกระบบกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เพียงการอนุญาตให้ทางศูนย์ฯ ใช้สถานที่ได้เท่านั้น

2) ความคาดหวังในบทบาทของ อบต. ในการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

2.1) ความคาดหวังในบทบาทของ อบต. ในการจัดการศึกษาตามความเห็นของ อบต. และผู้บริหารสถานศึกษา อบต. และผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นตรงกันว่า อบต. ยังไม่ควรจัดการศึกษาในระบบในระดับก่อนประถมศึกษา (อนุบาล 1-2) และระดับที่สูงกว่า แต่ อบต. ควรจัดการศึกษานอกระบบสายสามัญระดับก่อนประถมศึกษาในรูปแบบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในรูปของการจัดที่อ่านหนังสือ ห่องสมุด ศูนย์กีฬา / ลานกีฬา ส่วนงานที่คาดหวังให้ อบต. จัดมี 4 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานบริหารบุคคล งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป โดยคาดหวังให้มีส่วนงานด้านการศึกษารับผิดชอบ

2.2) ความคาดหวังในบทบาทของ อบต. ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาตามความเห็นของ อบต. และผู้บริหารสถานศึกษา อบต. และผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นตรงกันว่า อบต. ควรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระบบสายสามัญระดับก่อนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย โดย อบต. ควรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากกว่าจัดเอง อบต. ควรมีส่วนร่วมจัดการศึกษานอกระบบสายสามัญระดับก่อนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลายและการศึกษานอกระบบสายวิชาชีพ โดยจัดอบรมวิชาชีพและความรู้ที่จำเป็น สำหรับการศึกษาตามอัธยาศัย อบต. ควรจัดที่อ่านหนังสือ ห่องสมุด ศูนย์การเรียนชุมชน และศูนย์กีฬา / ลานกีฬา

วิธีการ / ลักษณะการมีส่วนร่วม อบต. และผู้บริหารสถานศึกษาคาดหวังว่า อบต. จะมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และครุภัณฑ์ ร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา ให้ความเห็น / คำปรึกษา และร่วมกิจกรรมที่สถานศึกษาจัด นอกจากนี้ ยังคาดหวังให้ อบต. มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษา ทั้ง 4 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานบริหารบุคคล งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป

3) ความพร้อมของ อบต. ในการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

3.1) ความพร้อมของ อบต. ในการจัดการศึกษา อบต. และผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นตรงกันว่า อบต. ไม่พร้อมจัดการศึกษาในระบบทุกระดับ แต่จะพร้อมในปี 2549 หากมีการโอนงบประมาณ และบุคลากรมาให้ ปัจจุบัน อบต. มีความพร้อมจัดการศึกษานอกระบบสายสามัญระดับก่อนประถมศึกษาในรูปแบบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย โดยจัดที่อ่านหนังสือ ห้องสมุด ศูนย์กีฬา / ลานกีฬา ในส่วนงานบริหารจัดการการศึกษา ปัจจุบันเห็นว่า อบต. ยังไม่พร้อมดำเนินงานจัดการศึกษาทั้ง 4 งาน คือ งานวิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป โดยคาดว่า อบต. จะพร้อมจัดการศึกษา เมื่อ อบต. มีส่วนงานด้านการศึกษารับผิดชอบ

3.2) ความพร้อมของ อบต. ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาตามความเห็นของ อบต. และผู้บริหารสถานศึกษา อบต. และผู้บริหารสถานศึกษาเห็นตรงกันว่า อบต. พร้อมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระบบสายสามัญระดับก่อนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย และในปี 2549 อบต. จะมีความพร้อมในการจัดการศึกษาสายอาชีพระดับ ปวช. ด้วย สำหรับการศึกษานอกระบบ อบต. พร้อมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบทั้งสายสามัญและสายอาชีพ รวมทั้งจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้ด้านต่าง ๆ และพร้อมมีส่วนร่วมจัดการศึกษาตามอัธยาศัย โดยการจัดที่อ่านหนังสือ ห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์กีฬา / ลานกีฬา

วิธีการ / ลักษณะการมีส่วนร่วม อบต. และผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่า ปัจจุบัน อบต. มีความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ ร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา ร่วมกิจกรรมที่สถานศึกษาจัด ให้ความเห็น / คำปรึกษา

เรื่องที่ อบต. มีความพร้อมมีส่วนร่วม อบต. และผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่า อบต. พร้อมมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในงานบริหารบุคคล งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป ส่วนงานทางด้านวิชาการ ยังไม่พร้อมที่จะดำเนินการ

4.2. ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของ อบต.

1) ปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของ อบต. เสาหิน ได้แก่

1.1) ปัจจัยเกี่ยวกับ อบต. ได้แก่ อบต. มีรายได้ที่เพียงพอ สมาชิกสภาส่วนใหญ่มีความเข้าใจบทบาทของ อบต. และเริ่มมีเจตคติที่ดีต่อการศึกษามากขึ้น สมาชิกสภา อบต. เป็นศิษย์เก่าและผู้ปกครองนักเรียน

1.2) **ปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษา** ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อสมาชิกสภา อบต. ที่เป็นฝ่ายรัฐบาลและกระตุ้นให้สมาชิก อบต. เห็นความสำคัญของการศึกษา การที่สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ อบต. เข้ามามีส่วนร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา และร่วมสนับสนุนทรัพยากรอันเนื่องจากสถานศึกษาขาดแคลนทรัพยากร

1.3) **ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม** ได้แก่ โครงสร้างเศรษฐกิจของชุมชนที่มีธุรกิจเป็นแกนหลัก ช่วยให้ อบต. มีความพร้อมในการสนับสนุนทรัพยากรแก่โรงเรียน การแข่งขันทางการเมืองกระตุ้นให้นักการเมืองเข้ามาสนับสนุนโรงเรียนมากขึ้น นโยบายของรัฐที่กำหนดให้ อบต. มีสิทธิและหน้าที่ในการจัดการศึกษา และมีส่วนร่วมจัดการศึกษา เป็นตัวกระตุ้นให้ อบต. มีบทบาทด้านการศึกษามากขึ้น

2) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่

2.1) **ปัจจัยเกี่ยวกับ อบต.** ได้แก่ การบริหารงานของ อบต. ไม่มีความต่อเนื่อง มีการเปลี่ยนแปลงฝ่ายบริหารบ่อย ผู้บริหารขาดความรู้ความสามารถในการบริหารงาน อบต. ขาดบุคลากรในการปฏิบัติงาน และขาดผลงานด้านการศึกษา ผู้บริหาร อบต. สมาชิกสภา อบต. และบุคลากรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจบทบาทของ อบต. ด้านการศึกษาและไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา

2.2) **ปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษา** ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนบางคนมีความขัดแย้งกับฝ่ายการเมืองและฝ่ายข้าราชการประจำของ อบต. โรงเรียนขอความช่วยเหลือจาก อบต. บ่อยเกินไป

2.3) **ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม** ได้แก่ ขาดความชัดเจนเกี่ยวกับระเบียบและแนวปฏิบัติในการถ่ายโอนการศึกษา ประชาชนในเขตพื้นที่ของ อบต. ยังไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการศึกษา

สรุปเปรียบเทียบบทบาทของ อบต. ที่เป็นกรณีศึกษา

การสรุปเปรียบเทียบบทบาทในการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ อบต. ที่เป็นกรณีศึกษา 2 แห่งนี้ เป็นการนำเสนอสาระสำคัญของกรณีศึกษาทั้ง 2 แห่ง เพื่อเปรียบเทียบความเหมือน และความแตกต่าง ดังนี้

ตารางที่ 22 เปรียบเทียบระดับและรูปแบบการจัดการศึกษา ลักษณะการมีส่วนร่วม ความคาดหวัง และความเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของ อบต. ในการจัดการศึกษา

ตัวแปร	กรณีศึกษาที่ 1: อบต. คลองบัว	กรณีศึกษาที่ 2: อบต.เสาชิน
1. ระดับ และรูปแบบการศึกษาที่ อบต. จัด	<ul style="list-style-type: none"> ● ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ● การฝึกอบรบวิชาชีพ เช่น ตัดผมชาย อบรมอาชีพ กลุ่มอาชีพสตรี ตลาดนัดวิชาชีพ 	ไม่ได้จัด
2. ระดับ และรูปแบบการศึกษา ที่ อบต. มีส่วนร่วมจัด	<p>การศึกษาในระบบ (ก่อน ประถมถึงมัธยมต้น)</p> <ul style="list-style-type: none"> - สปช. 2 โรง <p>การศึกษานอกระบบและ ตามอัธยาศัย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ศบอ. - ศรช. - สาธารณสุขจังหวัด 	<p>เหมือนกัน</p> <p>สปช.(3 โรง)</p> <p>เหมือนกัน</p> <p>-</p> <p>-</p>
3. ลักษณะการมีส่วนร่วม		
- เป็นกรรมการสถานศึกษา	✓	✓
- ให้ความเห็น / คำปรึกษา	✓	✓
- สนับสนุนงบประมาณ (ส่วนที่เป็นงบ ของ อบต. โดยตรง)	2.733 ล้านบาท	0.352 ล้านบาท
- ให้ทุนการศึกษา	✓	-
- จัดหาแหล่งทรัพยากร	✓	-
- เป็นกรรมการชมรมศิษย์เก่า	-	✓
4. ความคาดหวังของ อบต. ต่อบทบาทด้านการจัด การศึกษา		
- จัดการศึกษานอกระบบ	สายสามัญและอาชีพ	เฉพาะสายสามัญ
- เรื่องอื่นๆ	เหมือนกัน	เหมือนกัน

ตารางที่ 22 (ต่อ)

ตัวแปร	กรณีศึกษาที่ 1: อบต. คลองบัว	กรณีศึกษาที่ 2 : อบต.เสาหิน
5. ความเห็นของ อบต.ต่อความพร้อมของ อบต. ใน การจัดการศึกษา		
- พร้อมจัดระดับก่อนประถมศึกษา (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก)	ปัจจุบันพร้อม	ปัจจุบันพร้อม
- พร้อมจัดระดับก่อนประถมศึกษา (อนุบาล)	พร้อมปี 2549	พร้อมปี 2549
- พร้อมจัดชั้นประถมศึกษา	พร้อมปี 2549	พร้อมปี 2549
- พร้อมจัดการศึกษานอกระบบ	พร้อมปี 2549	พร้อมปี 2549
- พร้อมจัดการศึกษาตามอัธยาศัย	ปัจจุบันพร้อม	ปัจจุบันพร้อม
- ความพร้อมด้านวิชาการ	ปัจจุบันไม่พร้อม	ปัจจุบันไม่พร้อม

จากตารางที่ 22 อบต. คลองบัวมีบทบาทด้านการศึกษามากกว่า อบต. เสาหิน กล่าวคือ อบต. คลองบัวมีบทบาททั้งจัดการศึกษาเอง และมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ในขณะที่ อบต. เสาหินมีส่วนร่วมจัดการศึกษาเพียงอย่างเดียว รูปแบบการจัดการศึกษา พบเฉพาะกรณีศึกษาที่ 1 : อบต. คลองบัว ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบรมวิชาชีพ และตลาดนัดวิชาชีพ สำหรับรูปแบบการจัดการศึกษาที่ อบต. มีส่วนร่วม พบว่า อบต. คลองบัว ร่วมจัดการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ ร่วมกับโรงเรียนสังกัด สปช. 2 โรง ซึ่งจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้น การศึกษานอกระบบร่วมกับ ศบอ. จัดการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญโดยให้ใช้สถานที่ในการพบกลุ่มนักศึกษา และร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดจัดอบรมให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม การศึกษาตามอัธยาศัยร่วมกับ ศบอ. จัดห้องสมุด สำหรับ อบต. เสาหิน ร่วมจัดการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบเฉพาะ ศบอ. เช่นเดียวกัน ยกเว้นไม่ได้ร่วมกับ ศรช. และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และไม่ได้ร่วมจัดการศึกษาตามอัธยาศัย

ลักษณะการมีส่วนร่วม อบต. คลองบัว มีลักษณะการมีส่วนร่วมที่หลากหลายมากกว่า อบต. เสาหิน ลักษณะการมีส่วนร่วมที่พบในทั้งสองกรณี ได้แก่ เป็นกรรมการสถานศึกษา ให้ความเห็น / คำปรึกษา สนับสนุนงบประมาณ ส่วนที่พบเพียงกรณีเดียว ได้แก่ ให้ทุนการศึกษา และจัดหาแหล่งทรัพยากร ซึ่งมีเฉพาะ อบต. คลองบัว และเป็นกรรมการชมรมศิษย์เก่า ซึ่งมีเฉพาะ อบต. เสาหิน และเมื่อพิจารณาปริมาณการมีส่วนร่วมจากงบประมาณที่ให้การสนับสนุน จะเห็นได้ว่า อบต. คลองบัวมีส่วนร่วมมากกว่า อบต. เสาหินเกือบ 8 เท่า ทั้งๆที่กรณีศึกษาทั้ง 2 แห่ง มีรายได้ใกล้เคียงกัน

ในด้านความคาดหวังของ อบต. ต่อบทบาทด้านการจัดการศึกษา ทั้ง 2 กรณี คาดหวังจัดการศึกษานอกระบบ โดย อบต. คลองบัว คาดหวังจัดตั้งสายสามัญและสายอาชีพ

ส่วน อบต. เสาหิน คาดหวังจัดเฉพาะสายสามัญ สำหรับการศึกษิตตามอัยาศัยทั้งสองกรณี คาดหวังจัดที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ห้องสมุด และศูนย์กีฬา / ลานกีฬา

ในด้านความเห็นของ อบต. เกี่ยวกับความพร้อมของ อบต. ในการจัดการศึกษา ทั้งสองกรณีมีความเห็นตรงกันว่า ปัจจุบัน อบต. ยังไม่มีความพร้อมในการจัดการศึกษาในระบบทุกระดับ แต่เห็นว่าในปี 2549 อบต. จะพร้อมจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา หากมีการโอนงบประมาณและบุคลากรให้ อบต. สำหรับการศึกษานอกระบบ ปัจจุบัน อบต. มีความพร้อมจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในรูปของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการศึกษาตามอัยาศัยในทุกรูปแบบ สำหรับความพร้อมด้านวิชาการนั้น ทั้งสองกรณียังไม่พร้อมและเห็นว่า อบต. จะพร้อมเมื่อมีส่วงานด้านการศึกษา

ตารางที่ 23 ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของ อบต.

ระดับ	ปัจจัยส่งเสริม	ปัจจัยอุปสรรค
อบต.	1. ภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร อบต.	1. การขาดภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ของผู้นำ อบต. 2. การขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการศึกษา 3. การขาดส่วงานด้านการศึกษา 4. การบริหารงานที่ไม่ต่อเนื่อง (เปลี่ยนตัวผู้บริหารและทีมงาน)
สถานศึกษา	1. ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับ อบต. 2. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ อบต. เข้ามา มีบทบาท	1. ความขัดแย้งระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับ อบต.
สภาพแวดล้อม (การเมืองท้องถิ่น)	1. การแข่งขันหาคะแนนนิยมจากคนในชุมชน โดยการเข้ามา มีบทบาททางการศึกษาของผู้สมัครสมาชิกสภา อบต.	1. ไม่ชัดเจน

จากตาราง 23 นำเสนอเฉพาะปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของ อบต. มีทั้ง 3 กลุ่มปัจจัย คือ ปัจจัยเกี่ยวกับ อบต. ได้แก่ ภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ของผู้นำ อบต. ปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษา ได้แก่ ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับ อบต. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ อบต. เข้ามา มีบทบาท ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพ

แวดล้อม ได้แก่ การแข่งขันหาคะแนนนิยมจากคนในชุมชน โดยการเข้ามามีบทบาททางการศึกษาของผู้สมัครสมาชิกสภา อบต.

ปัจจัยอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของ อบต. มี 2 กลุ่มปัจจัย คือ ปัจจัยเกี่ยวกับ อบต. ได้แก่ การขาดภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ทางการศึกษาของผู้บริหาร อบต. ผู้บริหารและสมาชิกสภา อบต. ขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทด้านการศึกษาของ อบต. การขาดส่วนงานด้านการศึกษา การบริหารงานที่ไม่ต่อเนื่อง เนื่องจากเปลี่ยนผู้บริหารและทีมงานบ่อย ปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษา ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับ อบต. ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ที่เป็นอุปสรรคยังไม่ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน

สรุปการมีบทบาททางการศึกษา และปัจจัยที่ส่งเสริม / ปัจจัยอุปสรรค

อบต. กรณีศึกษามีการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบรมวิชาชีพ ส่วนรูปแบบการจัดการศึกษาที่ อบต. มีส่วนร่วม มีทั้ง 3 รูปแบบ ได้แก่ การจัดการศึกษาในระบบ ร่วมกับโรงเรียน สปช. ที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้น การศึกษานอกระบบ ร่วมกับ ศบอ. จัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญและร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด จัดการอบรมให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม การศึกษาตามอัธยาศัย ร่วมกับ ศบอ. จัดที่อ่านหนังสือ สำหรับลักษณะการมีส่วนร่วมมีหลายลักษณะ ได้แก่ การเป็นกรรมการสถานศึกษา การให้ความเห็น / คำปรึกษา การสนับสนุนงบประมาณ การให้ทุนการศึกษา การจัดหาแหล่งทรัพยากร และการเป็นกรรมการชมรมศิษย์เก่า

ในด้านความคาดหวังของ อบต. ต่อบทบาทด้านการศึกษา อบต. คาดหวังจัดการศึกษานอกระบบสายสามัญ ส่วนความเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของ อบต. ในการจัดการศึกษาเห็นว่า ปัจจุบัน อบต. พร้อมจัดการศึกษานอกระบบระดับก่อนประถมศึกษาในรูปของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และพร้อมจัดการศึกษาตามอัธยาศัย

ในด้านปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของ อบต. คือ ภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ของผู้นำ อบต. ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับ อบต. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ อบต. เข้ามามีบทบาท และการแข่งขันหาคะแนนนิยมจากคนในชุมชน ส่วนปัจจัยอุปสรรค คือ การขาดภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ทางการศึกษาของผู้บริหาร อบต. การขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการศึกษา การขาดส่วนงานด้านการศึกษา การบริหารงานที่ไม่ต่อเนื่อง (เปลี่ยนผู้บริหารและทีมงาน) และความขัดแย้งระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับ อบต.

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปสาระได้ดังนี้

1. อบต. ที่เป็นกรณีศึกษา มีทั้งที่จัดและไม่ได้จัดการศึกษา กรณีศึกษาที่จัดการศึกษามีการจัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและจัดอบรมวิชาชีพ

2. การบริหารงานด้านการศึกษา ยังไม่มีส่วนงานด้านการศึกษาโดยตรง ขาดบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการศึกษา ทำให้มีปัญหาในการบริหารงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านวิชาการ การฝึกอบรมวิชาชีพยังไม่สนองตอบความต้องการและความจำเป็นของชุมชนอันจะนำไปสู่การสร้างงานและพัฒนาอาชีพในชุมชน

3. อบต. มีบทบาทด้านวิชาการน้อย การมีส่วนร่วมจะเน้นในเรื่องการสนับสนุนด้านสิ่งก่อสร้าง อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตว่า ความรู้ความสามารถของ อบต. ที่เข้าร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษาเป็นปัจจัยอันหนึ่งที่มีผลต่อการมีบทบาทด้านวิชาการของ อบต.

4. ความคาดหวังของ อบต. และผู้บริหารสถานศึกษาต่อบทบาทของ อบต. ในการจัดการศึกษา อบต. มีความคาดหวังต่อบทบาทของ อบต. ใกล้เคียงกับบทบาทที่ อบต. ปฏิบัติจริง แต่ผู้บริหารสถานศึกษาคาดหวังสูงกว่าที่ อบต. คาดหวัง

5. อบต. เห็นว่า ปัจจุบัน อบต. พร้อมจัดการศึกษานอกระบบในรูปแบบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างไรก็ตามในปี 2549 ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่า อบต. จะพร้อมจัดชั้นอนุบาล 1-2 ประถมศึกษา และการศึกษานอกระบบ(ฝึกอบรมวิชาชีพ) ส่วน อบต. เห็นว่าปัจจุบันยังไม่พร้อม แต่ถ้ามีการเตรียมความพร้อมและมีการถ่ายโอนงบประมาณ และบุคลากรให้แก่ อบต. อบต. จะพร้อมจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา และประถมศึกษาในปี 2549

6. ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของ อบต. คือ ผู้บริหาร อบต. ที่มีภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ทางการศึกษา ซึ่งสำคัญมากกว่ารายได้ของ อบต.